

เสวยอิริยาบถ

ถนหนังสือ □ ฉบับที่ ๒๐ ปีที่ ๔ เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๗

ผู้ ประดิษฐ์
พิมพ์

ภาพจากปก : อุบาสิกาก็ นานายน (ท่าน ก. เขาสวนหลวง)
โดย : ตรีศักดิ์ อุซูดานนท์

■ ผู้จัดทำ ■

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

■ การเป็นสมาชิก ■

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๖ ฉบับ ราคาฉบับละ ๒๐ บาท ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท/๑ ปี ประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนาณัติหรือตัวแลกเงินในนาม **นายพิภพ อุดมอิทธิพงษ์** มายังเลขที่ **๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน**

■ กลุ่มเสขิยธรรม ■

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้หวั่งใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆแล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งสู่ประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุลของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงาน**กลุ่มเสขิยธรรม** ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๙๔๔๕, ๔๓๗-๙๔๕๐

■ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.) ■

- ก่อตั้งเมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
  ๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
  ๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริม หน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้
และประสบการณ์

การประยุกต์หลักธรรม
มาใช้กับชีวิต และสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
นายจรัส ปัทมภาส

คณะสาราณียกร

ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย
พระอธิการทับทิม อนาวิโร
พระอธิการวิทยา จิตตมโม
พระมหาประจวบ ปญญาทีโป
พระมหานรินทร์ สุขธมโม
พระมหาเจิม สุวโจ
พระไพศาล วิสาโล
พระสุทัศน์ วชิรญาโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายสันติสุข โสภณสิริ
นายนิพนธ์ แจ่มดวง
น.ส.ปณิตดา ยรรยงยุทธ
นายปรีดา เรืองวิชาธร
นายพิภพ อุดมอิทธิพงษ์
นายสมเกียรติ มีธรรม
นายวรพงศ์ เวชมาสินนท์
น.ส.อภิญา สุวรรณสรวล
น.ส.นุชรี ศรีวีโรจน์
นายสานนท์ สุขกิจ

สารบัญ

๒	สาราโหมโรง	
	- ทศนะใหม่ระหว่างพระสงฆ์กับสีกา	
๓	จดหมายสหายธรรม	
๗	หน้าแรก	
	- เด็กกับสื่อความรุนแรงทางโทรทัศน์	
๙	เรื่องจากปก	
	- นามนั้นท่าน ก. เขาสวนหลวง	นุชรี ศรีวิโรจน์
๑๗	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
	- สีกากับผ้าเหลือง : บริษัท ๔ กับสังคมกามบริโศค	พิภพ อุดมอิทธิพงศ์
	- ภิกษุ ๗๐๐ รูป ปฏิบัติธรรมที่วัดปลักไม้ลาย	"ผู้สื่อข่าวของเราเอง"
๒๒	อนุทินเสขิยธรรม	
	- สัมพันธภาพจากชีวิตสู่ชีวิต บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์	พิภพ อุดมอิทธิพงศ์
๒๗	กระแสใหม่	
	- การใช้กฎหมายกับพระภิกษุ (๒)	พระอภิชาติ สีลเดโช
๓๑	พระดีศรีสยาม	
	- ไม่ใช่ตำนานบทสุดท้าย พระสุนทร ญาณิสโร กับการอนุรักษ์ป่าไม้	เสถียร ไสล่าเพาะ
๓๕	ทุกขสังัจจ์ของสังคม	
	- ฆาตกรรมด้วยปืนในอเมริกา	
๓๗	มองลอดหน้าต่างวัด	
๓๙	สตรีและเด็ก	
	- แม่ชีกับสถานภาพนักบวช	พระเทพเวที (ประยูร ชาญโต)
๔๑	ดูหนังสือเสขิยธรรม	
๔๖	บทกวี	
	- พุทธทาสประกาศธรรม	ทวิช จิตสมบูรณ
	- เพื่อ หริพิทักษ์	คณะสรภัญญะ
๕๐	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	
	- ประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมครั้งที่ ๕	
	- เป็นคาทอลิกที่ดีขึ้นด้วยสมาธิแบบพุทธ	
๕๔	มุมมองใหม่	
	- นายแพทย์ต้นมือเขียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก	ส.ศิริรักษ์
๕๘	แข่งแสวในดงขมิ้น	
๖๐	ตามสถานการณ์	
	- รายงานความคืบหน้าคดีส.ศิริรักษ์	
๖๒	พุทธทาสปริทรรศน์	
	- พุทธทาสกับสหศาสนาเพื่อสันติภาพ	สันติกโรภิกขุ

เสขิยธรรม ฉบับนี้ใช้กระดาษแปรรูปที่นำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการแสดงถึงความรู้สึกร่วมรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้คุ้มค่าที่สุด และการไม่อับมันปก เป็นการลดสารพิษที่เกิดจากกระบวนการเคลือบปก ซึ่งช่วยลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ทัศนะใหม่ระหว่าง พระสงฆ์กับสิกขา

น่าสังเกตว่าเมื่อเกิดข่าวคราวไม่ดีไม่งามระหว่าง สิกขากับพระชั้นนาคตราใด ฝ่ายที่ต้องตอบข้อซักถาม หรือฝ่ายที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัยมากที่สุด มักจะเป็นฝ่าย สตรีเพศ ด้วยค่านิยมทั่วไปย่อมยกย่องเชิดชูพระภิกษุ เป็นผู้บริสุทธิ์ ขณะที่เป็นเรื่องผิดปรกติที่สตรีนาง หนึ่งหรือหลายนาง จะเข้าไปใกล้ชิดกับพระมากเกินไป ดังที่หลายครั้งฝ่ายสตรีกลับจะถูกตราหน้าว่า “แสบ” เข้าหาเรื่อง มากกว่าจะมีกรกล่าวหาฝ่ายพระว่าเป็นผู้ “แถ” เข้าใส่

ค่านิยมเช่นนี้ ควรหรือที่ชาวพุทธเราจะเพิกเฉย ไม่พิจารณาให้แยบคาย ด้วยการกระทำเยี่ยงนั้นต่างหาก ที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ที่เบี่ยงเบนไประหว่างพระสงฆ์ กับสิกขา

โดยสภาพทางสังคม วัฒนธรรมที่ดำเนินมาเป็น พันปี ภายใต้โครงสร้างที่ชายเป็นใหญ่ตลอดมา สตรีใน พระศาสนาได้ถูกลดทอนสถานะและบทบาทลงไปมาก ดังการไม่รับรองการอุปสมบทของภิกษุณีในฝ่ายเถรวาท เป็นต้น

แต่ไหนแต่ไรมา อุบาสิกาจึงเป็นอุปัฏฐากพระ ศาสนา อันสำคัญยิ่งเสียกว่าฝ่ายชาย ด้วยไม่สามารถ เขียนฐานะขึ้นไปเป็นผู้สืบทอดภิกษุภาวะเสียเอง ต้อง แสดงออกซึ่งศรัทธาปสาทะด้วยการปรนนิบัติรับใช้พระ ภิกษุสงฆ์ หรือไม่ก็รอ “เกาะชายผ้าเหลือง” กับญาติ พี่น้องฝ่ายชายที่สามารถรับการอุปสมบทได้

หากเป็นไปได้หรือไม่ว่าการที่ผู้หญิงไม่มีโอกาส สนธิชิดเชื้อ เป็นญาติกับพระศาสนา หรือการกำหนด สถานะนักบวชฝ่ายหญิงให้ด้อยกว่าชาย ดังการกำหนด วรรณะ ๘ ประการเพื่อนางภิกษุณี เป็นต้น เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ทำให้พวกเธอรู้สึกเป็นปมด้อยมาตลอด และมุ่ง บูชาในบุคคลาธิษฐานของพระ หรือไม่ก็หวังพึ่งโชคลาภ อภินิหารจากพระศาสนา เพื่อหวังเศษบุญจากชีวิตแห่ง

ศากยบุตรบ้าง จนตกเป็นเครื่องมือของพระคุณเจ้าที่ แสงประโยชน์จากศรัทธาอันงมงาย

ความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุกับสิกขาที่เบี่ยงเบน จากเป้าหมายแห่งพระธรรม กอปรกับสังคมที่มุ่งส่งเสริม กามบริโภคนิยมในปัจจุบัน ล้วนเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการล่วง ปรนเปรอประมาทได้มาก หากควรหรือที่พระคุณเจ้าจะเพิก-เฉยต่อประเด็นนี้ และปล่อยให้เป็นการของสตรีเพศ เพื่อแก้ไขตนเองแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่คิดแก้ไขค่านิยม หรือกฎเกณฑ์อันกีดกันการปฏิบัติธรรมอันยิ่งยงของเธอ

หากกลับไปพิจารณาพุทธวจนะอย่างถี่ถ้วนแล้ว เราจะพบว่า เกี่ยวกับความสามารถในการบรรลุธรรม นั้น ท่านตรัสว่า หญิงและชายมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน

นั่นหมายถึงว่าผู้หญิงก็ควรจะมีสิทธิห่มผ้ากาสา-พัสดุ อันเป็นธงชัยแห่งพระอรหันต์ เป็นเครื่องหมาย ของผู้ที่จะสามารถตัดกิเลสवासนาให้หมดสิ้นไป ได้ เช่นเดียวกับผู้ชายบ้าง

ทั้งนี้ในเชิงจิตวิทยาแล้ว การที่สตรีในพระศาสนา จะได้เขียนฐานะสูงขึ้นไปอีก จะช่วยแก้ปัญหาความ เบี่ยงเบนของความสัมพันธ์ดังที่เป็นอยู่ได้หรือไม่

นี่เป็นคำท้าทายของอ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ที่ ปรากฏในเรื่อง “สิกขากับผ้าเหลือง : บริษัท ๔ กับสังคม กามบริโภคนิยม”

และเท่าที่เป็นอยู่นี้ พระคุณเจ้าพึงพิจารณาว่า อุบาสิกา หรือแม่ชีได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมหรือไม่ หรือพวกเธอยังต้องมุ่งปรนนิบัติรับใช้แต่งงานครัว และการอุปฐากอยู่ โดยที่พึงสำเหนียกด้วยว่า มี อุบาสิกาผู้ที่สามารถปฏิบัติขัดเกลาดนเองได้ไม่น้อยหน้า พระภิกษุ ดังท่านอุบาสิกา ก็ นานายน ผู้ซึ่งแม่ท่าน พุทธทาสเองก็เคยเอ่ยปากยกย่อง เป็นอาทิ

การส่งเสริม ยกย่อง และที่สุด คือการเขียน ฐานะของผู้ที่ปฏิบัติธรรมโดยชอบในอีกฝ่ายหนึ่งให้สูง ขึ้นตามสมควร เป็นการช่วยค้ำจุนพระศาสนาให้ยั่งยืน สืบไป ตามพุทธวจนะที่ว่า พุทธบริษัท ๔ จึงเป็นผู้ จรรโลงพระศาสนา

ทั้งหมดนี้เพื่อสร้างทัศนะใหม่ที่ถูกต้องมากขึ้นใน ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับสิกขา

“วัดกับบ้านไม่ห่างกัน”

สำนักวิปัสสนาวิเทศาภิบาล สิริวิสุทธิ ๙
ต.พังแดง อ.เมือง จ.มุกดาหาร ๔๕๐๐๐

อาตมาจัดโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกหญ้าแฝก และจัดทำกรล้อมรั้วภายในพื้นที่สาธารณะเขตป่าช้า ซึ่งอยู่ติดกับสำนักที่อาตมาอยู่นี้ แต่ก่อนพื้นที่แห่งนี้เป็นป่าที่สมบูรณ์มาก แต่เดี๋ยวนี้กลายเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

ในการดำเนินการครั้งนี้ ก็ได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย และยังได้รับฟังกตนะจากหลายๆ ท่าน ที่มาร่วมปลูกต้นไม้ในครั้งนี้ เป็นที่น่าภูมิใจที่ทุกๆ คน ได้ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะผ่านทาง คณะสงฆ์ หรือส่วนราชการ และชาวบ้านตำบลพังแดง

• ทางกลุ่มยูวเกษตรกรบ้านพังแดง, กลุ่มสตรีแม่บ้านร่วมกับยูวเกษตรกรบ้านกกบกที่มาร่วมในครั้งนี้ นั้น นำให้การสนับสนุนมาก เพราะเขามีกิจกรรมหลายๆ อย่าง เช่น ปลูกต้นมะม่วงและถั่วลิสงร่วมกัน และยังจัดให้สมาชิกในกลุ่มเลี้ยงเบ็ด-ไก่ ปลูกผักสวนครัว ไม้ผล โดยมีเกษตรตำบลให้การสนับสนุน ทั้งยังมีกิจกรรมร่วมกันพัฒนาภายในหมู่บ้าน และยังได้ช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ อีกด้วย อาทิ เดินต้านภัยเอชไอวี และอบรมในเรื่องโรคเอดส์ที่จังหวัดมุกดาหาร เมื่อไม่นานมานี้ อีกทั้งยังเคยร่วมอบรมในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

การที่อาตมาได้ตั้งกลุ่มยูวเกษตรกรบ้านพังแดง, กลุ่มสตรีแม่บ้านและยูวเกษตรกรบ้านกกบกมาร่วมกิจกรรมปลูกป่าและหญ้าแฝกครั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน โดยสร้างความเข้าใจที่ว่า ทางวัดหรือพระนั้น ไม่ใช่จะมีแต่ทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนาอย่างเดียวตามที่เขาเข้าใจกัน เนื่องจากพระยังมีบทบาทในการพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อม, ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ และแหล่งน้ำอีกด้วย

ส่วนการล้อมรั้วนั้น จะจัดทำในช่วงใกล้ออกพรรษานี้แน่นอน โดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน

ที่ช่วยกันหาไม้มาให้บ้านละ ๒ ต้น ตอนนั้นรวบรวมได้ประมาณ ๕๖๐ กว่าต้น คิดว่าจะล้อมเพียงด้านเดียวก่อน เพราะงบประมาณไม่มากนัก ถ้าผู้มีจิตศรัทธาจะร่วมสนับสนุน ก็ขอให้ติดต่อมาได้ที่อาตมา

พระดาว ฐานิสโร

- หากผู้มีจิตศรัทธาท่านใดสนใจและประสงค์จะร่วมสนับสนุน โปรดติดต่อไปยังพระคุณเจ้าตามที่อยู่ที่ให้ไว้ข้างบนครับ

“หนังสือเล่มใหม่ของส.สิวรักษ์”

วัดป่าจิตตสามัคคี

จ.นครราชสีมา

ทราบจาก “ลวดลายผ้าม่วง” ว่าจะมีหนังสือของอาจารย์สุลักษณ์ ๒ เล่ม ออกวางตลาด คือ *คนนอกคุก* ซึ่งอาจารย์เขียนระหว่างไปอยู่ต่างประเทศ ๑๔ เดือน ไม่ทราบว่าเล่มนี้พิมพ์หรือยัง อีกเล่มคือ *ช่วงหลังแห่งชีวิต* แต่คิดว่าเล่มนี้คงอีกนานกว่าจะได้รวมเล่ม เพราะอาจารย์ยังเขียนลงในสมุดข่อยสัปดาห์เป็นตอนๆ อยู่ ถ้าทราบข่าวกรุณาแจ้งให้ทราบด้วย จะได้ซื้อมาไว้คู่กับ “ช่วงแห่งชีวิต”

อยากให้มีคนแปล *When Loyalty Demands Dissent : Sulak Sivaraksa and the charge of lese majeste in Siam 1991-1993* เป็นภาษาไทย อยากจะซื้อฉบับภาษาอังกฤษอยู่หรอก แต่ดูเหมือนว่าราคาจะแพงไปหน่อย

พระมหาวินัย วินยธโร

- ปัจจุบัน คนนอกคุก และ ช่วงหลังแห่งชีวิต ยังไม่ได้
จัดพิมพ์รวมเล่มครบ คาดว่าไม่ช้าไม่นาน คงจะได้ล
โหมหนังสือ ๒ เล่มนี้ ส่วนการแปล When Loyalty
Demands Dissent... นั้น คงต้องรอดูไปก่อน ถ้า
ทุกอย่างพร้อมและลงตัว เข้าใจว่าคงมีผู้แปลออกมาครับ

วัดคลองวาฬ

เจริญพร อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์

อาดมาคือผู้หนึ่งที่ศรัทธาชื่นชอบในผลงานของ
อาจารย์ และได้พยายามติดตามผลงานของอาจารย์อยู่
เรื่อยๆ มานานกว่า ๕ ปีแล้ว ปัจจุบันสะสมผลงานของ
อาจารย์ไว้ได้เพียง ๑๓ เล่มเท่านั้น

มีช่วงแห่งชีวิตเล่มเดียวเท่านั้นที่ใหญ่กว่าเล่มอื่นๆ
ในจำนวน ๑๓ เล่มที่อาดมามีอยู่ เล่มนี้ออาดมาใช้เวลา
อ่าน ๓ วันรวดจบ รู้สึกได้คิดและขบคิดที่เป็นประโยชน์
หลากหลาย ตั้งแต่ช่วงแรกจนถึงช่วงสุดท้าย

ปัจจุบันอาดมาพยายามเสาะหาศิลปะแห่งการพูด
ของอาจารย์มาไว้สักเล่มหนึ่ง แต่หาไม่ได้ในตลาดเมือง
ประจวบฯ ไม่ทราบว่าจะธนาณัติสั่งซื้อโดยตรงจาก
อาจารย์จะได้หรือไม่

อาดมาได้ส่งหนังสือยักว้างถึงสุข ยิ่งใกล้ถึงธรรม
อวยพรปีใหม่มาด้วย

สุดท้ายนี้ขอให้อาจารย์จงมีแต่ความสุขสงบยิ่ง
ในธรรมตลอดไป

พระบุญเรือน อภิปัญโญ

- พระคุณเจ้าหรือฆราวาสท่านใดต้องการสั่งซื้อหนังสือ
ของอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ โปรดติดต่อมาที่คณะ
กรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) อาจมีไม่ครบ
ทุกเล่ม เนื่องจากบางเล่มไม่มีวางจำหน่ายแล้วครับ

"อยากรู้จักศพพ."

วัดบ้านโพนสว่าง หมู่ ๑๒

ต.หนองกุง จ.มหาสารคาม

อาดมาอยากจะถามชาวศพพ. ว่า มีจุดประสงค์
อย่างไรในการส่งหนังสือมาให้อาดมา และจะส่งให้อีก
นานไหม และศพพ.เป็นหน่วยงานของรัฐหรือเปล่า
เพราะอาจจะมีบางคนที่ยังไม่รู้จักศพพ. ทำไปทำไม มี
เหตุผลอะไร

สำหรับหนังสือพระตรีปิฎก ที่เรียบเรียงโดย
ส.ศิวรักษ์ อาดมาเห็นว่ามีความน่าสนใจดังนี้

- ทำให้ทราบถึงความเป็นอยู่ของคนสมัยก่อนว่า
มีความขวนขวายที่จะบรรลุสังฆธรรมเป็นอย่างมาก และ
อาดมาพอจะเข้าใจในด้านประวัติศาสตร์พุทธศาสนา
เป็นอย่างดี ว่าคัมภีร์ในสมัยก่อนนั้น อาจคลาดเคลื่อน
ได้ ส่วนความขัดแย้งเรื่องทฎฐิ ไม่ใช่มีเฉพาะปัจจุบันนี้
สมัยก่อนก็มีความโต้แย้ง เป็นฝักเป็นฝ่าย ต่างฝ่ายก็
เห็นว่าของตนเองถูกต้อง

- เป็นที่น่าสนใจการะอย่างยิ่งต่อพระเถระในสมัยก่อน
ที่อุตสาห์สืบต่อคำสอนทางพระศาสนา เพื่อเป็นแนวทาง
แห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทุกวันนี้
ธรรมะที่ได้นำมายังคงเป็นสัจจะอยู่อย่างนั้นเอง ไม่มี
ใครสามารถโต้แย้งได้

โลกปัจจุบันกำลังพัฒนาไปสู่ความหลอกลวง
มายา เพราะเหตุที่ไปหลงกับวัตถุ เกียรติยศ ชื่อเสียง
มากขึ้น ทำอย่างไรหนอถึงจะเย็นลงได้

การดับไฟอันเกิดจากความหลงเพลิดเพลีน
มั่วสุม คลุกคลี เป็นสิ่งเยียมยอดที่สุดในโลก ผู้เยียม
ที่สุดในโลกคือผู้มีสติสัมปชัญญะ ระวังกาย ระวังใจ อย่า
ประมาทในการกระทำ และอย่าคิดเลยว่า พอแล้ว ดีแล้ว
มีความสุขแล้ว ในการทำอย่างนั้นอย่างนี้

เรนน้อย

- ศพพ.เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนภายใต้ร่มมุลนิธิ เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป สำหรับการจัดส่งจดหมาย ข่าวเสขียธรรม และหนังสือเล่มอื่นๆ ไปยังพระคุณเจ้านั้น มีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า ของ ภิกษุ แม่ชี และสามเณร เป็นหลัก นอกจากนี้ศพพ.ยังมี โครงการสัมมนา เสวนา และอบรม สำหรับพระสงฆ์อยู่เนื่องๆ ด้วยครับ

"หน้าที่พระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ"

วัดป่าสันติธรรม
ถ.ปัทมานนท์ ต.เกษตรวิสัย
อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด ๔๕๑๕๐

เมื่ออ่านมาได้อ่าน หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ : แนวคิดและบทบาทของพระคำเขียน สุวณโณ ในการพัฒนาชุมชน แล้ว ก็ได้วิเคราะห์ตามสติปัญญาของผู้ยังใหม่ในพระธรรมวินัย และได้บทสรุปหลายอย่างหลายตอนด้วยกันทีเดียว ถ้านำมาเขียนก็จะมีมากมาย ซึ่งอาจจะไร้เหตุผล หรือไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็เป็นได้ แต่ก็ทำให้เกิดกำลังใจในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ยังถูกอวิชชาครอบงำ เดินเข้าสู่ที่มีดี

ถ้าพระสายปฏิบัติในทางกรรมฐานได้อ่านหนังสือดังกล่าวนี้ คงจะเปลี่ยนแนวความคิดได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งจะทำให้จำนวนพระนักพัฒนาเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มกันก็ดี การปฏิบัติหน้าที่ตามเนื้อหาในหนังสือก็ดี หรือการดัดแปลงในส่วนต่างของตนในแต่ละท้องถิ่น เพื่อช่วยจรรโลงสร้างสรรค์โลกให้มีปกติสุข มีผลเป็นความสงบ เย็น อิศระ

พระวิเชียร ภาสุโก

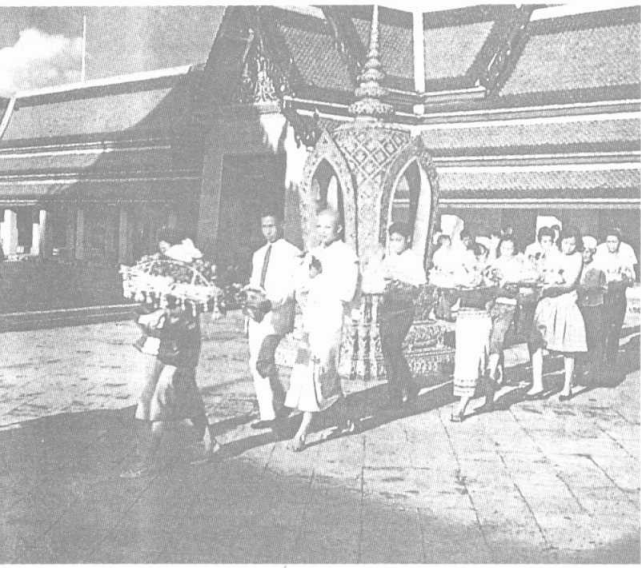
"สอนสมณะ"

วัดอุทุมพร (ห้วยเตือ)
ต.ผักชะ อ.วัฒนานคร
จ.สระแก้ว ๒๕๑๖๐

สักวา	พระท่านว่า	ถ้าจะบวช
ต้องเข้มงวด	ทางใจ	ให้ได้ผล
ต้องคิดบวช	ปฏิบัติ	ขัดกมล
สืบนุสนธิ์	พุทธศาสน์	ปราศมลทิน
อย่าคิดบวช	แก้รำคาญ	พาลข้าวสุก
บวชสนุก	ตามเพื่อน	แซ่เขื่อนสิ้น
เมื่อบวชแล้ว	ก็ต้องเรียน	เพียรอาจิน
บวชนอนกิน	บาปหนัก	อย่าบวชเลย

กลอนที่เขียนมาข้างบนนี้ เหมาะสำหรับพระภิกษุที่บวชแล้ว หรือที่กำลังคิดจะบวช คงจะต้องหมั่นอ่านหมั่นท่องจำให้ขึ้นใจ ให้ติดอยู่ในหัวสมองเสียก่อน หรือให้ติดเป็นนิสัยเลยก็ได้ จะยิ่งดีมากขึ้นเลยทีเดียว เพราะในปัจจุบันนี้ บุคคลที่คิดจะบวชมีหลายแบบ มีหลายอย่าง มีหลายชนิด บางคนบวชเพราะศรัทธา ในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเรียกง่าย ๆ ตามประสาชาวบ้านเราว่า "ซึ่งในรสพระธรรม" บุคคลเหล่านี้แหละที่เรียกว่า พระสงฆ์อย่างแท้จริง กราบไหว้ บูชา ได้อย่างสบายใจ สบายกาย สบายมือ ไม่มีมีเสแสร้งมายา

แต่ยังมีบุคคลอีกพวกหนึ่งที่คิดจะบวชเพื่อความสบาย ความสุข ไล่ตัว บวชมาเพื่อหลอกลวงชาวบ้านไปวันหนึ่งๆ เท่านั้นเอง บุคคลจำพวกนี้แหละที่ทำให้ศาสนาพุทธเราเศร้าหมองเสื่อมโทรม ในหัวสมองของบุคคลจำพวกนี้มีแต่ความโลภโมโหสัน เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา ในความคิดของบุคคลเหล่านี้มีแต่ความคิดว่า "จะหาอย่างไรจึงจะหาเงินได้เยอะๆ แล้วจะได้ลาสิกขาออกไปใช้เงิน" เมื่อใช้หมดแล้วค่อยมาบวช

สหาย เกิดว่า “ถ้าจะบวชก็ขอให้บวชด้วยศรัทธา จิตใจ
เลื่อมใส ถ้าไม่เลื่อมใสศรัทธา อย่าบวชเลยจะดีกว่า”
เหมือนอย่างเพลงของแอ๊ด คาราบาว หรือนายยีนยง
โอภากุล บุคคลดีเด่นด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ
ธรรมชาติ ที่เขาร้องไว้ว่า “อยู่เฉยๆ สบายกว่า
สบายกว่ากันเยอะเลย” เป็นดีที่ที่สุด ไม่เป็นบาปด้วย

การบวชมีหลายแบบ

บวชนิสงสาร	บวหาคความสุข
บวชสนุกตามเพื่อน	บวชเพื่อนศาสนา
บวชหาร่ำรวย	บวชช่วยครอบครัว
บวชปกป้องเอาของสงฆ์	บวชเจาะจงหาเมีย
บวชกินอ้อมอุทรนอนเหมือนสัตว์	เล่นสารพัดเหมือนชาวบ้าน
ยิ่งโล่ง ยิ่งบวชนาน	บวชหวังนิพพาน
	“ต้องบำเพ็ญธรรม”

เอาตมาขอให้ทางเสขิยธรรมส่งหนังสือมาให้
ทางวัดทุกเดือนด้วย จะเป็นบุญกุศลอย่างมากทีเดียว
และขอให้จัดทำไปเรื่อยๆ อย่าหยุด อย่าย่อมนแพ้ อย่า
ท้อถอย ขอให้สู้ต่อไป เอาตมาขอเอาใจช่วย

พระประดิษฐ จารุณโณ

- ทางศพพ.ยินดีจัดส่งจดหมายข่าวเสขิยธรรม ราย ๒
เดือน ไปยังพระคุณเจ้า ตามที่ได้แจ้งความจำนงมาครับ

ใหม่ก็ได้” นี่แหละบุคคลที่ทำให้ศาสนาเลื่อม อันที่จริง
ศาสนาไม่ได้เลื่อม แต่คนต่างหากเลื่อมจากศีลธรรม
ศาสนา เขาเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า “คนทุศีล”
“พวกนอกรีต” “พวกไม่มีศาสนา” “พวกอลัชชี”

เพราะฉะนั้น เราท่านทั้งหลายที่คิดจะบวชลูก
บวชหลาน หรือบวชใครก็ตาม โปรดอบรมสั่งสอนเขา
เหล่านั้นด้วยว่า “ให้บวชด้วยจิตด้วยใจศรัทธา อย่าบวช
เข้ามาทำลายทำร้ายศาสนาเลย” เท่านั้นแหละ เราท่าน
ทั้งหลายก็จะได้อานิสงส์อย่างมากทีเดียว อย่างน้อยก็
เพื่อไม่ให้บุคคลที่คิดไม่ดีต่อศาสนา หรือบุคคลที่คิดจะ
บวชเพื่อเข้ามากอบโกยหาผลประโยชน์ใส่ตัว จะได้มี
ความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปบ้าง (หิริโอตตปปะ) ไม่
เช่นนั้นบุคคลเหล่านี้ก็ยังคงไม่รู้สึกลำบากตัวเอง กว่า
จะรู้สึกตัวเองว่า “โหด เลว ชั่ว” ก็ต่อเมื่อใกล้จะหมด
ลมหายใจไปแล้วนั้นแหละ มันจะมีประโยชน์อะไรเล่า

ท้ายสุดนี้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หากเรา
ท่านทั้งหลายที่นับถือศาสนาพุทธอยู่ ยังศรัทธาต่อ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ข้าพเจ้าขอให้เรา
ท่านทั้งหลายจงช่วยบอกลูกหลาน ญาติ พี่ น้อง มิตร

เด็กกับสื่อความรุนแรงทางโทรทัศน์

เด็กชายชาวฟิลิปปินส์อายุ ๗ ขวบ กำลังนั่งดูภาพยนตร์อเมริกันยอดนิยมเรื่อง "โรโบคอป" อยู่เงียบๆ ในห้องนอนพ่อแม่ ขณะที่คนรับใช้คนหนึ่งเดินเข้ามาในห้อง และหมุนช่องเปลี่ยนไปสถานีอื่น ก่อนที่เธอจะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร เด็กน้อยลุกเดินไปหยิบปืนพกขนาด .๒๒ มม. กดเปรี๊ยะเข้าที่ศีรษะจนเธอถึงแก่ความตายทันที ทั้งนี้ก่อนหน้าไม่ถึงหนึ่งเดือนมีรายงานข่าว เด็กชายอายุ ๘ ขวบ ยิงปืนใส่ญาติเขาเอง จนได้รับบาดเจ็บสาหัส เขาบอกกับตำรวจว่า เขาเพียงแต่ "เลียนแบบสิ่งที่เขาเห็นในโทรทัศน์เท่านั้น"

ข่าวทั้งสองสร้างความปรวิวิตกให้กับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของเด็ก ที่นั่นเป็นอย่างมาก พวกเขาเห็นพ้องต้องกันว่า เหตุการณ์นี้สะท้อนปัญหาอย่างฉาดฉกรรจ์ในรายการโทรทัศน์ของฟิลิปปินส์ "พวกพ่อแม่ผู้ปกครองควร จะเลิกคิดได้แล้วว่า เขาจะสามารถกัน เด็กๆ ออกจากสื่อที่รุนแรงทางโทรทัศน์ เหล่านี้ได้" สตรีนักการศึกษาด้านเด็ก และผู้อำนวยการโครงการส่งเสริมรายการศึกษาสำหรับเยาวชนกล่าวว่า "ความก้าวหน้าของระบบสื่อสาร ดาวเทียมและบริการโทรทัศน์ตามสาย ทำให้เด็กไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปไหนได้อีก"

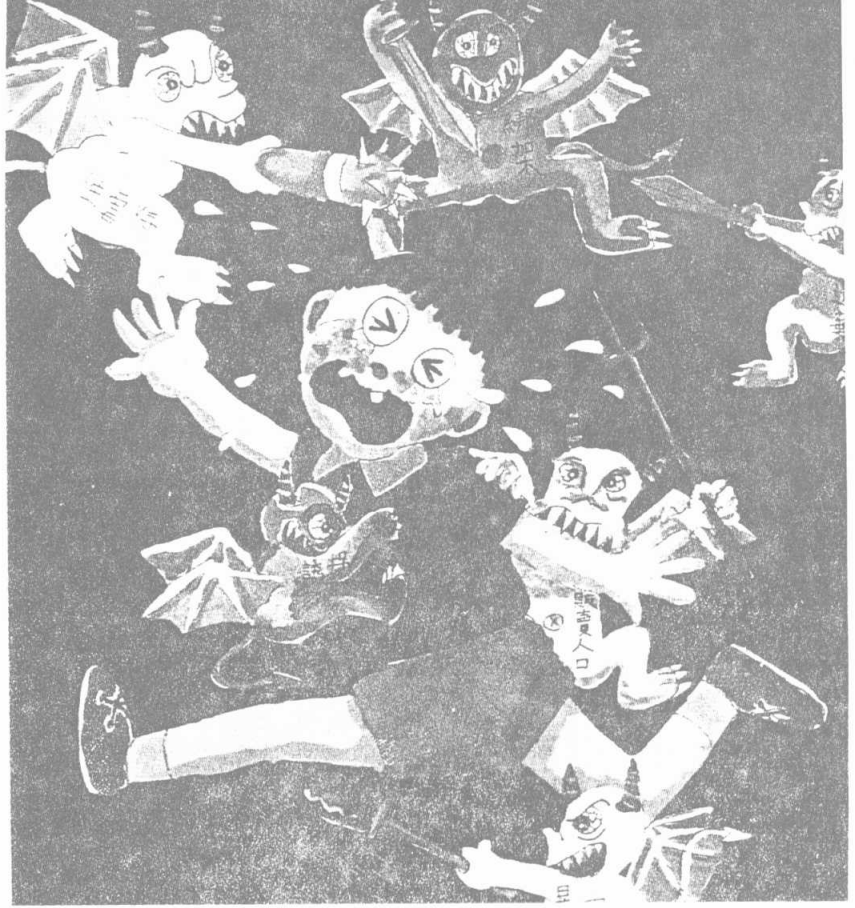
ภาพยนตร์บู๊ดูเด็ดเลือดปลาน กำลังเป็นที่นิยมอยู่เกลื่อนเมืองในฟิลิปปินส์ มีการออกอากาศตัวอย่าง โฆษณาหนังที่กำลังฉายอยู่ในโรง-

ภาพยนตร์นับร้อยในกรุงมะนิลาเป็นตอนๆ ตอนละ ๓๐ วินาที พ่อแม่ของเด็กๆพากันตำหนิติเตียนสถานีโทรทัศน์ที่ปล่อยให้ตัวอย่างหนังดูเด็ดเหล่านี้ให้เด็กดูทางโทรทัศน์แทบจะทั้งวัน

ที่น่าเศร้าใจมากกว่านั้นคือรายการที่มีความรุนแรงมากที่สุด ดูเหมือนจะเป็นรายการของเด็ก ทั้งนี้จากการสำรวจเมื่อปี ๒๕๓๕ พบว่า ภาพยนตร์การ์ตูนเป็นรายการที่มีความรุนแรงต่อชั่วโมงมากที่สุด (๓๔.๒ ครั้ง) ในบรรดารางายการโทรทัศน์ทั้งหมดรายงานระบุว่า การ์ตูนจากญี่ปุ่นอย่างเรื่อง "ไซเดอร์" และ "อุลตราแมน" เป็นสื่อที่แย่มากที่สุด และรายการที่ได้รับความนิยมมากอีกรายการหนึ่งคือ การ์ตูน "เต๋านินจา" มีผลเสียทางจิตวิทยาต่อเด็ก "พฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้นของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาลและสถานศึกษาอื่นๆ หลายแห่ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการ์ตูนเรื่องเต๋านินจา"

หลายฝ่ายหลายกลุ่มได้เรียกร้องรัฐบาลให้ออกมาตรการควบคุมสื่อทางโทรทัศน์เหล่านี้ วุฒิสมาชิกท่านหนึ่งเสนอว่า "ควรมีการจำแนกสถานีโทรทัศน์ตามระดับความรุนแรงของรายการ สถานีไหนมีรายการที่มีความรุนแรงน้อยที่สุด ควรได้รับการยกเว้นภาษี และควรได้รับการส่งเสริมด้านอื่นๆ อีก"

อย่างไรก็ตาม หลายคนเกรงว่ายังมีจุดอ่อนช่องโหว่อยู่มากในมาตรการเหล่านี้ ทางที่ดีแล้ว พ่อแม่ควรจะนั่งดูโทรทัศน์กับเด็กด้วย เมื่อมีฉากรุนแรงก็ควรสนทนาให้เขาเข้าใจความหมายที่แท้จริงของฉากเหล่านั้น ขณะนี้การณ์กลับเป็นตรงข้ามว่า เด็กๆ มักถูกปล่อยให้

ให้ติดหน้าอยู่หน้าจอโทรทัศน์ เพื่อพวกเขาใหญ่จะสามารถไปทำธุระข้างนอกได้

เด็ก ๆ จะเชื่อและมักจะเลียนอย่างสิ่งที่เห็นในโทรทัศน์ นักการศึกษาด้านเด็กคนหนึ่งบอกกับฉันว่า “เด็ก ๆ ในโรงเรียนประถมของเราบางคนจะเลียนแบบมวยปล้ำทางโทรทัศน์ พวกเขาจะตั้งฉายาตัวเอง และจะปล้ำเล่นกันจนกระทั่งแขนของเพื่อนตนเองหักไป”

เธอกล่าวว่าการแก้ปัญหาในระยะยาวอยู่ที่การให้การศึกษาแก่ทั้งเด็กเล็กและเด็กโต “ที่ผ่านมามีเราไม่ได้ทำอะไรกันเลย สื่อต่างๆ ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตเราไปมาก ขณะที่เราไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมจะเผชิญกับสื่อเหล่านี้เลย” เธอกล่าวและว่า “เราควรจะสอนเด็กให้เขาสามารถเป็นนักดูโทรทัศน์อย่างมีวิจารณญาณ”

ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กอีกหลายคนยังคงล่าวว่า ปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมี

สาเหตุจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริง เพราะในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาประเทศฟิลิปปินส์ได้เผชิญทั้งการปฏิวัติรัฐประหาร การฆาตกรรมทางการเมือง และการฆาตกรรมอื่นๆ มากมายหลายครั้ง และโทรทัศน์ก็จะรายงานข่าวเหล่านี้ อย่างทันควันถึงห้องนั่งเล่นในบ้านแต่ละคน เด็ก ๆ ในบางจังหวัดที่มีการสู้รบระหว่างทหารฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างหนัก ยังได้เรียนรู้วิธีเอาชีวิตรอดบางอย่างตามธรรมชาติด้วย ในศูนย์รับเลี้ยงเด็กเมืองดาเนา เด็ก ๆ จะหมอบราบลงกับพื้นทันทีที่ได้ยินเสียงเฮลิคอปเตอร์ที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อปราบปรามอย่างหนัก

สำนักข่าวไอ.พี.เอส. กรุงมะนิลา (บางกอกโพสต์ ม.ค. ๒๕๓๗)

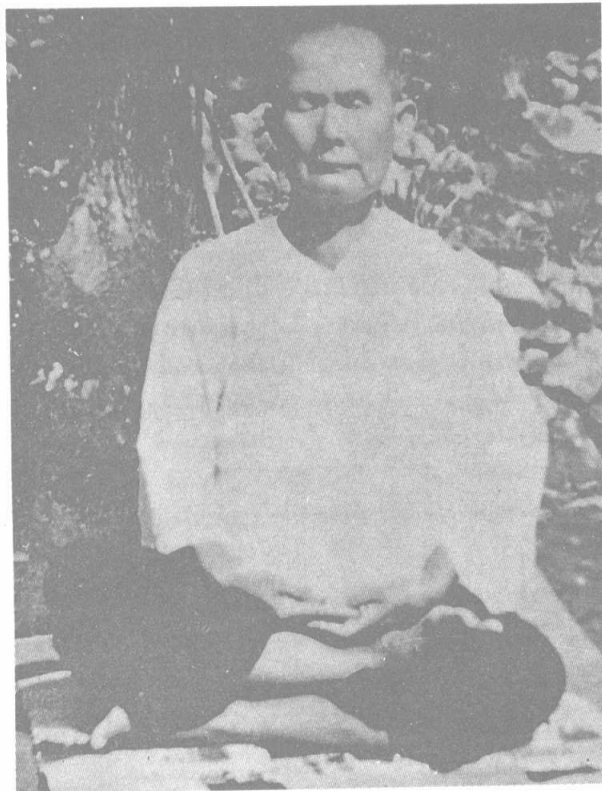
“ที่แรกมาอยู่กันสัก ๓-๔ คน กะว่าจะมาอยู่กันจนตาย...สำหรับฉันเองก็ไม่ได้เรียนรู้อะไร เป็นคนโง่ตักตวนมาตั้งแต่ต้นเหมือนกัน หนังสือก็ไม่ได้เรียน ทางโลก ทางธรรมอะไรก็ไม่รู้เรื่อง เป็นคนโง่ เพราะฉะนั้นไม่มีประวัติอะไรดีดอก เล่าเรื่องโง่ๆ ให้ฟังเท่านั้น...” อุบาสิกาก็ นานายน ผู้ริเริ่มก่อตั้งสำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ซึ่งตั้งอยู่ในอ.เมือง จ.ราชบุรี ได้ตอบข้อสงสัยในการบรรยายธรรมให้คณาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ศิริราชพยาบาล เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๑๙

เอกลักษณ์ประการหนึ่งที่ทำให้สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวงแตกต่างจากสำนักปฏิบัติฝ่ายอุบาสิกหรือสำนักชีทั่วไปคือ การที่ผู้ปฏิบัติสตรีจะโกนศีรษะ หากนุ่งผ้าห่มขาว

แม้ร่วมพิธีกรรมทั้ง ๒ ท่าน คือ ท่านก็ และน้องสาว ผู้เป็นที่เคารพยำเกรงแก่ผู้ปฏิบัติกว่า ๗๐ ชีวิตในสำนักปฏิบัติแห่งนี้ จะได้ละ

นามนันทาน ป.เขาสวนหลวง

นุชรี ศรีวิโรจน์

สังฆารไปแล้วก็ตาม แต่สาธุศิษย์คนสำคัญท่านหนึ่ง สามารถสืบสานการปฏิบัติต่อมาได้อย่างเคร่งครัด จนเป็นที่เคารพ เลื่อมใส ศรัทธาต่อบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน คือ อุบาสิกาคุณธัญจวน อินทรกำแหง ผู้ซึ่งละโลกสู่ธรรม และเป็นอาจารย์สอนกรรมฐานเป็นประจำแก่ผู้ใฝ่ใจมาปฏิบัติ ณ สวนโมกขพลาราม รวมทั้งสำนักอื่นๆ มี เสถียรธรรมสถาน เป็นอาทิ

อยู่ที่แล้งหากแจ้งในธรรม

อุบาสิกา ก็ ได้เล่าถึงมูลเหตุจุดใจในการมาทำนุปฏิบัติธรรม ณ เขาสวนหลวงว่า เดิมสถานที่แห่งนี้ไม่มีคนอยู่ เป็นป่า ถูกทิ้งร้าง มีถ้ำใหญ่ ๘ เหลี่ยมอยู่ใบหนึ่ง และกุฏิเก่าๆอยู่อีกหลังหนึ่ง ลุงกับป้าของท่านคือ อุบาสิกเปลี่ยน รักแซ่ และอุบาสิกาแดง รักแซ่ ได้มาปฏิบัติอยู่ก่อน ตัวท่านเองนึกเพียงว่าจะมาปฏิบัติเพื่อสงเคราะห์ญาติผู้ใหญ่ทั้ง ๒ มิได้ตั้งใจมาอยู่จริงจัง เมื่อมาอยู่จริงๆแล้ว ต้องพบกับความอดอยาก กับข้าวกับปลาไม่มี กินแต่ปลาเค็ม ปลาย่างไปวันๆหนึ่ง ทั้งเมื่อแรกก็กลัวเพราะไม่เคยอยู่ป่า ท่านจึงพูดปลุกใจตนเองว่า “ยอมตายที่เดียว (ยอม)มอบกายถวายชีวิต” เมื่ออยู่ไปนานเข้า เริ่มชินกับธรรมชาติ ความกลัวก็จางหายไป ท่านแล้วว่าแปลกทีเดียวที่ท่านไม่เคยคิดจะกลับบ้านเลยสักขณะเดียว

ครั้งหนึ่งมีภิกษุมาเยี่ยมและบอกว่า “โยมมาอยู่อย่างนี้มันแห้งแล้ง จะมาอยู่ทำไม ไปอยู่ที่วัดอวดมาดีกว่า” ท่านกล่าวตอบว่า “ฉันไม่ได้อยู่แห้งแล้งอะไรนะ มาอยู่ด้วยความสดชื่น” ท่านเห็นว่าการได้มาอยู่ที่นี้ ทำให้จิตใจสดชื่นเบิกบาน พ้นจากสภาพที่เป็นเหยื่อของมารมามากมาย ไม่เหมือนอยู่บ้าน “ชายดีก็เป็นไส้สั้น ชายไม่ดีก็เป็นไส้ขี้ม” ท่านกล่าวโดยย่อนรำลึกถึงความหลังเมื่อยังหมกมุ่นกับการค้าขายในตัวจังหวัดราชบุรี

ท่านได้เล่าไว้เมื่อครั้งไปบรรยายธรรมที่ “อุศม-สถาน” สถานปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง จ.ชลบุรี ว่า เมื่อพิจารณาการกินเนื้อสัตว์แล้ว เกิดความสลดสังเวช สัตว์ตัวต่างๆ จึงทำบุญวันเกิดโดยไม่รับประทานเนื้อสัตว์

และได้ปฏิบัติเรื่อยมา บรรดาผู้ปฏิบัติธรรมอื่นๆ เมื่อเห็นคล้ายตาม จึงมีมติร่วมกันว่าไม่รับประทานเนื้อสัตว์ เป็นการปฏิบัติขัดเกลากิเลสให้บางเบาไป ซึ่งถูกต้องตามหลักศีลนธรรมนิย ๘ ประการถึง ๓ ข้อ คือ ไม่สะสมกอกิเลสหนึ่ง ไม่เป็นไปเพื่อความอยากใหญ่หนึ่ง และเป็นไปเพื่อความเล็่งง่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่ตัดรอนกำลังของกิเลสให้พอมและตายไปในที่สุด ด้วยการไม่ให้อาหารที่เอร็ดอร่อยแก่มันทั้งทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

“มาอยู่ถ้อย่างนี้ เลยทำให้โรคกิเลสค่อยพอมไปเรื่อยๆ ไร้ตัวกูของกูก็เลยพอมไปเรื่อยๆ เพราะแต่ก่อนมันอวดเก่ง จะเอาเป็นตัวกูของกูอยู่เรื่อย แล้วจิตใจก็กำเริบเร้าร้อน เท่าไร ก็ไม่เข้ามารู้ตัวเองได้... พอมมาอยู่อย่างนี้ ถึงได้รู้ว่า อ้อ! ไร้ตัวกูนี้เองที่เกี่ยวหาเรื่อง...มันจะเนาเข้าโลงไปเมื่อไรก็ไม่รู้” ท่านกล่าว

วันนั้นในวัยเยาว์

อุบาสิกา ก็ นานายน หรือที่เรียกขานกันในนาม ท่าน ก. เขาสวนหลวง เกิดในตระกูลค้าขาย บิดาชื่อ นายฮก นานายน มีอาชีพทำปูนขาวและอิฐขาย มารดาชื่อ นางบุญมี นานายน มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๕ คน ท่านเป็นที่สาวคนโต

เมื่ออายุได้ประมาณ ๓-๔ ขวบ มารดาสอนให้ สวดมนต์ก่อนนอนทุกคืน ถ้าเผลอตัวหลับไปโดยไม่ได้ สวดมนต์ ต้องลุกขึ้นมาสวดมนต์เสียก่อน จึงนอนต่อไป พออายุ ๖ ขวบ ไกลรุ่งของคืนวันหนึ่ง มารดาเจ็บท้อง จะคลอด ท่านเกิดความรู้สึกกลัวมาก จึงรีบหนีไปอยู่บ้านไกลเคียง ล่วงไปได้ ๓ วันจึงได้กลับมาบ้าน เห็น มารดานอนอยู่บนเตียงเล็กๆ อยู่ไฟตามแบบของคนโบราณ ให้รู้สึกสงสารมาก

ครั้นอายุได้ ๗ ขวบ ท่านได้ไปอยู่กับญาติที่ กรุงเทพฯ ได้รับคำขมนวันละหนึ่งอัฐ ท่านกลับไม่นำไปซื้อขนม แต่นำไปซื้อดอกไม้มาบูชาพระพุทธรูปทุกวัน ต่อมาได้คำขนมเพิ่มขึ้นเป็นวันละหนึ่งไพ่ จึงซื้อข้าวที่เขาขายกระทงละหนึ่งไพ่ นำไปใส่บาตรทุกวัน อีกหั่ง เมื่อกลับมาอยู่บ้าน มารดาซึ่งเคยรักษาอุโบสถศีลก็สอน

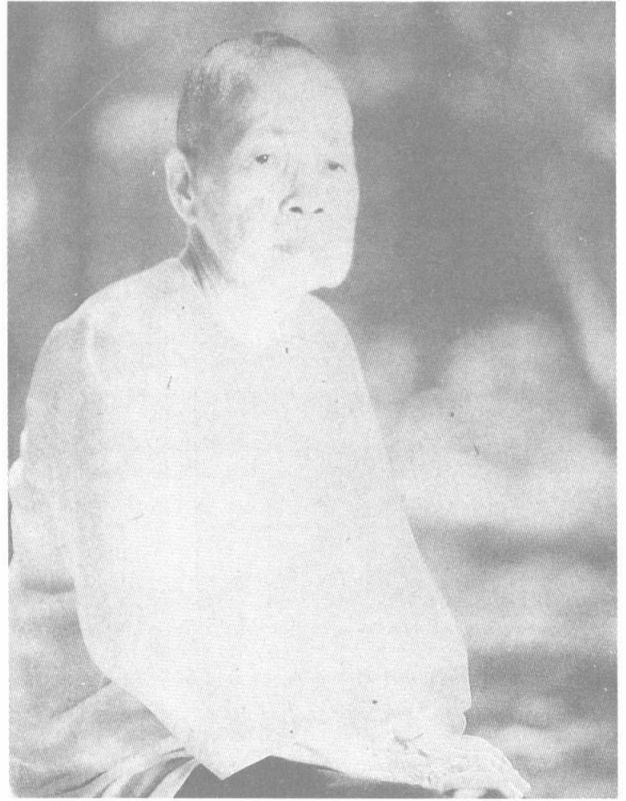
ไม่ให้ท่านทำบาป และไม่นิยมพาลูกไปเที่ยวดูการ
ละเล่น นับเป็นการปลูกฝังให้ท่านสนใจใฝ่ธรรม
เป็นบารมีที่สั่งสมและส่งเสริมให้ท่านไผ่ทางพระ
นิพพานในเวลาต่อมา

พออายุได้ ๑๘ ปี มารดาป่วยหนัก ท่านต้อง
คอยดูแลมารดาทั้งวันทั้งคืนจนกระทั่งถึงแก่กรรม
ด้วยความสงบ

นับแต่อย่างเข้าวัย ๒๔ ปี ท่านก็เริ่มสมาทาน
อุโบสถศีลที่วัดในวันพระ วันธรรมดาจะรักษาศีล ๕
อยู่กับบ้าน ครั้งหนึ่งท่านได้ไปที่วัดเขาวัง จ.ราชบุรี
(พ.ศ. ๒๔๖๘) มีผู้ปฏิบัติไปทำความเพียรกันอย่าง
เคร่งครัดด้วยการถือเนสัชชิก คือไม่นอนตลอดคืน
ท่านจึงอยากลองดูบ้าง โดยได้กำหนดภาวนาว่า
“พุทโธ” ติดต่อกันทั้งอิริยาบถ นั่ง ยืน เดิน ขณะ
กำลังเดินไปมาท่ามกลางอากาศโปร่ง ได้แหงนขึ้นดู
ดวงจันทร์ที่ปราศจากเมฆหมอก ความรู้สึกภายใน
จิตท่านอุทานออกมาว่า “พระพุทโธ” เป็นผู้ตื่น
ไม่มีกิเลสภายในจิต ท่านเพิ่งรู้ว่าความเบิกบานเป็น
อย่างนั้นเอง จิตมีความซาบซึ้ง เกิดปีติเบิกบานอยู่
ภายใน ถึงกับได้ก้มลงกราบพื้นดิน แล้วค่อยๆ เดิน
บ้างนั่งบ้างจนตลอดรุ่ง

อีกครั้งหนึ่งท่านได้ไปพักที่วัดเขาวังกับอุบาสิกา
ผู้หนึ่ง เมื่ออยู่ได้ ๕-๖ วัน อุบาสิกาผู้นั้นได้กลับก่อน
เมื่อท่านอยู่คนเดียวได้นั่งทำความสงบเรื่อยมา พอคืน
วันที่ ๙ ขณะกำลังนั่งทำความสงบอยู่ในมุ้ง ได้เปลือ
สับหงกไป แล้วกลับมีความรู้สึกแฉะโพล่งขึ้น มีความรู้
แจ้งกระจ่างในพระธรรมเจดีย์คัมภีร์ ตั้งต้นจากกุสลา-
ธัมมา คัมภีร์ที่หนึ่ง พริบเดียวถึงคัมภีร์ที่เจ็ด เป็น
ความรู้แจ้งแทงตลอด พอความรู้หยุดเพียงแค่นั้น จึงได้
ลืมหันขึ้น ก็เห็นภายในมุ้งมีความสว่างเหมือนแสงเดือน
ส่อง เกิดความสงสัยว่าเป็นแสงอะไร จึงเปิดมุ้งออกมา
ดูข้างนอกซึ่งมีแสงสลัวๆ และเปิดประตูออกไปนอกห้อง
เห็นมืดไปหมด จึงย้อนเข้ามาดูในห้องใหม่อีก ก็มืดไป
ตามเดิม

ท่านมาจับเค้าได้ภายหลังว่า ความสงสัยในเรื่อง
ความสว่าง ความมืดข้างนอก เป็นมายาที่ทำให้เสีย

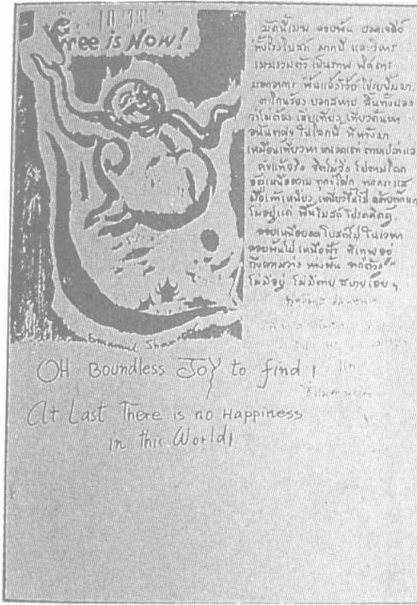

อุบาสิกาวัลย์ นานายน

หลักความรู้ภายในไปโดยไม่รู้สึกตัว

ครั้งหนึ่งท่านมุ่งแต่จะทำความจิตให้สงบอย่างรุนแรง
สักพักใหญ่ แต่จิตก็ไม่สงบ จึงคิดว่า “ทำมาหลายวัน
แล้ว จิตนี้ก็ไม่สงบ เลิกเพียรเอาจริงเอาจังเสียทีเถิด
มีความรู้จิตไว้อย่างเดียวดีกว่า” พร้อมกับชักมือและ
เท้าออกจากท่าสมาธิ ขณะนั้นเท้าข้างหนึ่งอยู่ในท่าชัน
เข้า รู้สึกลักษณะจิตคล้ายลูกตุ้มนาฬิกาที่แกว่งซ้ำเข้าๆ
จนหยุดก็แล้ว ก็เกิดความรู้ที่ประคัมประคองขึ้นมาเอง
ค่อยๆ ยกเท้าซ้อนกัน และมือก็วางซ้อนกันในท่าสมาธิ
ทั้งจิตก็มีความรู้สึกสงบอย่างแนบแน่น ได้มีความรู้แจ้ง
ในสภาวะธรรมที่มีลักษณะเกิดดับ เปลี่ยนแปลงไปตาม
ธรรมชาติ และเห็นสภาพที่ไม่มีการเกิดดับเปลี่ยนแปลง
ภายใน พ้นจากการเกิด การตาย ท่านกล่าวว่า เป็นสิ่ง
ที่ยากแก่การอธิบายด้วยคำพูด เพราะเป็นการรู้แจ้ง
สภาวะธรรมด้านใน ซึ่งเป็นปัจจุัตถ์

ท่านค้นพบว่า การทำด้วยความอยาก ทำให้

ส.ค.ส. ที่ท่านอาจารย์พุทธทาสมอบให้ท่าน ก. เขาสวนหลวง

จิตุ่นวายไม่สงบ เมื่อมีความรู้จิตอย่างเหมาะสมแล้ว
ความรู้ภายในก็จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ท่านกล่าวว่า
ดังนั้นหลัก “สัพเพธัมมา อนัตตา” ของพระพุทธเจ้า
จึงไม่ให้ความยึดถือในสภาพธรรม ทั้งสังขารและ
วิสังขารว่าเป็นตัวตน ตั้งแต่นั้นมา ก็รู้ข้อเท็จจริง และ
คลายออกจากความยึดถือไปตามลำดับ

ครั้งหนึ่งมีผู้มาบอกว่า มีอาจารย์เป็นผู้สำเร็จ
และทำให้คนสำเร็จเป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี
อนาคามี และพระอรหันต์ ท่านจึงได้พูดกับเขาว่า “กิเลส
มันอยู่ที่ตัวเรา อาจารย์จะทำให้หมดกิเลสไม่ได้ เรา
ต้องปฏิบัติละกิเลสด้วยตนเองจึงจะได้” ท่านชี้ให้เห็นว่า
การตื่นผู้สำเร็จ ตื่นเครื่องรางของศักดิ์สิทธิ์ ตื่นหมอยา
ตื่นหมอตุ ล้วนเป็นการเชื่อถืออย่างไม่มีเหตุผล

ต่อมาเมื่อมีความจำเป็นต้องสนองคุณบิดามารดา
จึงไม่มีโอกาสปลีกตัวไปบำเพ็ญความสงบ ท่านเริ่มทำ
การค้าขายอย่างจริงจัง ด้วยอาชีพค้าขายขนาดเล็กๆ
น้อยๆ โดยมีคุณป้าวัลย์ นานายน น้องสาวคนสุดท้อง
เป็นผู้ช่วยเหลือมาโดยตลอด ต่อมาทั้ง ๒ ท่านได้ไป
เรียนตัดเสื้อกับพี่ชายที่เปิดร้านเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่เพชรบุรี
จากนั้นจึงกลับมาเปิดร้านอยู่ที่ตลาดราชบุรี ภายหลัง

จังหวัดสมุทรสงครามเมื่อพ.ศ.๒๔๘๘ ส่วนท่านก็ขณะ
นั้นอายุได้ ๔๔ ปี เมื่อหมดภาระที่ต้องกังวลห่วงใย จึง
ได้ปลีกตัวไปปฏิบัติธรรมที่เขาสวนหลวงตั้งแต่บัดนั้น
เป็นต้นมา และไม่ได้กลับออกมาสู่ทางโลกอีกเลย

พ.ศ.๒๔๘๙ เมื่อสงครามสงบแล้ว คุณป้าวัลย์
ได้กลับมาค้าขายที่ราชบุรีอีกครั้งโดยเปิดร้านตัดเสื้อผ้า
ชื่อร้านนารี ภายหลังได้เปลี่ยนแปลงเป็นร้านขายเครื่อง
เขียนและเครื่องเย็บปักถักร้อยโดยเปลี่ยนชื่อร้านเป็น
“ธรรมทานิยม” กิจการค้าขายเจริญก้าวหน้าดี

ท่านก. กับท่านอาจารย์พุทธทาส
และบุคคลร่วมสมัย

ท่านก. เขาสวนหลวงเป็นบุคคลร่วมสมัยกับ
ท่านพุทธทาส ท่านทั้งสองได้ติดต่อและช่วยเหลือกันมา
นานแล้วในฐานะที่เป็น “สหายทางธรรม” ท่านพุทธทาส
ได้กล่าวถึงอุปาสิกาก็ในหนังสือ “เล่าไว้เมื่อวัยสนธยา” ว่า

“สำหรับทางฝ่ายราชบุรีนั้น คุณก็ นานายน ได้
ร่วมมือในการเผยแผ่อย่างเต็มกำลังสติปัญญาของตน
เป็นผู้มีความประสงค์เพื่อความรู้เรื่องธรรมะโดยแท้
ตลอดเวลาที่ติดต่อกันมาก็เพื่อธรรมทั้งนั้น...”

บิดาป่วยหนัก ท่านได้
พยายามพูดธรรมะให้บิดา
เข้าใจมากขึ้นเรื่อยๆ และ
ให้ท่านหัดนั่งกรรมฐาน
อาการของบิดาจึงได้ทุเลา
ลง และหันมาสนใจการ
ปฏิบัติธรรม จนกระทั่งถึง
แก่กรรมด้วยความสงบ

ในสมัยจอมพลป.
พิบูลสงคราม มีนโยบาย
ให้คนไทยสวมหมวก ท่าน
ก็ได้เย็บหมวกขาย ต่อมา
เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒
ตลาดราชบุรีถูกระเบิด
คุณป้าวัลย์ น้องสาวต้อง
อพยพหลบภัยไปอยู่ที่

คุณป้าวัลย์กล่าวถึงท่าน ก. เขาสวนหลวงไว้ว่า “ท่านไม่เคยไปหาอาจารย์คนใดเพื่อศึกษารธรรม ท่านจะศึกษาและค้นคว้าจากพระคำสัจจากพระโอษฐ์พระพุทธเจ้า และฝึกฝนด้วยตนเองอยู่เสมอมา” ท่านเล่าว่ามีบ้างที่ ท่าน ก. เขียนจดหมายปลุ่จลาวิสัยฆารธรรมกับท่านพุทธทาส จนกระทั่งได้มีโอกาสไปสนทนาธรรมกับท่านที่สวนโมกข์

ท่านพุทธทาสได้เล่าถึงการสนทนาธรรมกับ อุบาลิกาก็ ตั้งแต่เมื่อครั้งอยู่ที่สวนโมกข์เก่าว่า

“แกอ่านหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา ศึกษา มาอย่างดีแล้วค่อยมาพบ ผมก็ให้พักที่บ้านโยม กลางวันก็ มาคุยกันที่ได้ฤกษ์ฤกษ์ ตรงสระเล็ก เรื่องที่คุยกันก็เป็น เรื่องปรมาตมธรรมที่แกได้ศึกษามาแล้ว มาซักถามเพื่อ ความเข้าใจ ก็ต้องนับว่าเป็นผู้หญิงที่พิเศษ ไม่แต่งงาน น้องสาวก็ไม่แต่งงาน และรับงานทางสำนักต่อมาเมื่อ คุณก็ตายแล้ว”

นอกจากนี้ท่านพุทธทาสได้บรรยายลักษณะของ อุบาลิกาก็ไว้ว่า

“แกเป็นคนกล้าหาญ ไม่กลัวตาย มีลักษณะเป็น ผู้นำ คิดจะเปิดสำนักสำหรับผู้หญิงขึ้นปกครองดูแล กันเอง ก็ทำได้อย่างที่แกคิด” แม้ชีสุมนา เองสวัสดิ์ ผู้ปฏิบัติธรรม ณ สำนักเขาสวนหลวง ยังได้กล่าวถึง อุบาลิกาก็ไว้ด้วยว่า “ท่านเป็นผู้เข้มแข็งเด็ดเดี่ยว สมัย แรกตั้งแต่เริ่มบุกเบิก ยังทันได้เห็นการทำงานสร้าง- สรรคสถานที่พักอาศัย ท่านจะทำทุกอย่างตั้งแต่ปรับ ที่ดินสำหรับปลูกกุฎที่พักด้วยตนเอง จากนั้นจึงให้ช่าง ทำตัวเรือนพักเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนคุณน้าวัลย์ จะเป็นผู้ช่วยสั่งซื้อวัสดุให้ในระหว่างก่อสร้าง” ผู้ปฏิบัติ ธรรมท่านหนึ่งซึ่งใช้นามปากกาว่า “ลิสสา” ได้เล่าถึง ท่าน ก. เขาสวนหลวงไว้ในหนังสือ “เมตตารธรรมของ คุณแม่” ว่า “ท่านเป็นผู้หญิงผิวขาวใสแว่นดำ ใส่เสื้อ ขาวนุ่งถุงดำ ปลงผม หน้าท่านงาม ผิวละเอียด ถึงแม้ จะมีอายุแล้ว แต่ก็ดูเหมือนคนอายุประมาณสัก ๔๐-๕๐ ปีเท่านั้น...” คุณลิสสากล่าวอีกว่า แมตตาท่านเสียทั้ง ๒ ข้าง มองอะไรไม่เห็น แต่เธอไม่พบร่องรอยความผิดหวังอะไรในการสูญเสียดวงตาไป เห็นแต่ความผ่องใส บนใบหน้าท่าน...อัศจรรย์ที่ท่านตาไม่เห็น แต่สามารถที่

จะให้ธรรมได้ทุกแห่งทุกมุม ท่านรักและเมตตาศิษย์ของท่านทุกคน ห่วงใยแม้กับผู้ชราที่มีอายุแล้ว กล่าวว่าจะ ปฏิบัติไม่ทันกาลเวลา

ครั้งหนึ่งท่านก็ได้กล่าวกับคุณลิสสาว่า อีก ๓ ปี ท่านจะละสังขาร ดังนั้นท่านจึงเอาใจจริงเอาใจกับการ สั่งสอนศิษย์อย่างหนัก ยามที่มีสานุศิษย์มาแสดงคารวะ แม้ท่านจะต้องอดทนต่อความเจ็บปวดเนื่องจากกระดูก- สันหลังที่บั้นเอวของท่านหลุด และอาการร้อนในท้อง แต่ท่านก็ไม่เคยแสดงอาการเจ็บปวดหรือความอ่อนแอ ให้ใครเห็น เมื่อครบกำหนด ๓ ปีตามที่ท่านบอกไว้ ท่านก็ละสังขารไป

คุณูปการของท่าน ก. เขาสวนหลวง

ท่าน ก. เขาสวนหลวง เป็นผู้มิ่งคุณูปการอย่าง สูงต่อการเผยแผ่ธรรมในฝ่ายอุบาลิกา ธรรมบรรยายที่ ท่านฝากไว้ล้วนเน้นความมกงามจากภายในเป็นสำคัญ ดังในธรรมบรรยายเรื่อง “ยักษ์กิเลสร้ายกว่ายักษ์ภายนอก” ท่านได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “การปฏิบัติธรรมมีความ มุ่งหมายที่จะมองตนเอง หรือตรวจสอบตนเองเป็น จุดสำคัญ” และยังเน้นอีกว่า “ขอให้กล้วยักษ์ข้างในยิ่ง กว่ายักษ์ข้างนอก เพราะยักษ์ข้างนอกมาเกินหนเดียว แล้วก็หมดกันแค่นั้น ยักษ์กิเลสตันหากินไม่รู้จักจบสิ้น เวียนว่ายอยู่ในภพสงสาร มันก็กัดกินอยู่ จะไปเกิดเป็น อะไรที่เหนียวมันก็กัดกินอยู่เรื่อย มีที่พินอยู่ที่นิพพาน แห่งเดียวเท่านั้น”

ความมุ่งมั่นปฏิบัติและสั่งสอนศิษย์อย่างจริงจัง ทำให้บางครั้งดูเหมือนท่านออกจะดุเสียด้วยซ้ำ แต่หาก พิจารณาแนวคิดเบื้องหลังพฤติกรรมที่สะท้อนออกมา จากกลอนบทหนึ่งชื่อ “ปราบกิเลส” ที่กล่าวไว้ว่า

คำชานบปราบกิเลสรู้เหตุผล	ให้ทุกคนละความชั่วร้ายทั้ง
รู้คุณค่าชานบอย่างซาบซึ้ง	ไม่หลงทั้งคำชานบว่าหยาบคาย
คำชานบปราบกิเลสรู้ศรัทธา	ไม่หลงรักหลงชังสิ่งทั้งหลาย
ดับทุกข์โทษมีประโยชน์อย่างมากมาย	เพื่อทำลายความชั่วช้าไปโดย

กลอนบทนี้ ท่าน ก. มุ่งชี้ให้ผู้ปฏิบัติหวนระลึกว่า “จิตที่ไม่มีมานะถือตัวถือตน แม้จะรับฟังคำชานบ ไม่ให้

ตัวตนเก่งกล้าเบ่งบานไปอย่างไร ก็จะไม่หดกลับเหมือนวัวที่ถูกผูก ตัวตนก็ดับหายไปต่อหน้าต่อตา ยังไม่ถูกผูกดี แต่พอเห็นเงาของแส้หรือผูก วัวที่ดีก็มีแต่ความสงบเสงี่ยมและว่องไวตามคำสั่ง”

ท่านกล่าวถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ว่า “ให้เข้มแข็งเหมือนช้างศึก ช้างที่จะออกรบสมัยโบราณต้องเข้มแข็ง ลูกธนูจะยิงมารอบด้านก็ไม่หวั่นไหว เพื่อให้คนที่อยู่บนหลังต่อสู้กันจนแพ้ชนะ” ท่านจึงสอนสานุศิษย์ของท่านว่า ให้เป็นเหมือนช้างศึก คือ แม้จะมีสิ่งกระทบอยู่รอบตัวก็ไม่หวั่นไหว

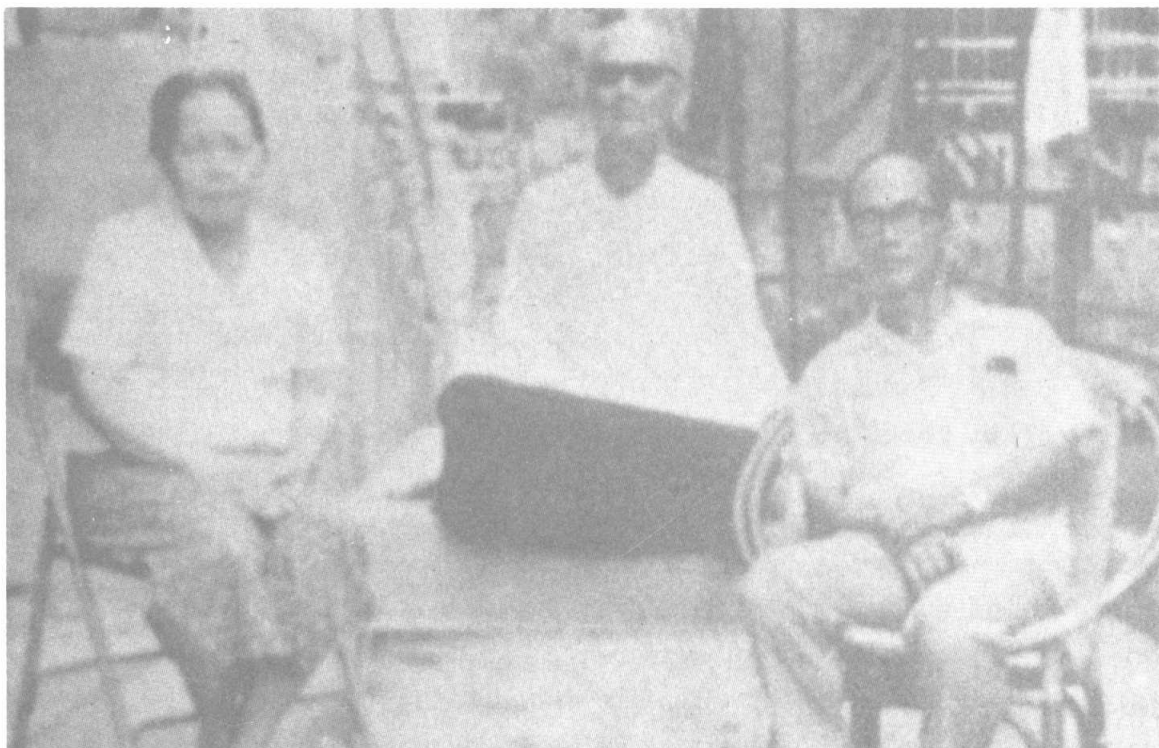
แม้ท่านจะไม่มีความรู้ทางโลก โดยการเรียนหนังสือของท่าน ก็เพียงขอให้คนที่มีความรู้เพียงป. ๔ ช่วยสอนเมื่อเขามีเวลาว่าง เมื่ออายุ ๑๑-๑๒ ปี ได้หัดอ่านหนังสืออยู่บ้านจนอ่านออก หลังจากนั้นท่านจึงสนใจหนังสือโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน สุภาษิต และหนังสือธรรมต่างๆที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะเรื่องพระโพธิสัตว์สร้างบารมี ท่านมีพรสวรรค์ในการแต่งกาพย์

กลอนสอนธรรมะได้อย่างน่าฟัง ด้วยทุกถ้อยคำล้วนเป็นปรมัตถสัจจะทั้งสิ้น ดังในกลอนบทหนึ่งว่า

โลกว่างามพระเจ้า	แจกเป็น อสุกเอย
โลกว่าเที่ยงพระเห็น	อนิจแท้
โลกว่าสุขพระเพ็ญ	ญาณว่า ทุกข์นอ
โลกว่าตนพระแก้	หมดล้วนอนัตตา

แม้ในการพิจารณาสังขาร ท่านยังได้ฝากบทกลอนไว้ให้ผู้ปฏิบัติรุ่นหลังได้ครุ่นคิดพินิจด้วยว่า

รูปนี้ รูปเนา เคาโอด	ประโยชน์ อันใด ไปเห็น
สิ้นไป เสื่อมไป ไม่เว้น	ลำเค็ญ แสนทุกข์ คลุกคลี
ผู้ใด ตั้งใจ สอดส่อง	เห็นช่อง พ้นทุกข์ สุขี
พื้นที่ ใจสิ้น ยินดี	รู้มี แต่เสื่อม สลายไป
อันสิ่ง เกิดแต่ ประทุแต่ง	เสแสร้ง เป็นอยู่ ครูใหญ่
ด้วยเหตุ บัจจย ไตโต	ไฉน จะคง อยู่นาน
ด้วยเหตุ บัจจย นั้นนั้น	มีอัน แปรไป หลายสถาน
เกิดขึ้น สลายไป ไม่นาน	ตัวการ จะคง อย่างไร

คุณบัววัลย์ ท่าน ก. เขาสวนหลวง คุณลุงชัย

นอกจากบทกลอนสอนธรรมแล้ว ท่านยังได้ฝากมรดกธรรมไว้ให้ชนรุ่นหลังอีกมากมาย ทั้งบทเทศนา บรรยายธรรม และหนังสือแนะนำการปฏิบัติธรรมอีกมากมาย* ดังนั้นเมื่อท่านสิ้นไปแล้ว ชาวเขาสวนหลวงจึงไม่ต้องดิ้นรนชวนชายไปหาครูบาอาจารย์ที่ไหนมาแทน เพราะมรดกที่ท่านฝากไว้มีมากพอที่จะสั่งสอนกันไปได้ตลอด หากใครมีปัญหอะไรในใจ พอได้ฟังเสียงเทศน์จากแถบบันทึกลงเสียง ก็ราวกับว่าได้ถามท่านแล้ว

สองพี่น้องช่วยกันจรรโลงธรรม

ก.จำแนกซึ่งถ้อย ธรรมวัตร

วัลย์ส่งเสริมปฏิบัติ	ครบถ้วน
มรดกธรรมจัด	แจกจ่าย ทั่วเฮย
พุทธธรรมเลิศล้ำ	เกริกก้องกำจาย

หากท้าวความกลับไป ความสำเร็จของท่านก. เขาสวนหลวง ยังต้องนับความช่วยเหลือจากท่านวัลย์ นานายน น้องสาวแท้ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ ในยามที่พี่สาวอยู่ในเพชรหมจรรย์ ท่านวัลย์ได้ช่วยเหลือด้านปัจจัยใช้สอย ในยามที่ท่านก็ละสังขารไปแล้ว ท่านวัลย์ยังได้สืบทอดให้ธรรมนาวาได้ฝ่าฟันและช่วยเหลือเหล่าสตรีให้รู้ธรรมต่อไปอีก ความเกื้อกูลในธรรมซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้องคู่นี้ปรากฏอยู่เป็นเนืองนิจ ขณะปฏิบัติธรรม อุบาสิกาก็ได้ชักชวนคุณป้าวัลย์มาปฏิบัติธรรมด้วยกันเสมอ แม้ด้วยงานการค้าติดพัน แต่ท่านวัลย์ก็มีได้ละเลยห่างเหินจากธรรมะ ขณะที่ท่านก็ปฏิบัติธรรมอยู่ที่เขาสวนหลวง ท่านวัลย์ก็เป็นกองเสบียงสนับสนุนปัจจัย ๔ คอยส่งอาหารไปให้มิได้ขาด เมื่อท่านก็มีพิมพ์หนังสือธรรมะ แจกเป็นธรรมทาน ท่านวัลย์ก็ช่วยบริจาคสมทบทุนพิมพ์หนังสือ และเป็นสื่อกลางให้กับผู้สนใจ

นับแต่พ.ศ. ๒๕๑๘ คุณป้าวัลย์มารักษาอุโบสถศีลที่เขาสวนหลวงทุกวันพระ แต่อุบาสิกาก็มีความประสงค์ที่จะให้ท่านวัลย์เข้ามาปฏิบัติธรรมอยู่กับท่าน จึงได้หมั่นเขียนจดหมายเตือนว่า ไม่ให้ประมาทในวันเวลาของชีวิต อย่าหลงเพลินกับการค้า คุณป้าวัลย์จึง

รีบเสาะงาน และมีกำหนดการแน่นอนว่าจะทำงานให้เสร็จภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๒ ราวกับท่านจะทราบเหตุการณ์ล่วงหน้า ต้นเดือนกันยายน ในปีพ.ศ. ๒๕๒๑ ท่าน ก.เขาสวนหลวง ต้องเข้ารับการรักษาตาที่จังหวัดปทุมธานี และละสังขารไปเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ในปีเดียวกัน คุณป้าวัลย์จึงเข้ามารับ "มรดกธรรม" ที่เขาสวนหลวงได้ทันทีทั้งที่

คุณสิสสาเล่าถึงพิธีบรรจุสรีระของท่านในตึกไสยาสน์ที่ท่านให้สร้างเตรียมไว้ว่า ทำกันด้วยธรรม ไม่ได้ทำให้อีกเกริกตามประเพณี สาธุศิษย์ทั้งหลายยืนเรียงรายกันตามไหล่เขาเป็นระยะๆ และทำความเคารพด้วยการนั่งสมาธิด้วยความสงบ นับเป็นพิธีง่าย ๆ ซึ่งไม่มีใครทำกัน

ตึกไสยาสน์	ว่างเปล่า	เขาสวนหลวง
ธรรมทั้งปวง	อนัตตา	อย่าหลงไหล
กฎธรรมชาติ	ธาตุขันธ์	มันเสื่อมไป
เหตุปัจจัย	ดับไม่เหลือ	สิ้นเชื้อเฮย

อุบาสิกาวัลย์มีส่วนช่วยเหลือและสืบทอดการปฏิบัติที่สำนักเขาสวนหลวงในเวลาต่อมา และด้วยเหตุที่มีแต่ความนอบน้อม เคารพยำเกรง และเทิดทูนท่าน ก. ไว้สูงสุด ท่านกลับปฏิเสธคำขอร้องของญาติธรรมที่จะสร้างตึกอนุสรณ์ไว้เคียงคู่กับท่านก. จนต้องร้องขออนุญาติถึง ๓ ครั้ง ๓ ครา ท่านจึงยอมให้สร้าง โดยกำชับว่าต้องสร้างให้อยู่ในระดับต่ำกว่าท่านก. และให้ดูเรียบง่าย

คุณูปการที่ท่านทั้ง ๒ ได้กระทำไว้ พอสรุปได้ดังบทสรรเสริญที่มีผู้แสดงมุทิตาจิตแต่งไว้ให้ดังนี้

ก. เกิดกอบกิจเกื้อ	กุลธรรม
เขา พรหมจรรย์นำ	นักสู้
สวน สัจตตบปากรรม	ดับทุกข์ โขเฮย
หลวง ว่างเปล่าสงบรู้	จิตแจ้ง พุทธธรรม
วัลย์ นำมวลมิตรพร้อม	รวมพลัง
นา หวานไพรธรรมหวัง	โอบเอื้อ
นา นาจิตวิมุตตัง	โดยทั่ว กันเทอญ
ย นนวัฏฏ์ตัดเชื้อ	สุดสิ้นสังสาร

เรียบเรียงจากหนังสือ

๑. ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา : สัญญาปรารภ
อดีตในวาระครบรอบ ๑๐๐ วันแห่งการละสังขารของ
อุบาสิกา วลัย นานายน สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง
จ.ราชบุรี, ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๖, โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
กรุงเทพฯ

๒. เมตตาธรรมของคุณแม่ โดย “ลิสสา” พิมพ์
เป็นธรรมบรรณาการในวาระครบรอบ ๕ ปี แห่งการ
ละสังขารของท่าน ก. เขาสวนหลวง, ๒๑ พฤศจิกายน
๒๕๒๖, สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี

๓. ว่างเปล้าเขาสวนหลวง : อนุสรณ์สุนทรธรรม
ของ ก. เขาสวนหลวง พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ
เนื่องในวาระครบ ๕ ปี แห่งการละสังขารของท่าน ก.
เขาสวนหลวง ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐, แสงสุทธิ
การพิมพ์ กรุงเทพฯ

๔. ศิลเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติธรรม มรดก
ธรรมของท่าน ก.เขาสวนหลวง ที่ระลึกในวาระครบรอบ
๑๕ ปีแห่งการละสังขารของท่าน ก. เขาสวนหลวง, ๒๑
พฤศจิกายน ๒๕๓๖, แสงสุทธิการพิมพ์ กรุงเทพฯ

บรรณนิทัศน์งานของท่าน ก. เขาสวนหลวง

ผลงานบางส่วนของท่าน ก.เขาสวนหลวง เท่าที่ค้นคว้าได้จากหอสมุดสถาบันวิทยบริการ หอสมุดคณะ
อักษรศาสตร์ และหอสมุดธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มีอยู่ประมาณ ๓๐ เล่ม โดยมีเล่มสำคัญๆ ดังนี้

ภาษาไทย

รวมข้อปฏิบัติสำหรับดับทุกข์ จากพุทธประวัติจากพระโอบฐ์และขุมทรัพย์จากพระโอบฐ์ โดย ก.เขาสวนหลวง
พิมพ์ในวาระครบรอบ ๔ ปี แห่งการละสังขารของท่าน ก.เขาสวนหลวง, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

เปิดมิต ปิดสว่าง มองด้านใน เห็นจิตหยุด ที่สุดทุกข์ : มรดกธรรมของท่าน ก.เขาสวนหลวง สำนักปฏิบัติ
ธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี พิมพ์เป็นธรรมทานในวันมาฆบูชา, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

แนะแนวการปฏิบัติธรรม ที่ระลึกในวาระครบรอบ ๖ ปี แห่งการละสังขารของท่าน ก.เขาสวนหลวง สำนัก
ปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

จงถนอมตนขึ้นจากหล่ม : มรดกธรรม แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๔, ๒๒๔ หน้า

ปฏิบัติธรรมคำกลอนสอนใจให้ดับทุกข์ : มรดกธรรม แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๒๓, ๑๑๒ หน้า

สงบกิเลส : มรดกธรรม สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี, ๒๕๓๕, ๑๕๔ หน้า

เอาทุกข์เป็นบทเรียน : มรดกธรรมของ ก. เขาสวนหลวง สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี, ๒๕๓๔,
๑๘๔ หน้า

ฝึกหัดมองข้างใน ของ ก. เขาสวนหลวง สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี, ๒๕๓๕, ๑๖๘ หน้า

มหาภิเนษกรรมณ์ มรดกธรรมของท่าน ก.เขาสวนหลวง สำนักปฏิบัติธรรม เขาสวนหลวง ราชบุรี, ๒๕๒๘,
๘๔ หน้า

ภาษาอังกฤษ

Looking Inward : Observations on the Arts of Meditation. Tan Acharn Kor Khao-Suanluang. The
Wheel Publication No.373/374, Buddhist Publication Society, Kandy, Srilanka, 1991, 58 P.

คติความของพระภิกษุรูปหนึ่งซึ่งถูกกล่าวหาว่าต้องปฐุมปาราชิก ได้จุดพลุความคิดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุและอุบาสิก้าขึ้นในสังคมไทย คนจากหลายวงการ ทั้งในและนอกพระศาสนาได้ออกมาวิจารณ์พาดพิงถึงเรื่องนี้อย่างเกรียวกราวจนเกิดความพรวมัวในทัศนวิสัยของศาสนิกชน เพื่อจะค้นหาความกระจ่างชัดมากขึ้นในเรื่องนี้ทางโครงการสตรีและเยาวชนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้จัดการเสวนาเรื่อง "สีกากับผ้าเหลือง" ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๔ ก.พ. ที่ผ่านมา โดยมีอ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ และอ.ภัทรพร สิริกาญจน เป็นวิทยากร และอ.ฉัตรสุมาลย์

กบิลสิงห์ เป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งมีผู้มาเข้าฟังล้นหลามห้องประชุม อ.ภัทรพร ชี้ถึงสาเหตุ ๒ ประการที่ทำให้เกิดความวุ่นวายมัวหมองในวงการพระศาสนา ในช่วงเวลาขณะนี้ว่า สาเหตุแรกมาจากความเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุสงฆ์กับญาติโยมสตรี และอีกสาเหตุมาจากการที่พุทธศาสนิกชนขาดต้นแบบที่จะศึกษา ดังสมัยพุทธกาลที่พระพุทธรองค์ยังดำรงพระชนม์ชีพอยู่

ในประเด็นแรกนั้น อาจารย์กล่าวว่า สตรีในสมัยพุทธกาลที่เข้ามาใกล้ชิดพระศาสนา เป็นพวกที่ฝึกฝนการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง เรียกว่าไว้ดักก็เพื่อ "เอาบุญ เอาธรรม" และมักจะเข้ามา

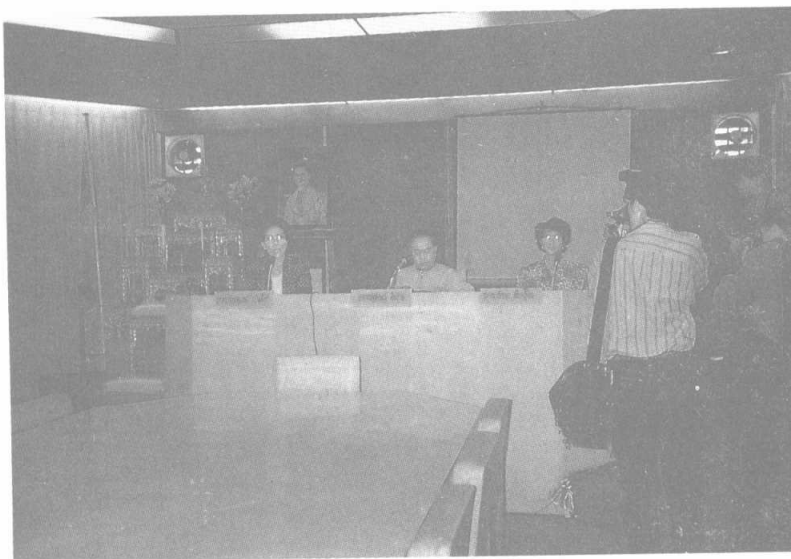
เป็นอนุภักฎากคนสำคัญทีเดียว พวกเธอจะไม่ทำอะไรให้พระศาสนาเสื่อมเสีย เพราะมีความเข้าใจในหลักธรรมะอย่างถูกต้อง สตรีที่จ้องทำลายพระศาสนานั้นมักเป็น "คนนอกศาสนา" คือไม่มีความเข้าใจในศาสนธรรมอย่างถูกต้อง จ้องทำลายพระพุทธรองค์และพระพุทธรสาวกด้วยความอาฆาตแค้น

ส่วนในสมัยปัจจุบันที่สภาพสังคมเปลี่ยนไปมากมาย สตรีที่เข้ามาใกล้ชิดพระภิกษุสงฆ์ ไม่เพียงหวังธรรมะอย่างเดียว หากยังหวังโชคลาภ และยังมีผสมปนเปกับความผิดใฝ่ เสน่หาในตัวบุคคลอีกด้วย

"ปัจจุบัน สีกาที่มาวัดไม่ได้

สีกากับผ้าเหลือง : บริษัท ๔ กับสังคม กามบริภค

พิภพ อุดมอิทธิพงษ์

มาเอาบุญ เอาธรรมอย่างเดียว แต่เข้ามาเพราะหวังโชคลาภ และยังมี ความฝึกฝนในส่วนบุคคลของพระ ภิกษุอีกด้วย เป็นการนับถือศาสนา อย่างงมงายมีตบอด” อาจารย์กล่าว

ในประเด็นที่สองที่เป็นเหตุ แห่งความมัวหมองของพระศาสนา คือ การขาดต้นแบบที่จะศึกษา และตัดสินใจที่ถูกต้อง อันจะนำไป สู่การปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง

“ในสมัยพุทธกาล เรายัง มีพระพุทธเจ้าเป็นผู้คอยตัดสินชี้ แน่เรื่องราวต่างๆ และเป็น ต้นแบบแก่ผู้ฝึกฝนการปฏิบัติธรรม แต่ปัจจุบันญาติโยมต่างๆ ต้องช่วย เหลือตัวเองเป็นอย่างมาก ต้อง ศึกษาธรรมะด้วยตัวเอง จึงอาจ เกิดความสับสนขึ้นมาบ้าง” อ. ภัทรพร กล่าว

อาจารย์กล่าวสรุปถึงทาง แก่ไขว่ ทั้งพระภิกษุและฆราวาส คงต้องศึกษาพระธรรมวินัยให้ ละเอียดละออ โดยเฉพาะก่อนที่จะ ออกมาให้ความเห็นในเรื่องใดๆ ที่ เกี่ยวกับการล่วงพระวินัย และจะ ต้องศึกษาให้ถึงแก่นของพระศาสนา ซึ่งมุ่งที่ตัวการปฏิบัติ ความสัมพันธ์ ระหว่าง “สีกากับผ้าเหลือง” จึงจะ เจริญไปในทางที่ถูกต้องได้

เมื่อเราเห็นอานิสงส์ของ พรหมจรรย์ดังนี้แล้ว เราจะต้องให้โอกาสแก่สตรี เพื่อเข้ามาเป็นผู้ชำระพระศาสนา และชำระภิกษุภาวะไว้ได้บ้าง

หญิง-ชายบรรลุนิพพานได้เท่าเทียมกัน

อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นผู้ อภิปรายท่านถัดมา โดยเริ่มต้น จากการชี้ว่า ความคิดขั้นพื้นฐาน ของพุทธศาสนา คือ ตัว“พุทธะ” หรือ “การตื่น” ซึ่งในเรื่องความ สามารถในการบรรลุนิพพานตามคติ ทางพุทธศาสนานั้น ทั้งหญิงและ ชายมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน

“พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า ผู้หญิงและผู้ชายมีความสามารถ เท่าเทียมกัน ที่จะพัฒนาไปสู่ความ เป็นผู้ตื่น คือ เป็นผู้ที่ปราศจากราคะ โทสะ และโมหะได้ ซึ่งหมายถึง การมีชีวิตพรหมจรรย์ หรือชีวิต อันประเสริฐนั่นเอง” อ.สุลักษณ์กล่าว

แต่สภาพความเป็นจริงตาม หลักฐานในคัมภีร์ต่างๆ นั้น อาจารย์ เห็นว่าล้วนแล้วแต่ลดเกียรติของ สตรีลงไปทั้งสิ้น โดยที่แม้เป็น ภิกษุณีก็ยังมีค่าต่อยอดกว่าภิกษุ ดังการกำหนดครุธรรม ๘ ประการ* สำหรับภิกษุณีไว้ เป็นต้น ซึ่ง

อาจารย์ได้อธิบายความเข้าใจ ผิดขั้นพื้นฐานในเรื่องนี้ โดยชี้ว่า พุทธศาสนิกต้องกลับไปหาตัวพระ- ธรรมวินัยอย่างแท้จริง คือ ตัวอาทิ พรหมจรรย์หรือหลักการเบื้องต้น ของพรหมจรรย์ มากกว่าจะไปยึด ติดอยู่กับตัวอภิสมจาร อันเป็น เรื่องของความประพฤติหรือขนบ- ธรรมเนียม ซึ่งนอกจากจะลด เกียรติของสตรีให้ต่อยลงดังนี้แล้ว ยังเป็นเหตุแห่งความวุ่นวาย และ แบ่งแยกเป็นลัทธิภิกษุณีน้อยใหญ่ ในพระศาสนาตลอดด้วย

“ก่อนจะเสด็จดับขันธปริ- นิพพานไป พระพุทธองค์ได้ตรัสว่า ให้ยึดถือพระธรรมวินัยเป็นศาสดา แทนเรา ซึ่งสิ่งนี้เองเป็นเนื้อหา สารของพระศาสนา เป็นส่วนของ อาทิพรหมจรรย์ หรือทางแห่งชีวิต อันประเสริฐ แต่ ๒,๕๐๐ ปีที่ผ่านมา หรือ ๑,๕๐๐ ปีที่ผ่านมาของ เถรวาท เรายุ่งตีความแต่ตัวอภิ- สมจาร และก็ได้ไม่แตกฉาน

*ครุธรรม ๘ ประการมีอาทิ “ภิกษุณีแม้บวชร้อยพรรษาแล้ว ก็ต้องกราบไหว้ภิกษุแม้บวชวันเดียว”, “ภิกษุณีจะอยู่ในวัดที่ไม่มีภิกษุ ไม่ได้”, “ภิกษุณีต้องไปถามวินัยอุโบสถและเข้าไปฟังโอวาทจากภิกษุทุกกึ่งเดือน” เป็นต้น ทั้งหมดเป็นธรรมสำคัญที่ภิกษุณีต้องยึดถือ และปฏิบัติตามตลอดชีวิต

เป็นเหตุให้เกิดนิยายน้อยใหญ่ขึ้นมา

และถ้าเรามองในแง่ของ อาทิพรหมจรรย์แล้ว ผู้หญิงและผู้ชายจึงมีสิทธิจะห่มผ้ากาสาพัสตร์ได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะทรงมีพุทธอนุญาตอยู่แล้วว่า หญิงและชายมีความสามารถในการบรรลุธรรมเท่าเทียมกัน แต่ทำไมทางเถรวาทจึงถือว่าพระภิกษุณีต่ำต้อยด้อยกว่าพระภิกษุ นี่เป็นเพราะมัวแต่ไปมุ่งที่ตัวอภิสมจารชัหรือไม่” อาจารย์กล่าวทิ้งท้ายด้วยคำถามที่ท้าทายยิ่ง

จากนั้นอาจารย์ได้ชี้ต่อไปว่า โดยส่วนตัวแล้ว เชื่อว่าหลักฐานตามคัมภีร์ต่างๆ ที่คล้อยตามหรือสนับสนุนฐานะของพระภิกษุที่เหนือกว่าพระภิกษุณี อาจเป็นการแต่งเติมขึ้นมาเองโดยพระภิกษุเถระรูปต่างๆ ในประวัติศาสตร์ก็ได้ ซึ่งเชื่อมโยงกับความคิดว่า สังคมในอดีตจนปัจจุบัน ชายเป็นใหญ่เหนือฝ่ายหญิง หรือดังที่เรียกว่า “สังคมปิตาธิปไตย” ซึ่งผู้ชายได้พยายามสร้างระเบียบแบบแผนเพื่อกดขี่สตรีเอาไว้

“ที่อ้างกันตามคัมภีร์ต่างๆ จะเป็นครุธรรม ๘ ประการ (สำหรับพระภิกษุณี) กติ หรือเรื่องที่ว่า อานนท์ทูลขอให้สตรีได้รับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุณี แล้วถูกปรับอาบัติถึง ๓ ครั้งในปฐมสังคายนา กติ ทั้งหมดนี้อาจเป็นการแต่งเติมขึ้นมาภายหลังโดยพระภิกษุเถระก็ได้ อย่างลึมนะครับ

ว่า พระไตรปิฎกเกิดขึ้นครั้งแรกหลังจากตติยสังคายนา หรือ ๓๐๐ ปีล่วงจากพุทธปรินิพพานมาแล้ว และผมยังเชื่ออีกว่าพระอรหันต์ทั้งหลายที่มาชุมนุมกัน ในเมื่อท่านตรัสรู้บรรลุธรรม ไปพ้นจากความ เป็นหญิง-ชายแล้ว ท่านจะมาจำใจจำใจกับเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แบบนี้ทำไม...อคติที่เกิดขึ้นคงเป็นเพราะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้ชายมีส่วนกระทำมากในจุดนี้

ดังนั้นเราต้องกลับไปที่ตัว อาทิพรหมจรรย์ กลับไปที่พระธรรมวินัย ซึ่งเป็นต้นตอที่มาของชีวิตอันประเสริฐ อย่าไปเอาคัมภีร์มาเป็นศาสดา อย่าไปเอาอภิสมจารมาเป็นศาสดา และโดยที่หากเรายอมรับตามพุทธวาทะที่ว่าหญิงและชายมีความสามารถในการบรรลุธรรมอย่างเท่าเทียมกันแล้ว

ภิกษุณีสงฆ์และภิกษุสงฆ์ก็ควรจะมีสถานะที่เท่าเทียมกันด้วย” อาจารย์กล่าวสนับสนุนความเท่าเทียมระหว่างหญิง-ชายตามพุทธคติ

สังคมาภริโภคกับ

อคติทางพระศาสนา

จากนั้นอาจารย์ได้เชื่อมโยงปัญหาสิทธิของสตรีในพระพุทธศาสนาที่ไม่เท่าเทียมกับชาย กับปัญหาสังคมาภริ โภคในปัจจุบัน เป็นสังคมาภริโภคอันก่อปรตด้วย อุกุศลมูลทั้งสาม และตรงข้ามกับชีวิตพรหมจรรย์ที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ การจะต่อสู้กับสังคมาภริโภค พุทธศาสนิกจึงต้องกลับไปศึกษาชีวิตพรหมจรรย์ อันเป็นวิถีทางที่มุ่งปฏิบัติขัดเกลา เพื่อให้พ้นจากทั้งโลภะ โทสะ และโมหะ และโดยที่ตลอดมานั้น สตรีขาด

เราต้องกลับไปที่ตัวอาทิพรหมจรรย์ กลับไปที่พระธรรมวินัย ซึ่งเป็นต้นตอที่มาของชีวิตอันประเสริฐ อย่าไปเอาคัมภีร์มาเป็นศาสดา อย่าไปเอาอภิสมจารมาเป็นศาสดา และโดยที่หากเรายอมรับตามพุทธวาทะที่ว่า หญิงและชายมีความสามารถในการบรรลุธรรมอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ภิกษุณีและภิกษุสงฆ์ ก็ควรจะมีสถานะที่เท่าเทียมกันด้วย

โอกาสเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันสงฆ์ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมเสื่อมทรามลง เพราะขาดกำลังหลักอีกฝ่ายที่จะเข้ามาช่วยค้ำจุนชีวิตพรหมจรรย์ และพระศาสนาเพื่อจะต่อสู้กับสังคมกามบริโภคนิยม

“ผู้ชายเรามีโอกาสเป็นศากยบุตร เป็นญาติกับพระศาสนา แต่ผู้หญิงไม่มีโอกาสเป็นญาติพระศาสนา ไม่มีโอกาสเป็นเป็นศากยธิดา การเป็นบุตร การเป็นญาติของพระพุทธเจ้านั้น มีความสำคัญมาก เพราะพระพุทธองค์เป็นสัญลักษณ์ของบุคคลธรรมดาที่สามารถบรรลุธรรมขั้นสูงสุดได้ และหนทางแห่งการบรรลุธรรมคือการเข้าสู่สถาบันสงฆ์ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่สามารถพัฒนาคนที่กระปลกกระเปลี้ยให้กลายเป็นคนที่ประเสริฐได้ เพราะมีข้อกำหนดและพระวินัยต่างๆ วางไว้อย่างรัดกุม และมีแต่ชีวิตพรหมจรรย์อย่างคณะสงฆ์ที่จะต่อสู้กับสังคมกามบริโภคนิยมได้ แต่ตลอดมาผู้หญิงไม่มีสิทธิตรงนี้”

อาจารย์ยังชี้ต่อไปอีกว่าการที่สตรีไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่มีโอกาสเข้ามาใช้ชีวิตพรหมจรรย์ เป็นเหตุให้ผู้หญิงจำนวนมากต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคม และยังถูกเอารัดเอาเปรียบโดยพระศาสนาอีกด้วย ดังกรณีมีโสเภณีจำนวนมาก หรือการที่ผู้หญิงเป็นอันมากถูกหลอก

ใช้โดยพระสงฆ์ เป็นต้น ทางแก้ไขจึงควรสนับสนุนให้สตรีมีโอกาสรับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุณี เพื่ออภังการพระศาสนาเช่นเดียวกับผู้ชายบ้าง

“ทำไมเมืองไทยเราถึงมีจำนวนโสเภณีมากกว่าพระเป็นทวีคูณ นี่ไม่ใช่เพราะที่ผ่านมาเราไม่เคยให้เกียรติแก่สตรี และได้ทำให้พวกเธอรู้สึกต่ำต้อยด้อยกว่าหรือการกระทำเยี่ยงนั้น ทำให้พวกเธอขาดภาวะทางจิตวิทยา ทำให้เป็นปมด้อย ซึ่งดำรงอยู่มาเป็นเวลา ๒,๕๐๐ ปี พวกเธอจึงทำได้เพียงแค่เข้ามาอุปัฏฐากพระ ซึ่งบางครั้งก็ตกเป็นเครื่องมือของพระ เพราะผู้หญิงไม่มีโอกาสได้ห่มผ้ากาสาวพัสตร์ อันเป็นธงชัยแห่งพระอรหันต์ อันเป็นเครื่องหมายของการที่จะตัดกิเลสให้หมดสิ้นไป

เมื่อเราเห็นอานิสงส์ของพรหมจรรย์ดังนี้แล้ว เราจะต้องให้โอกาสแก่สตรีเพื่อเข้ามาเป็นผู้อภังการพระศาสนา และอภังการภิกษุภาวะไว้ได้บ้าง” อาจารย์กล่าวสนับสนุนการมีภิกษุณีสงฆ์

จากนั้นอาจารย์ยังได้เล่าถึงประสบการณ์ในต่างแดนที่มีบริษัทครบทั้ง ๔ ซึ่งมีสวนเกื้อหนุนต่อการแก้ปัญหาสังคมในประเทศนั้นได้เป็นอย่างมาก ส่วนในประเทศไทยนั้น อาจารย์ได้กล่าวถึงแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ ในการก่อตั้งสายปฏิบัติของสตรีที่เรียกว่า

“ธรรมมาตา” ว่าเป็นอุปายะชั้นหนึ่งที่จะนำไปสู่การยกระดับสถานะการอุปสมบทของสตรีให้สูงขึ้นไปอีก ซึ่งนับเป็นคุณูปการอย่างสูงต่อการทำให้เกิดพุทธบริษัท ๔ ขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจารย์เชื่อว่า จะมีส่วนในการแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ได้มาก และเป็นทางออกสำหรับอาการรวนเรของพระศาสนาในเวลานี้

“ในการแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ นั้น ในส่วนของพระศาสนา พุทธศาสนิกทั้งหลายต้องกลับมาศึกษาพระธรรมวินัย ชมราวาสกับสงฆ์จะต้องร่วมมือกันแก้ไข ตัวชมราวาสเองก็ต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่มีอยู่...และผมเชื่อว่าถ้าผู้หญิงได้เข้ามาห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ดังเช่นพระภิกษุแล้ว ปัญหาระหว่างพระสงฆ์กับสีกาจะหมดไปเป็นอันมาก

การที่จะมีสตรีจำนวนมากบวชเข้ามาเป็น “ธรรมมาตา” เป็นอุปายะที่จะไปสู่การเกิดขึ้นของพระภิกษุณีสงฆ์ และเมื่อเกิดบริษัท ๔ ครบแล้ว แม้ในระยะแรกจะมีอยู่เป็นจำนวนน้อย แต่ก็ค่อยๆ สามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้สำเร็จ” อาจารย์กล่าวฝากความหวังที่จะเห็นบริษัท ๔ เกิดขึ้นอย่างบริบูรณ์ในสังคมไทย

ในงานปิดทองฝังลูกนิมิตที่วัดปลักไม้ลายปีนี้ พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ) ได้นิมนต์พระภิกษุสงฆ์และสามเณรจำนวนเกือบ ๗๐๐ รูป พร้อมทั้งอุบาสกและอุบาสิกา มาปฏิบัติกรรมฐานร่วมกัน แทนการจัดมหรสพดังเช่นที่วัดทั่วไปทำกัน

พุทธรูปบูชาตั้งที่วัดต่างๆ ทำกันอย่างเอิกเกริกตามงานบุญทั่วไป ทั้งไม่มีการเรียโรบายบุญ นอกจากสาธุชนจะสมัครใจทำบุญเองตามศรัทธาปสาทะ

ภิกษุ ๗๐๐ รูป ปฏิบัติธรรม ที่วัดปลักไม้ลาย

“ผู้สื่อข่าวของเราเอง”

พระภิกษุและผู้ปฏิบัติธรรมจะตื่นจากจำวัดตั้งแต่เวลาตีสี่ เพื่อทำวัตรและนั่งสมาธิ ช่วงหลังฉันอาหารเช้าและช่วงบ่าย จะเป็นเวลาปฏิบัติกรรมฐาน ส่วนตอนกลางคืนจะมีเทศนาธรรมโดยพระภิกษุเถระด้วย ทั้งนี้เริ่มมาจากไม่นานใหญ่ในวัด

ได้สร้างให้เกิดบรรยากาศสัปปายะอันเหมาะแก่การปฏิบัติยิ่ง

นอกจากทางวัดจะไม่สนับสนุนมหรสพแล้ว ยังไม่มีการแจกพระ

“ดิฉันคิดว่าสิ่งที่ท่านเจ้าอาวาสพยายามทำ เป็นการดึงประชาชนให้เข้าวัด เพื่อให้ใกล้ชิดกับพระพุทธรูปศาสดาก่อน” ผู้เลื่อมใสสตรีท่านหนึ่งที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ ให้ความเห็น “จากนั้นทางพระภิกษุเองจะมีวิธีการโน้มน้าวใจของศาสนิกให้สนใจธรรมะอย่างไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง”

ต่อประเด็นเรื่องการเผยแผ่ธรรมะนั้น ทางวัดปลักไม้ลาย โดยท่านเจ้าอาวาสได้พิมพ์หนังสือธรรมะเรื่อง “การบรรลุธรรม” เพื่อแจกจ่ายเป็นบรรณาการแก่พระภิกษุสามเณร แม่ชี และผู้มาร่วมงานด้วย เนื้อหาสาระของหนังสือได้กล่าวอ้างหลักฐานจากคัมภีร์ต่างๆ เพื่อชี้ชวนพุทธบริษัททั้งหลายว่า การบรรลุธรรมแม้ในปัจจุบันสมัยนั้น ยังเป็นไปได้อยู่

นอกจากนั้น การปฏิบัติธรรมร่วมกันของพระภิกษุและพุทธศาสนิกอื่นๆ เป็นจำนวนมาก ย่อมปลอบประโลมโน้มน้าใจสาธุชนให้ใคร่ครวญในธรรมมากขึ้นอยู่ดี นับเป็นการประยุกต์ธรรมกับชนหมู่มากได้งดงามไม่น้อยทางหนึ่ง ควรที่วัดอื่นๆ จะเอาเยี่ยงอย่างบ้าง

สัมพันธภาพ จาก ชีวิตสู่ชีวิต

บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

“บทบาทของพระสงฆ์ในเรื่องของการเผยแพร่ศาสนา หรือการสั่งสอนนั้น อาตมาเห็นด้วย แต่ในเรื่องนี้ อาตมาคิดว่าเราจะต้องมีกลวิธีในการผสมผสานออกมาเป็นรูปแบบของการปฏิบัติ เป็นลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างชีวิตต่อชีวิตได้ด้วย มิใช่ด้วยการสั่งสอนโดยคำพูดอย่างเดียว

การจับและการสัมผัสผู้ป่วยก็คือการแสดงธรรม แสดงธรรมด้วยการปฏิบัติด้วยความเมตตา อาตมาเองคงไม่ได้ไปดูแลผู้ป่วยในลักษณะที่เป็นแพทย์ เพราะยังตระหนักอยู่เสมอว่า ขอบเขตของพระสงฆ์ (ตามพระวินัย) และภาพลักษณ์ที่เราจะต้องแสดงออกไปนั้น ควรเป็นอย่างไร อาตมาคิดตั้งแต่ยังไม่ทำ เพราะกลัวว่าจะเสีย (สมณสา रुप) เช่นกัน

อาตมาเองก็มีส่วนในการรับผิดชอบต่อสถาบันทางศาสนา เหมือนกับพระคุณท่านรูปอื่นๆ และขอกราบเรียนเอาไว้ว่า เห็นด้วยที่เราจะต้องพยายามรักษาภาพลักษณ์ของพระสงฆ์และศาสนาของเราเอาไว้ด้วย ขณะเดียวกัน ถ้าเป็นไปได้ เราควรพยายามนำคำสอนเข้ามาประยุกต์ใช้ให้กลมกลืนกับสภาพทางสังคม ให้ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติ ออกมาในรูปแบบของสัมพันธภาพระหว่างชีวิตต่อชีวิตที่พึงปฏิบัติต่อกันให้มากยิ่งขึ้น”

พระอลงกต ดิกขปัญโญ

โครงการธรรมรักษานิเวศน์เพื่อผู้ป่วยโรคเอดส์

การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างไม่มีที่ท่าจะหยุดยั้งลง ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่สังคมไทยและสังคมโลกกำลังเผชิญในปัจจุบัน มีการเคลื่อนไหวและรณรงค์จากหลายฝ่ายในวิถีทางต่างๆ มากมาย เพื่อหวังจะชะลอตัว

หรือแก้ไขปัญหานี้เสีย แต่ดูเหมือนความซับซ้อนของปัญหา ทำให้การแก้ไขเยียวยาที่ผ่านมาไม่สัมฤทธิ์ผลมากนัก

พระสงฆ์เป็นสมาชิกอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการขึ้นนำสังคม ด้วยเหตุนี้ทางคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) ร่วมกับกลุ่มเสขิยธรรม และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดการสัมมนาเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหา

เอดส์คือมิกซ์ยูนิของสังคม

ในช่วงเช้า อ.ประเวศ วะสี ได้มาเป็นวิทยากรบรรยายถวายความรู้แก่พระสงฆ์ที่มาร่วมในวันนั้นประมาณ ๔๐ รูป อาจารย์ได้เริ่มจากการให้ภาพความรุนแรงของปัญหาการระบาดของโรคเอดส์ โดยยกตัวเลขการตรวจพบเชื้อเอดส์ในชายไทยที่มาตรฐานเลือกเพื่อเข้ารับราชการทหารที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๐.๖ เมื่อสี่ปีที่แล้ว เป็นร้อยละ ๒๐ ในปัจจุบัน และกล่าวว่า โดยรวมภายในปี ๒๕๔๓ จะมีคนไทยที่ติดเชื้อเอดส์ประมาณ

๔ ล้านคน โดยจะมีเด็กกำพร้า เนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิตจากโรคเอดส์ ๔ แสนคน และในจำนวนนี้จะได้รับเชื้อที่ถ่ายทอดจากพ่อแม่ถึง ๘ หมื่นคน ทั้งนี้จากการเปิดเผยของมหาวิทยาลัยมหิดล

"การแพร่ระบาดของเอดส์จะทำให้สังคมเกิดความปั่นป่วน เพราะโรคเอดส์ไม่เพียงมีผลกระทบต่อผู้ป่วยทางด้านสุขภาพเท่านั้น หากจะมีผลต่อคนอื่น ๆ ด้วย หมอก็จะกลัวติดเชื้อ ไม่อยากผ่าตัด ไปเข้าบ้านที่ไหนก็ไม่ได้ จะเข้าเรียน

หนังสือก็ได้ คนจะพากันเกลียดกลัวคนที่ติดเชื้อ คนที่กำลังใกล้ตายจะคลานไปตายตามโบสถ์ วัด ศาลา วิหาร คล้ายๆ กับเกิดมิกซ์ยูนิขึ้นในสังคม" อาจารย์กล่าวสรุปภาพความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในสังคม

สาเหตุการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่อาจารย์ชี้ให้เห็นเป็นอันดับแรกคือ การขยายตัวของธุรกิจบริการทางเพศเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมบางประการในสังคม เช่น การที่ชายหนุ่มต้องเที่ยวผู้หญิง หรือวัฒนธรรม "เลี้ยงดูปูเสื่อ" ในวงราชการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมลงของศีลธรรม ในแง่เมตตาและมนุษยธรรมที่มนุษย์ในสังคมพึงมีต่อกัน โดยเฉพาะกับสตรี

สาเหตุการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่อาจารย์ชี้ให้เห็นเป็นอันดับแรกคือ การขยายตัวของธุรกิจบริการทางเพศเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมบางประการในสังคม เช่น การที่ชายหนุ่มต้องเที่ยวผู้หญิง หรือวัฒนธรรม "เลี้ยงดูปูเสื่อ" ในวงราชการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมลงของศีลธรรม ในแง่เมตตาและมนุษยธรรมที่มนุษย์ในสังคมพึงมีต่อกัน โดยเฉพาะกับสตรี

สาเหตุการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่อาจารย์ชี้ให้เห็นเป็นอันดับแรกคือ การขยายตัวของธุรกิจบริการทางเพศเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมบางประการในสังคม เช่น การที่ชายหนุ่มต้องเที่ยวผู้หญิง หรือวัฒนธรรม "เลี้ยงดูปูเสื่อ" ในวงราชการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมลงของศีลธรรม ในแง่เมตตาและมนุษยธรรมที่มนุษย์ในสังคมพึงมีต่อกัน โดยเฉพาะกับสตรี

การแพร่ระบาดของเอเดสส์
จะทำให้สังคมเกิดความปั่นป่วน
เพราะโรคเอเดสส์
ไม่เพียงมีผลกระทบต่อตัวผู้ป่วย
ทางด้านสุขภาพเท่านั้น
หากจะมีผลต่อคนอื่นๆ ด้วย
หมอก็จะกลัวติดเชื้อ
ไม่อยากผ่าตัด
ไปเข้าบ้านที่ไหนก็ไม่ได้
จะเข้าเรียนหนังสือก็ไม่ได้
คนจะพากันเกลียดกลัว
คนที่ติดเชื้อ คนที่กำลังใกล้ตาย
จะคลานไปตายตามโบสถ์
วัด ศาลา วิหาร คล้ายๆ กับ
เกิดมิลล์ยูนิชั่นในสังคม

อาจารย์ชี้ต่อไปว่า ธุรกิจโสเภณีที่เป็นสาเหตุของการแพร่ระบาดของโรคเอเดสส์ กล่าวอีกชั้นหนึ่งก็เป็นผลมาจากการพัฒนาที่เน้นแต่ทางเศรษฐกิจ ซึ่งในรอบ ๓๐ กว่าปีที่ผ่านมาไม่ได้ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นเลย หากยิ่งพัฒนาไปก็ยิ่งเกิดช่องว่างระหว่างคนยากจนกับคนร่ำรวยมากยิ่งขึ้น โดยที่ “คนรวย(ที่สุด)เพียง ๒๐% เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ๕๔% ขณะที่คนจน(ที่สุด) ๒๐% เป็นเจ้าของทรัพย์สินเพียง ๔%”

สังคมเข้มแข็ง เอเดสส์อ่อนแอ

ช่องว่างทางเศรษฐกิจนี้เองที่ทำให้สภาพความเป็นชุมชนและครอบครัวแตกสลาย และนำไปสู่ปัญหานานัปการในสังคม รวมทั้งเรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อเอเดสส์ด้วย อาจารย์อธิบายว่า การที่คนในชนบทหนีความยากจน อพยพเข้ามาหางานทำในเมือง ต้องมาค้าประเวณี ทำให้สังคมชนบทล่มสลายลง แต่เนื่องจากความเป็นชุมชนในชนบทและความเป็นครอบครัวมีความสำคัญในการทำหน้าที่เป็นเครื่องควบคุมทางศีลธรรมเมื่อครอบครัวและชุมชนอันเป็นพื้นฐานของสังคมแตกสลายลงกรอบทางศีลธรรมต่างๆ ก็ปลาสนาการไปด้วย ซึ่งเป็นปัญหาในระดับโครงสร้าง และเมื่อภาคสังคมอ่อนแอ ก็จะทำให้อำนาจในภาคอื่นๆ เข้ามาครอบงำอำนาจทางสังคม การแก้ปัญหาในเรื่องนี้จึงต้องพยายามทำให้ภาคสังคมเข้มแข็งขึ้น โดยการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

“เรื่องเอเดสส์เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับทั้งหมดที่พูดมา ปัญหาต่างๆ เกิดจากความอ่อนแอของสังคม มันไปแข็งที่อำนาจรัฐและอำนาจเงิน อำนาจทางสังคมอ่อนแอ จึงไม่มีภูมิคุ้มกัน ทำให้ติดโรค(เกิดปัญหา)ได้ง่าย และเป็นแล้วก็จะลุกลามไปได้โดยรวดเร็ว...และอำนาจรัฐ และอำนาจเงินไม่อาจรักษาศีลธรรมได้ ต้องเป็นอำนาจสังคมจึงจะรักษาศีลธรรมไว้ได้...ฉะนั้นหนทางแก้ไขจึงต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคสังคม ดังนั้นจึงอยากจะฝากให้ตีประเด็นเรื่องความเป็นชุมชน (Community) ให้แตก คำนี้จะเป็นอนาคตต่อไป...ถ้าตีประเด็นตรงนี้แตกจะแก้ปัญหาของโลกได้” อาจารย์กล่าวโดยสรุป

ลักษณะพื้นฐานของความเป็นชุมชนที่อาจารย์ประเวศให้อรรถาธิบายคือ “การที่คนจำนวนมากมาอยู่ร่วมกันและมี

วัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน
ความเป็นชุมชน (community) ต้องมีการ
ติดต่อสื่อสาร (communication) มีการเรียนรู้
ร่วมกัน มีการบริหารจัดการ และมีความ
เอื้ออาทรต่อกันด้วย”

อาจารย์เสนอว่า หลักพุทธธรรมจะ
มีส่วนเอื้ออย่างยิ่งในการรวมตัวเป็นองค์กร
ชุมชน โดยเฉพาะคำว่า “สงฆ์” เอง ก็มีความ
หมายถึงความเป็นชุมชน และยังหลัก
อภิธานิธรรม ที่สอนเรื่องความสามัคคีเป็น
เอกภาพของบุคคลในสังคมอีก

“ในความเป็นชุมชนมีปัจจัยอยู่ ๓
ประการคือ ประการแรกคือ ความผูกพันทาง
จิตวิญญาณของคนในชุมชน เช่น ความรัก
ระหว่างแม่-ลูก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่
ให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย ประการที่สองคือ
มีการจัดการ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีพลังที่ไม่มี
ที่สิ้นสุด แก้ปัญหาอะไรก็ได้ แก้ปัญหาความ
ยากจน รักษาสิ่งแวดล้อม เผชิญกับโรคเอดส์

ทำอะไรก็ได้ ถ้าชุมชนไม่เข้มแข็ง ไม่มีทางแก้ปัญหาโรคเอดส์
อย่าไปหวังกับกระทรวงสาธารณสุข สำนักนายก อะไร นอก
จากตัวชุมชนจะเข้มแข็ง และหลักธรรมทางพุทธศาสนาหลาย
ประการเอื้อต่อการเป็นชุมชน น่าจะมีการศึกษาค้นคว้านำออก
มาใช้

ประการสุดท้าย เมื่อทุกฝ่ายช่วยกันสร้างความเป็น
ชุมชน ต้องสร้างเครือข่ายทั่วประเทศ และขยายออกไป
ต่างประเทศ ความเป็นชุมชนเชื่อมโยงกันทั่วโลก เรียกว่าเป็น
“ชุมชนโลก” (Global Community) ถึงตอนนั้นโลกจะเกิด
ศานติสุขขึ้น ซึ่งจะไม่เกิดขึ้นได้ด้วยการสงคราม การแข่งขัน
ทางเศรษฐกิจหรืออะไร นี่คือการรัก การพัฒนาจิตใจ และ
พอมีความเป็นชุมชน ความเห็นแก่ตัวจะน้อยลง” อาจารย์
ประเวศกล่าวสรุปความสำคัญของชุมชนต่อการแก้ปัญหาสังคม
ซึ่งรวมทั้งโรคเอดส์ด้วย

ธรรมรักษานิเวศน์กับผู้ป่วยโรคเอดส์

พระอลงกต ดิกขปญโญ ได้อภิปรายต่อถึงการแพร่
ระบาดของโรคเอดส์ในสังคมไทยว่ามีอัตราที่รวดเร็วและรุนแรง

ที่สุดในโลก โดยเชื่อว่าเกิดจากสาเหตุหลัก ๒ ประการคือ การค้าประเวณีอย่างแพร่หลาย และปัญหาด้านยาเสพติด และท่านเสนอด้วยว่า ไม่เห็นด้วยกับการแก้ปัญหาการค้าประเวณีของรัฐบาลด้วยการจับกุมโสเภณีหรือการทลายช่อง ทั้งนี้เพราะรากเหง้าปัญหาที่แท้จริงคือความยากจนยังไม่ได้รับการแก้ไข และหากภาครัฐยังไม่เปิดเผยสถานการณ์การแพร่ของโรคเอดส์อย่างจริงจัง ก็จะไม่มีการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง

“อาดมาเองได้ลองคำนวณดูหลายครั้งแล้วว่า อีก ๑๕ ปีคนไทยจะติดเชื้อเอดส์ประมาณ ๕๐% อีกประมาณ ๒๐ ปีจะเป็น ๗๐% แต่ปัจจุบันสถานการณ์โรคเอดส์ยังถูกปิดบัง เพื่อผลของภาพลักษณ์ประเทศเพื่อการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของประเทศ แต่นั่นจะทำให้ปัญหาเลวร้ายลงไปอีก” พระอลงกตกล่าว

จากนั้นท่านได้เล่าถึงการริเริ่มงานโครงการ “ธรรมรักษนิเวศน์” หรือบ้านพักเพื่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ที่วัดพระบาทน้ำพุ อ.เมือง จ.ลพบุรี ที่ท่านเป็นเจ้าของอาวาสอยู่ว่า ในระยะเริ่มแรก เกิดจากความสลดใจในการเฝ้าดูผู้ป่วยเอดส์ที่โรงพยาบาลบาราคนราตุร ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยโรคนี้มากที่สุดในตอนนั้น และเห็นผู้ป่วยเอดส์เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และพวกเขาไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมกับที่เป็นมนุษย์

“อาดมาเห็นผู้ป่วยเสียชีวิตวันหนึ่งสองคนสามคน คนเหล่านั้นไม่มีญาติจริงๆ และไม่มีแพทย์ ไม่มีพยาบาลมาดูแลจริงๆ อาหารก็ไม่มีคนป้อน น้ำก็ไม่มีการมาให้เขาดื่มน้ำ

คนแล้วคนเล่าอาดมาเห็นเขาเสียชีวิตไป ทำให้เสียความรู้สึกมาก เมื่อมองจากในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตสู่ชีวิต คนเหล่านี้ที่เป็นชาวพุทธเหมือนกัน เป็นชาวไทยเหมือนกัน แต่ถูกทอดทิ้งให้ตายอย่างทุกข์ทรมาน เพราะเขาเป็นโรคเอดส์ (อาดมา) รู้สึกเลยว่า มนุษยธรรมในสังคมไทยเราเสื่อมลงไปมาก”

จากความรู้สึกนี้ ทำให้ท่านคิดริเริ่มโครงการบ้านพักเพื่อดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งดำเนินการมาได้ปีเศษๆ จากผู้ป่วย ๖-๗ คน ปัจจุบันมีอยู่ ๓๐ คน และที่รอคิวเตียงอยู่อีก ๖๐ กว่าราย

“ภายในระยะเวลาเพียงไม่ถึง ๒ ปี มีผู้เข้ามาขอรับการรักษาถึงพันกว่าราย เสียชีวิตไปแล้วทั้งหมด ๑๙ ราย ใน ๑๙ รายที่เสียชีวิตไป ปรากฏว่าญาติไม่มาเผาตั้ง ๕-๖ ราย อาดมาเอากระดูกห่อกองไว้ว่าจะทำอนุสาวรีย์ให้พวกเขา ‘อนุสาวรีย์ผู้ป่วยเอดส์’” ท่านกล่าวและแถมท้ายด้วยความขบขันที่น่าขมขื่น

ท่านกล่าวปิดท้ายด้วยการฝากคำถามสำคัญว่า

“อยากให้ช่วยกันคิดว่า ศาสนาจะมีบทบาทอย่างไรในการฟื้นฟูสภาพความเป็นชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน”

(จบตอนที่หนึ่ง)

รายละเอียดโครงการธรรมรักษนิเวศน์ ศึกษาได้จาก “เมตตาธรรมและมนุษยธรรมต่อผู้ป่วยเอดส์”, นุชรี ศรีวิโรจน์ จดหมายข่าว “เสขียธรรม” ฉ.ที่ ๑๘ ปีที่ ๓ ก.ค.-ต.ค. ๓๖ น.๓๔-๓๘)

การใช้กฎหมาย กับพระภิกษุ (๒)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

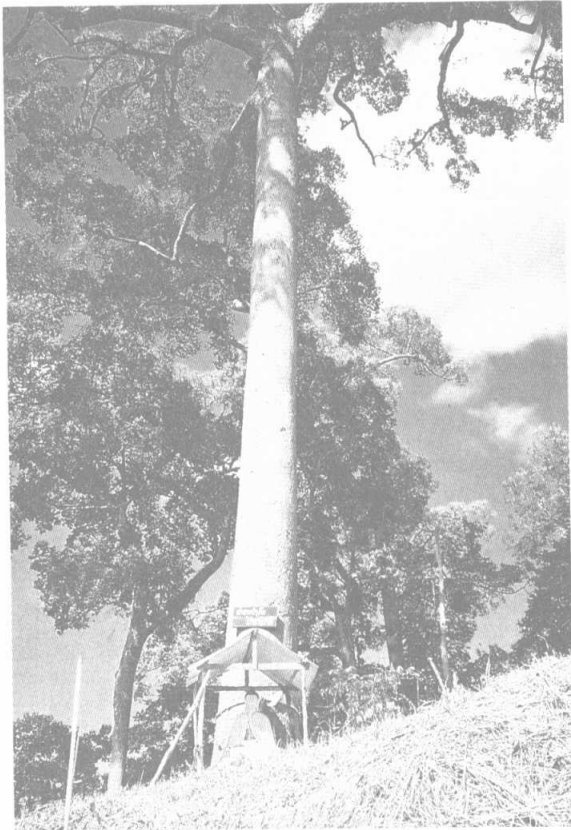
พระอภิชาติ สีลเตโช

อนึ่ง พุทธศาสนาในเมืองไทยเป็นฝ่ายของหินยานซึ่งเป็นพวกอนุรักษนิยม กล่าวคือ เป็นพวกที่รักษากฎระเบียบและธรรมเนียมประเพณีในการประพฤติปฏิบัติได้ใกล้เคียงสมัยพุทธกาลซึ่งฝ่ายของหินยานมีหลักใน

การปฏิบัติอยู่ว่า ไม่บัญญัติเพิ่มเติมในสิ่งที่พระพุทธรองค์ยังไม่ได้บัญญัติ และไม่ล้มล้างในสิ่งที่พระพุทธรองค์ได้บัญญัติไว้แล้ว แต่กฎคำสั่งของมหาเถรสมาคมข้อ ๓ พ.ศ.๒๕๓๐ ได้ทำลายหลักการของฝ่ายหินยานอย่างหมดสิ้น คือพระพุทธรองค์มีคำสั่งสอนให้ภิกษุอยู่ในสถานที่อันสงบสงัดคือ ป่า โคนไม้ แต่มหาเถรสมาคมกลับออกคำสั่งห้ามภิกษุอยู่ป่า การออก

คำสั่งมาลบล้างคำสั่งสอนของพระพุทธรองค์ของท่านได้พิจารณาเถิดว่า มหาเถรสมาคมเป็นอย่างไร

ประการที่สอง มหาเถรสมาคมคล้อยตามจนดูเหมือนเป็นการเอาใจฝายอาณาจักร กล่าวคือ ปรากฏการณ์ของสังคมไทยปัจจุบันดูเหมือนว่า มีการเผชิญหน้ากันระหว่างกฎหมายบ้านเมืองกับพระธรรมวินัยของพุทธศาสนา ทำให้พุทธบริษัททุกคนเกิดความรู้สึกอึดอัด งุนงงสงสัย ว่าอะไรคือความถูกต้องในการอยู่ร่วมของพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา การที่พระภิกษุอยู่ป่าเพื่อขัดเกลากิเลสเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายป่าสงวนพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเป็นปฏิบัติ เป็นพิษเป็นภัยต่อบ้านเมืองจริงหรือ กฎหมายจึงเอาผิดกับภิกษุที่อยู่ป่าเพื่อขัดเกลาคิดใจตามที่พระพุทธรองค์ทรงสอนไว้ พระพุทธรองค์ทรงเป็นผู้รู้แจ้งโลก ทรงรู้คุณค่าของระบบนิเวศน์ ทรงรู้คุณค่าของป่า ของแม่น้ำลำธาร จนถึงกับทรงบัญญัติห้ามภิกษุพรากรของเขียวซึ่งเกิดกับที่ให้หลุดออกจากที่ คือห้ามภิกษุทำลายพันธุ์ไม้ทุกชนิด ห้ามถ้ำของเสีย อุจจาระ บัสสาวะ บ้วนน้ำลาย เสมหะ ลงบนของเขียว และแม่น้ำลำธาร และทรงห้ามเอาไม้ที่ยังไม่ได้รับอนุญาต

มาสร้างเป็นเสนาสนะ กุฏิ ศาลา จนถึงขนาดปรับอาบัติน้ำร้อนแรง ให้ขาดจากความเป็นพิษ

จะเห็นได้ว่า พระธรรมวินัยของพุทธศาสนาเป็นกฎระเบียบที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ดีเพียงไร ในส่วนตัวของภิกษุเอง ท่านก็เป็นผู้รักเคารพพระธรรมวินัย มิฉะนั้นแล้ว ท่านคงไม่แสวงหาที่สงบเช่นป่า เพื่อเป็นที่บำเพ็ญภาวนาขัดเกลาจิตใจ แล้วทำไมพระภิกษุอยู่ป่าจึงผิดกฎหมาย ทำไมกฎหมายป่าสงวนจึงเป็นปฏิปักษ์ต่อพระธรรมวินัย ในพระราชบัญญัติป่าสงวนพ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔ ซึ่งเป็นหัวใจของกฎหมายป่าสงวน บัญญัติว่า “ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยใน

ที่ดิน กินสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ หรือเก็บหาของป่า หรือ การทำการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวน”

จากมาตรา ๑๔ นี้ หากเราพิจารณาให้ลึกลงไปถึงแนวความคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์ที่อยู่ภายใต้ตัวบทนี้ จะเห็นได้ว่า แนวความคิดทฤษฎีป่าบริสุทธิ์คือ ป่าดั้งเดิมตามธรรมชาติที่ไม่มีมนุษย์อยู่อาศัย เป็นแนวความคิดที่ทำให้เกิดการบัญญัติมาตรา ๑๔ นี้ขึ้นมา และปัญหาที่ท้าทายนักนิติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักปรัชญากฎหมาย และนักอนุรักษ์แขนงวนศาสตร์ก็เกิดขึ้นว่า ทฤษฎีป่าบริสุทธิ์เป็นแนวความคิดที่บอกถึงสภาพของป่า หรือเป็นทฤษฎีของการอนุรักษ์ป่า หากเป็นทฤษฎีของการอนุรักษ์

ป่าจริง ทำไมการอนุรักษ์จึงไม่ได้ผลตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น การอนุรักษ์ป่าอย่างไม่ถูกต้องตามหลักการของกฎหมายป่าสงวนมาตรา ๑๔ ผลที่ได้รับก็คือ ได้รับโทษจำคุก หากแต่อนุรักษ์อย่างถูกต้องตามหลักการของกฎหมายมาตรา ๑๔ ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ป่าถูกทำลายลงไปเรื่อยๆ จากเป้าหมายของพ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มีนโยบายที่จะรักษาสภาพป่าสงวนให้เหลือไว้ประมาณร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ของประเทศไทย คือประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร แต่จากการสำรวจเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ พื้นที่ป่าสงวนเหลือเพียง ๑๔๙,๐๕๓ ตารางกิโลเมตร และในปัจจุบัน พื้นที่ป่าสงวนจะเหลือเท่าใด

อะไรเป็นเหตุของความล้มเหลวในการอนุรักษ์ป่าสงวน ด้วยกฎหมายที่ใช้ในการอนุรักษ์ป่า หรือบุคลากรในการพิทักษ์ป่า ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ หรือทั้งสองอย่างประกอบกัน นักนิติศาสตร์ และวนศาสตร์ กล้ายอมรับความจริงหรือไม่ว่า การนำเอาความคิดป่าบริสุทธิ์มาใช้ในการอนุรักษ์ป่าเป็นความผิดพลาดอย่างคาดไม่ถึง ตามหลักเหตุผลอย่างง่าย การอนุรักษ์คือการรักษาไว้ การรักษาต้องมีผู้ดูแลรักษา หากไม่มีผู้ดูแลก็ไม่ใช่การรักษา การอนุรักษ์ป่าก็ต้องมีผู้ดูแลป่า ผู้ดูแลป่าก็ต้องอยู่ในป่า จึงเป็นการอนุรักษ์ เมื่อต้องอยู่ในป่าเพื่อดูแลป่า ป่าอนุรักษ์จะบริสุทธิ์ตามทฤษฎีได้อย่างไร การนำเอาแนวความคิดทฤษฎีป่าบริสุทธิ์มาใช้ในการอนุรักษ์ป่าป่าจึงมีสภาพอย่างที่รู้เห็นกันอยู่

การอนุรักษ์ป่าอย่างได้ผลและเป็นรูปธรรมก็คือ วัตถุประสงค์ของป่า พืช สภาพเพียงอยู่โดยสมบูรณ์ ทั้งที่มีคนพักอาศัยในป่า ผู้ดูแลอนุรักษ์ก็คือพระภิกษุ การมีบุคคลพักอาศัยในป่าไม่ได้หมายความว่าจะทำให้สภาพป่าสูญหายไป ยิ่งเป็นบุคคลที่มีธรรมวินัยด้วยแล้ว สภาพป่าก็จะสมบูรณ์ สัตว์ป่าที่อยู่ในเขตอุทยานก็มีความสุข ชีวิตปลอดภัยจากการถูกล่า ทั้งสัตว์ป่าและป่าก็จะคงอยู่โดยสมบูรณ์

ตามเจตนารมณ์ของการอนุรักษ์ป่า กฎหมายเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไข ยกเลิกได้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และสิ่งแวดล้อมของภูมิประเทศนั้นๆ ดังที่กล่าวในเบื้องต้นว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายบ้านเมืองเป็นไปเพื่อความสงบเป็นระเบียบเรียบร้อย พุทธศาสนาก็มีเจตนารมณ์เพื่อความสงบสุขและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ทำให้ทั้งฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักรจึงไม่สามารถออกกฎหมายให้สอดคล้องกันได้ ทั้งที่เจตนารมณ์ของกฎหมายและศาสนาก็สอดคล้องกันดี เป็นอย่างดี หากร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหาอย่างแท้จริงแล้ว การขัดแย้งกันระหว่างกฎหมายบ้านเมืองกับพระธรรมวินัยก็จะไม่มีอีกต่อไป และพระธรรมวินัยก็จะไม่วิบัติเปลี่ยนแปลงเพราะการโอนอ่อน คล้อยตามกฎหมายที่ล้ำสมัย การออกกฎหมายสั่งมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ข้อ ๓ จึงเป็นความผิดพลาด ทำให้พระธรรมวินัยวิบัติไป เพราะการขาดจุดยืนที่แน่นอนคือ ความเคารพภักดิ์พระธรรมวินัยอย่างมั่นคง และพระธรรมวินัยของพุทธศาสนาก็เป็นสิ่งที่ทันสมัยอยู่เสมอ

ประการที่สาม คำสั่งมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ข้อ ๓ มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครอง

สำนักสงฆ์ หรือวัด ไม่ให้เกิดขึ้นอีก มหาเถรสมาคมคงจะลืมสภาพความเป็นจริง สภาพของสังคม และเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีการเจริญเติบโตกันอย่างกว้างขวาง รวมการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร อีกทั้งการขยายตัวของชุมชน เมื่อมีการขยายตัวของชุมชน ย่อมเป็นสัดส่วนในการขยายตัวของวัดหรือสำนักสงฆ์เช่นเดียวกัน ตามหลักของสังคมศาสตร์ ปัญหาไม่ใช่ปัญหาที่ทางเถรสมาคมจะรับเอา มาแก้โดยฝ่ายเดียว หากทางฝ่ายอาณาจักรและเถรสมาคมคิดว่าการเกิดขึ้นของวัดหรือสำนักสงฆ์ เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือทำให้สูญเสียผลประโยชน์ของบ้านเมือง ก็สมควรหาทางยับยั้งการเจริญเติบโตของชุมชนเสีย วัดก็จะไม่เกิดขึ้น การเติบโตของชุมชนที่มีปัญหาคือ ชุมชนของชาวไร่ชาวนาที่เข้าไปบุกเบิกเป็นที่ทำกิน ผลเสียต่อเนื่องที่เกิดจากคำสั่งมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

จากกฎข้อ ๓ ห้ามภิกษุสามเณรเข้าไปพำนักอาศัยในสถานที่ที่ไม่ใช่วัด แม้เป็นการชั่วคราว เว้นแต่ได้รับอนุญาต เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าคณะจังหวัด เจ้าสังกต ท้องที่ ข้อยกเว้นนี้มีแนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองสงฆ์ ออกสู่ท้องถิ่น ซึ่งดูเหมือนจะ

ถูกต้อง แต่ความเป็นจริงทางการปฏิบัติก่อให้เกิดความยุ่งยากและสิ้นเปลืองโดยใช้เหตุ

การจาริกไปในป่าของภิกษุจากที่หนึ่งสู่ที่หนึ่ง จากจังหวัดหนึ่งสู่อีกจังหวัดหนึ่ง เป็นประเพณีอันดีงามของภิกษุ ซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ครั้งพุทธกาล โดยมีพระพุทธร่องค์ทรงเป็นแบบอย่าง และการจาริกไปในป่าเป็นการฝึกภาคสนามของภิกษุให้มีความอดทนต่อสิ่งแวดล้อมทุกชนิด ให้รู้จักอารมณ์ปรุงแต่งของจิตใจตัวเอง ป่าทำให้สมมติสงฆ์กำเนิดเป็นอริยสงฆ์มาแล้วจำนวนไม่น้อย หากการฝึกภาคสนามของภิกษุมีความยุ่งยากในเรื่องระเบียบการขออนุญาตจาริก จึงเท่ากับเป็นการปิดกั้นไม่ให้มีพระอริยสงฆ์บังเกิดขึ้นในพระศาสนา หรือมหาเถรสมาคมต้องการให้มีเฉพาะภิกษุ ซึ่งเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น ตัวอย่างของความยุ่งยากที่เห็นได้ชัดคือ หากพระภิกษุปรารถนาจะรุดงค์จาริกเรียบชายแดนด้านตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งเป็นเขตติดต่อของ ๓ จังหวัด จากอำเภอสังขละบุรี จังหวัดตาก กาญจนบุรี เข้าอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เข้ากึ่งอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พระภิกษุจะต้องนั่งรถไปยังตัวจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อขออนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าคณะจังหวัด

กาญจนบุรี แล้วจึงเดินทางไปจังหวัดตากเพื่อขออนุญาต เสร็จแล้วจึงเดินทางต่อไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อขออนุญาตเจ้าคณะจังหวัด หมอตระกูลจากการขออนุญาต ก็เดินทางกลับมากาญจนบุรีเพื่อเริ่มต้นรุดงค์จาริกเข้าป่า

หากท่านผู้บัญญัติกฎรู้จักการออกเดินรุดงค์เสียบ้าง ตั้งครูบาอาจารย์ เช่น หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต การออกกฎระเบียบคงไม่ประจานตัวเองถึงขนาดนี้ ดอกขอรับ กฎระเบียบที่สร้างขึ้นมาให้มีแต่การสูญเสีย สูญเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ การสูญเสียกำลังพลของกองทัพธรรมในการเคลื่อนกองล้อธรรมจักรให้หมุนไป แล้วท่านจะใช้คำสั่งข้อ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๐ ต่อไปทำไม ยกเลิกเสียเถิด ส่วนทางฝ่ายอาณาจักรก็สมควรพิจารณาพ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติมาตรา ๑๔ เสียใหม่อย่าปล่อยให้ความโบราณของตัวบทกฎหมายมาเป็นอุปสรรคในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโลกเลย

“ร.ศ.๑๑๒ หรือ พ.ศ. ๒๔๓๖ มีวิกฤตการณ์ทั้งทางลบและทางบวกทั้งในแง่โลกและแง่ธรรม

ในระดับประเทศและระดับโลก”

ศตวรรษแห่งวิกฤตการณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม ร.ศ.๑๑๒ และศาสนสภาโลก เป็นหนังสือเล่มล่าสุดของนักคิดผู้ยิ่งยงนามส.ศิริรักษ์ อีกเล่มหนึ่ง

ครั้งนี้ส.ศิริรักษ์ได้นำเหตุการณ์ครบศตวรรษ มานำเสนอเป็น ๒ บทความด้วยกัน ลงในศิลปวัฒนธรรม แล้วทั้งคู่ หากปรับปรุงขึ้นใหม่ ให้เหมาะสำหรับจุลสารของมูลนิธิโกมลคีมทอง

อีกบทหนึ่ง เขียนขึ้นขณะประชุมอยู่ที่ชิคาโก ส่งไปลงกรุงเทพธุรกิจ กลับมาเมืองไทย แล้วได้แก้ไขข้อความ นำมาลงไว้ในที่นี้ด้วย

เพียงเล่มละ ๓๕ บาท เท่านั้น ไม่น่าพลาด! สำหรับข้อเขียนอันคมคายจากนักคิดผู้ยิ่งยงท่านนี้

สนใจ สอบถามได้ตามร้านหนังสือชั้นนำทั่วไป หรือจะสั่งซื้อที่

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา เขตคลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐

ธนาณัติ หรือตัวแลกเงิน สั่งจ่าย นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ปณ.คลองสาน

จำได้ว่า หลังจากการประชุมใหญ่เสขิยธรรมเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว ณ วัดเขาป่าแก้ว อ.วังน้ำเย็น จ.ปราจีนบุรี ได้สิ้นสุดลง คณะพระสมาชิกกลุ่มเสขิยธรรมได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนสำนักสงฆ์น้ำตกเขาตะกรุป ซึ่งมีพระสุนทร ญาณิสฺสโร เป็นเจ้าอาวาส แม้จะเป็นหน้าร้อน แต่เมื่อผ่านเข้าเขตป่า โอเอเย็นและความงดงามของธรรมชาติแห่งเขาตะกรุป ประกอบกับจริยวัตรที่สงบเยือกเย็นของท่าน ได้ช่วยให้ผู้เยี่ยมเยียนคลายความเหน็ดเหนื่อยลงได้ซงัดทีเดียว

ชีวิตปฐมวัย

พระสุนทร ญาณิสฺสโร เป็นชาวบ้านหนองกุงน้อย หมู่ ๗ อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม ท่านเป็นบุตรของนายวี และนางพร มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน ๘ คน โดยท่านเป็นคนสุดท้าย ท่านได้เข้าเรียน ณ โรงเรียนหนองกุงน้อยเมื่ออายุได้ ๘ ปี จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หลังจากนั้นจึงช่วยพ่อแม่ทำไร่ทำนา เลี้ยงควายเรื่อยมา

เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี ความคึกคะนองเช่นหนุ่มวัยฉกรรจ์ทั่วไป ชักนำให้ท่านอยากรู้อยากเห็น และต้องการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ท่านแอบเดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยไม่ได้บอกบิดามารดา ไปรับจ้างทำงานทุกอย่าง รวมทั้งงานจับกังแบกข้าวสารลงเรือ เมื่อเก็บเงินได้จำนวนหนึ่ง จึงไปรับจ้างแบกข้าวสารที่อ.บางเลน จ.นครปฐม โดยได้รับค่าจ้างเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท หลังจากเวลาผ่านไป ๑ ปี ท่านจึงเดินทางกลับบ้านช่วยบิดามารดาทำไร่ไถนาอีกครั้ง ท่านเล่าว่า การกลับมาครั้งนี้ท่านรู้สึกว่ามันเหนื่อยขึ้นขึ้นมาก แต่ก็ยังมีนิสัยชอบเล่นชนไก่และเล่นมวยตุ้โทรทศน์อยู่บ้าง

ต่อมาท่านได้พบรักกับหญิงสาวคนหนึ่งใน

หมู่บ้านเดียวกัน และแต่งงานอยู่กินกันเมื่อท่านอายุได้ ๒๔ ปี แต่แล้ว ๒ ปีแห่งความสดชื่นในชีวิตคู่ของท่านก็มีอันต้องสิ้นสุดลง เพราะพบว่าชีวิตเช่นนั้นมิอาจให้ความสุขที่แท้จริงแก่ชีวิตได้ ท่านตัดสินใจออกบวช ณ วัดใต้โกสุม อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม โดยมี พระครูจันทรสิริวัฒน์ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูพิสัยสารกุลเป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระสมุห์สุนทร เตชธมฺโมเป็นอนุกรรมวาจาจารย์ ครั้นบวชแล้วได้มาจำพรรษา ณ วัดสังข์ทอง ซึ่งเป็นสำนักวิปัสสนาของพระอาจารย์พระครูธรรมาริราม และได้

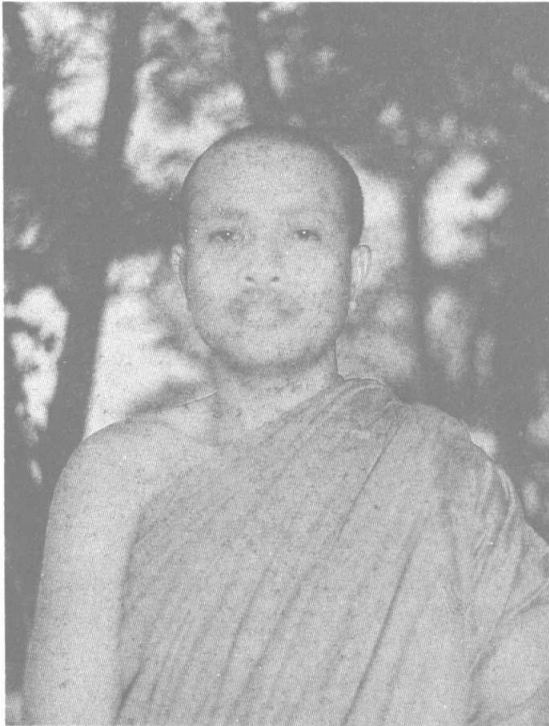
ไม่ใช่ตำนานบทสุดท้าย

พระสุนทร ญาณิสฺสโร กับการอนุรักษ์ป่าไม้

เสถียร ไสลำเพาะ

ศึกษานักธรรมตรีควบคู่กันไปด้วย

ในช่วงจำพรรษาแรกนี้เอง ภรรยาได้ตามมาขอให้ท่านลาสิกขา แต่ด้วยความเพียรพยายามและมุ่งมั่นที่จะศึกษาระรณะในพุทธศาสนาต่อไป เป็นเหตุให้ในที่สุดท่านต้องออกจากวัดอย่างเร่งด่วนโดยไม่มีจุดหมายชัดเจนไปตามป่าเขา อาศัยบิณฑบาตตามเส้นทางที่สัญจรผ่านไปเพื่อให้จิตใจสงบ แต่ก็ไม่ประสบผลตามที่ต้องการ ท่านจึงมุ่งหน้าสู่สำนักจิตถาวรณวิฑาลัยของเจ้าคุณกิตติวุฒโท จ.ชลบุรี แต่การปฏิบัติของสำนักนี้ไม่ถูกกับจริตของท่านในขณะนั้น ที่มุ่งปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานยิ่งกว่าการฝึกอาชีพ ท่านจึงลาจากสำนัก ออกเดินทางออกเดินทางตามป่าเขาแสวงหาความวิเวกเรื่อยมา

เส้นทางจุดดัก :

การสัมผัสสกลินไอแห่งธรรมชาติ

จากกรุงเทพฯ ท่านเดินทางด้วยเท้าสู่อ.บ้านแท่น จ.ชัยภูมิ โดยอาศัยจุดดักวัด การเจริญสติ สมาธิภาวนาเป็นปณิธาน จนกระทั่งโรคภัยเบียดเบียน จึงต้องกลับไปรักษาตัวที่วัดโกสุมบ้านเกิดเป็นเวลา ๑ ปี เมื่อหายจากโรคภัยจึงได้เปลี่ยนเส้นทางจุดดักจาก จ.มหาสารคาม สู่อ.วังน้ำเย็น อ.วังน้ำเย็น จ.ปราจีนบุรี ต่อมาย้ายมาพักที่วัดเขาป่าแก้ว เขต อ.สระแก้ว จ.ปราจีนบุรี ท่านพำนักอยู่กับอาจารย์รูปนี้ ๒ พรรษา พร้อมกับศึกษาด้านปริยัติธรรม จนจบหลักสูตรนักธรรมโทและนักธรรมเอกในปีพ.ศ.๒๕๓๑

ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นครูสอนนักธรรม ณ วัดเขาป่าแก้วแห่งนี้ อันเป็นเหตุให้ท่านมีเวลาฝึกฝนด้านการปฏิบัติน้อยลง แต่เนื่องจากความฝึกฝนในการปฏิบัติธรรม แสงวิเวก ชอบความสงบ และรักธรรมชาติ

หลวงพ่เจ้าอาวาสจึงได้แนะนำสำนักสงฆ์อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเขาตระกรูป ให้ท่านพำนักหลังจากช่วยงานหลวงพ่เสร็จสิ้นลงแล้ว ๑ ปี

สำนักสงฆ์เขาตระกรูป

สำนักสงฆ์แห่งนี้ตั้งอยู่ในบริเวณที่เดิมเป็นป่าธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่อาศัยของสัตว์สงวนและสัตว์หายาก เช่น ไก่ฟ้าพญาลอ กวาง หมี เก้ง ช้าง เสือ ที่ยังเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในภาคตะวันออก และยังมีไม้มีค่าทางเศรษฐกิจประเภท มะค่า ตะเคียน เป็นจำนวนมาก ป่าแห่งนี้ขึ้นกับเขตปกครองของหมู่ที่ ๑๒ ต.ตาหลัง อ.วังน้ำเย็น จ.ปราจีนบุรี ต่อมาป่าผืนนี้ได้ถูกแผ้วถางจนโล่งเตียนเพื่อเป็นที่ทำกินของชาวบ้านบางส่วนตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๐๗ และในปีเดียวกัน บริษัทพานทองและคุณเทียนชงได้รับอนุญาตสัมปทานชักลากไม้ออกจากป่า โดยมีการสร้างถนนเข้าไป อีกทั้งมีความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐบางคนกับนายทุนงานตัดไม้จึงดำเนินไปอย่างเป็นล่ำเป็นสัน และป่าได้ถูกทำลายลงไปมาก

ต่อมาปีพ.ศ.๒๕๐๘ ชาวบ้านเข้าป่าตัดไม้ขายมากขึ้น บ้างก็แผ้วถางป่าเพราะต้องการพื้นที่ทำไร่ มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด และทำนา เพราะได้ผลผลิตสูงเนื่องจากดินดี ไม่ต้องใส่ปุ๋ย การลักลอบแปรรูปไม้ก็เป็นไปโดยสะดวกเนื่องจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่ให้ความสนใจ พื้นที่บริเวณนี้จึงเปรียบเสมือนขุมทองใหม่ของชาวบ้านต่างถิ่น โดยเฉพาะชาวอีสานได้อพยพมาหักร้างถางพงเพื่อแสวงหาที่ทำกินนับพันๆไร่ บ้างก็ซื้อขายปากเปล่า ในสนนราคาไร่ละ ๒๕-๓๐ บาท หรือแลกกับยาต้มใจก็ยังมี

เจ้าหน้าที่ป่าไม้ยืนยันว่า ในปีพ.ศ.๒๕๒๓ ป่าแห่งนี้ได้ถูกทำลายลงมากจนมีสภาพโล่งเตียนเป็นทุ่งกว้าง ลุกลามเข้าไปถึงป่าเขาตะเคียน ป่าเขาตระกรูป ปัจจุบันมีชาวบ้านประมาณ ๔๐๐ ครอบครัว มาอาศัยอยู่กระจายกันตามไร่นา จนในที่สุดชาวบ้านเห็นความแปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วของสภาพป่าไม้ จึงรวมตัว

กันตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทุ่งวิภาวชนัน

การที่รัฐบาลประกาศนโยบายยกเลิกสัมปทานป่าไม้เมื่อ ๔ ปีที่แล้ว เป็นผลให้มีคำสั่งย้ายสำนักสงฆ์แห่งนี้ออกจากพื้นที่ป่า โดยทางการให้เหตุผลว่า พื้นที่ป่าแห่งนี้เป็นป่าปิด ไม่อนุญาตให้เข้าไปทำกิจกรรมใดๆ อีกทั้งนายจิริพล อ่ำขำ เจ้าพนักงานป่าไม้ ๓ ผู้ดูแลโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติเขาฉกรรจ์-โนนสาวเอ้ ยังได้กล่าวยืนยันว่า จะมีการผนวกพื้นที่ป่าเขาตะกรับ ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ เข้าเป็นเขตป่าสงวนและเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าอ่างฤๅไนบริเวณรอยต่อ ๕ จังหวัด คือ ปราจีนบุรี ระยอง จันทบุรี ชลบุรี และฉะเชิงเทรา และจะให้ขึ้นต่ออำเภอสนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา

หมู่บ้านชาวภูไทยกับโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาฉกรรจ์-โนนสาวเอ้

โครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาฉกรรจ์-โนนสาวเอ้ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๕ ซึ่งดำเนินการโดยกรมป่าไม้ เป็นโครงการจัดสรรที่ทำกินให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า ๑ ล้านไร่ และได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกรมป่าไม้กับราษฎร พอสรุปได้ดังนี้คือนับตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๓๑ ได้มีการอพยพราษฎรชาวภูไทยที่ตั้งบ้านเรือนกระจายกันอยู่ตามจุดต่างๆ ในพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดนี้ ให้มาอยู่รวมกันในที่เดียว โดยกรมป่าไม้ได้อาศัยหลักการจัดสรรที่ทำกินให้แก่ราษฎรในรูปของหมู่บ้านป่าไม้ โดยได้วางกฎเกณฑ์ไว้ดังนี้คือ

๑. จัดสรรที่ดินทำกินให้ไม่เกินครอบครัวละ ๑๕ ไร่

๒. จัดทำอ่างเก็บน้ำ

๓. จัดทำถนน

นอกจากนี้ยังได้มีการจัดสรรที่ดินเป็นแปลงให้แก่ราษฎร มีการปักหลักเขต ตัดถนน ทำอ่างเก็บน้ำ หากครอบครัวใดอยู่ใกล้แหล่งน้ำ จะได้รับส่วนแบ่งที่ดินแต่ละแปลงเพียง ๗ ไร่ การปรับพื้นที่ของโครงการ ๑ และ ๒ นี้ ทำให้จำนวนของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ก่อน

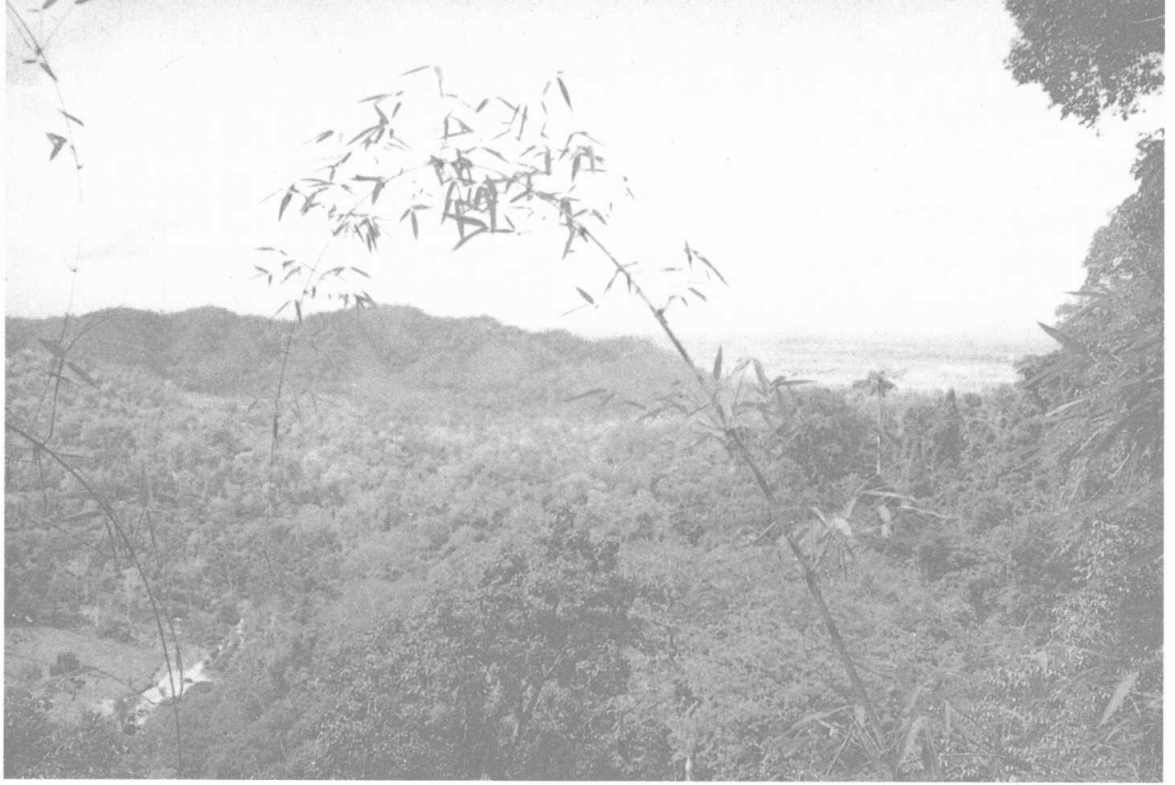
กับชาวบ้านที่อพยพมาอยู่ใหม่เพิ่มจำนวนรวมกันเป็น ๓๘๒ ครอบครัว อาศัยที่ดิน ๔,๕๐๐ ไร่ ซึ่งกันเป็นพื้นที่อ่างเก็บน้ำ ๕๐๐ ไร่ สถานที่ราชการ ๒๐ ไร่ และวัด ๑๐ ไร่ ส่วนที่เหลือจึงจัดสรรเป็นที่ทำกินให้แก่ราษฎร

การอพยพราษฎรชาวภูไทยจำนวน ๑๘๗ ครอบครัว มารวมกับราษฎรที่อาศัยอยู่เดิม ยังผลให้ไม่สามารถจัดสรรที่ดินให้ราษฎรได้ครบทุกครอบครัว จึงเกิดปัญหาการร้องเรียนไปยังโครงการ แต่โครงการก็ไม่ได้ดำเนินการใดๆ ให้ กรมป่าไม้ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ปัญหานี้จึงยังคงเรื้อรังมาจนกระทั่งทุกวันนี้

บทบาทพระนักอนุรักษ์

ในปีพ.ศ.๒๕๓๑ พระสุนทรได้มาพำนักที่สำนักสงฆ์เขาตะกรับ และได้พบว่าสภาพป่าบริเวณรอบๆ ถูกทำลายลงอย่างมาก จนมีอาชญากรใช้ประโยชน์จากป่าต่อไปอีกแล้ว ต้นไม้ใหญ่ สัตว์ป่า สภาพธรรมชาติได้แปรเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง สำนักที่ดีในการเอื้ออาทรต่อส่วนรวมของชาวบ้านก็ลดน้อยลงมาก เนื่องจากความรักธรรมชาติและป่าไม้เป็นทุนเดิม ท่านจึงคิดกุศโลบายจัดประยุกต์พิธีกรรมทอดผ้าป่าพันธุ์ไม้ขึ้นเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ประชาชน หน่วยงานราชการ นักเรียนโรงเรียนเขาตะกรับ โรงเรียนทุ่งมหาเจริญ และโรงเรียนคลองตะเคียนชัย รวมประมาณ ๘๐๐ คน มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ยืนต้น ไม้ตะเคียน ไม้มะค่า ไม้ประดู่ ไม้คูน บนพื้นที่ ๑๐ ไร่ของวัด อีกทั้งยังได้มอบพันธุ์ไม้ผลยืนต้นให้ชาวบ้านนำไปปลูกในไร่นาของตนเองอีกด้วย

นอกจากกิจกรรมการปลูกป่าเสริม ท่านยังอบรมเทศนาชาวบ้าน เพื่อขอปิดเขตป่าชีวิตสัตว์ในป่า จนสัตว์ป่าเพิ่มปริมาณและมาอาศัยอยู่ใกล้บริเวณวัดมากขึ้น สังเกตได้จากเสียงร้องของสัตว์ รอยเท้าสัตว์ใหญ่ปรากฏให้เห็นถี่มาก มีการประกาศขอพื้นที่ป่า

ป่าเขาตระกรับ

เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามล่าสัตว์และตัดต้นไม้ ซึ่งชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือด้วยดี เสียงปืนของนายพรานจึงลดน้อยเบาบางลง

นอกจากนี้ท่านยังมีกิจกรรมทำนุบำรุงศาสนาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดบวชชีพราหมณ์ทุกๆ เดือน มกราคมของทุกปี จัดให้มีการทำบุญวันพระ วันสำคัญของชาติ อบรมเทศนาชาวบ้านเรื่องการลดละอบายมุข และสอนสมาธิภาวนา โดยมีป่าไม้เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการฝึกฝนอบรมชีวิตด้านใน

ในเวลาต่อมาทางอ.วังน้ำเย็นได้มีโครงการจัดทำสถานที่ท่องเที่ยว และได้เล็งเห็นว่าม่อนน้ำตกอยู่ใกล้สำนักสงฆ์ จึงต้องการให้ย้ายสำนักสงฆ์ออกไปจากพื้นที่ ซึ่งพระสุนทรภักก็ได้กระทำการคัดค้านใดๆ แต่กลับนิ่งและสงบต่อปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ท่านยังคงดำเนินหน้าที่อบรมชาวบ้านให้ปฏิบัติธรรมอันเป็นกิจวัตรประจำต่อไป และยังช่วยรักษาป่าไม้ไม่ให้ถูกทำลายเพิ่มขึ้นอีกด้วย ขณะเดียวกันชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นต้องถูกไล่ที่ จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับทางการ และยังไม่มีท่าทีจะยุติ อีกทั้งโครงการจัดทำสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวก็ไม่น่าจะเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์ป่า

และสัตว์ป่าเลย

ท่านได้วางแผนโครงการในอนาคตไว้ว่า จะพยายามอนุรักษ์ป่าที่เหลืออยู่โดยการปักเขตแดนที่ชัดเจน กระตุ้นให้ชาวบ้านช่วยกันฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ขึ้นมาอีกครั้ง และส่งเสริมให้พวกเขามีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่เป็นทาสของอบายมุข จัดทำสถานที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานสำหรับพระสงฆ์ และประชาชนที่ใฝ่หาความสงบ

ก่อนจะอำลา ท่านได้ฝากข้อปฏิบัติที่น่าครุ่นคิดว่า ปรากฏการณ์การทำลายสภาพแวดล้อม ป่าไม้ และสภาพปัญหาทางสังคม มิอาจแก้ไขโดยอาศัยอำนาจที่ขอบธรรมซึ่งกำหนดจากรัฐเพียงฝ่ายเดียวได้เสมอไป แต่ควรพิจารณาตามความเป็นจริง พึงความคิดเห็นข้างฝ่ายราษฎรประกอบการตัดสินใจด้วย มิเช่นนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นและกำลังจะเกิดขึ้น ณ สำนักสงฆ์เขาตระกรับแห่งนี้ คงเป็นเช่นเดียวกับชุมชนท้องถิ่นอื่นๆ ที่เกิดจากการขาดส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อพิทักษ์รักษาป่าไม้ในท้องที่ตนเอง

ก่อนที่ปัญหาจะลุกลามบานปลาย ทุกฝ่ายในสังคมคงต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน และร่วมมือกันพิจารณาสาเหตุแห่งปัญหา เพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

พายุ ด้วยปืน ใน อเมริกา

คอลิน เฟอร์กูสัน ชายอเมริกันผิวดำผู้ประสบความล้มเหลวทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน พร้อมทั้งส่งสมความอึดอัดคับข้องใจต่างๆไว้ภายใน โดยเฉพาะเรื่องการเหยียดผิว ได้ระเบิดความคับแค้นออกมาด้วยการกราดยิงผู้โดยสาร ๙๐ คนในรถไฟเที่ยว ๑๗.๓๓ น. สายจากลองไอส์แลนด์ ด้วยปืนกึ่งอัตโนมัติขนาด ๙ มม. ของเขา มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด ๖ ราย บาดเจ็บอีก ๑๗ ราย ทั้งนี้เขาไม่ได้เจาะจงจะยิงใคร เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๗ ธ.ค. ศกที่แล้ว

นั่นเป็นเพียงส่วนยอดของความรุนแรงที่เกิดจากการฆาตกรรมด้วยปืนพกในอเมริกา ทั้งนี้ยู.เอส.เอ.ทูเคยรายงานไว้ว่า เมื่อปี ๒๕๓๕ มีผู้เสียชีวิตเพราะการฆาตกรรมด้วยอาวุธปืนจำนวน ๑๕,๓๓๗ คน และในจำนวนนั้น ๑๒,๔๘๘ คน เสียชีวิตเพราะปืนพก ซึ่งเป็นสองเท่าของตัวเลขในปี ๒๕๐๙

ขณะเดียวกัน วัยรุ่นอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ที่เสียชีวิตเพราะการถูกฆาตกรรม มีจำนวนเพิ่มขึ้น ๑๔๓ เปอร์เซ็นต์ ในช่วง ๖ ปีให้หลังมานี้ คือจาก ๖๐๒ รายในปี ๒๕๒๙ เป็น ๑,๔๖๘ รายในปี ๒๕๓๕

นั่นคือ ในปัจจุบัน การฆาตกรรมด้วยปืนพกในสหรัฐจะเกิดขึ้นทุกๆ ๔๒ นาที ขณะที่ในปี ๒๕๒๙ เกิดขึ้นทุก ๖๒ นาที

ไทม์ฉบับ ๒๐ ธ.ค. ๒๕๓๖ ยังรายงานอีกว่า มีค่าใช้จ่ายรักษา

พยาบาลการบาดเจ็บจากอาวุธปืนตกปีละ ๒๕,๐๐๐ ล้านบาท และสร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจปีละ ๓๕๐,๐๐๐ ล้านบาท

ไทม์ฉบับเดียวกันรายงานต่อไปว่า สาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหานี้ น่าจะมาจากการที่กฎหมายในรัฐต่างๆ จำนวนมาก เปิดช่องให้ประชาชนซื้อหาและครอบครองปืนพกได้อย่างเสรี ไทม์บอกว่า ในปี ๒๕๓๓ ประเทศสหรัฐต้องเผชิญกับการฆาตกรรมด้วยปืนพก ๑๐,๕๖๗ ราย ขณะที่เกิดขึ้นในอังกฤษ ๒๒ ราย และในออสเตรเลีย ๑๐ ราย โดยทั้งสองประเทศหลังนี้ล้วนมีกฎหมายเข้มงวดในการครอบครองอาวุธปืน โดยจำกัดกลุ่มคนที่สามารถครอบครอง และมีการตรวจสอบผู้ที่ต้องการจะครอบครองอาวุธปืน เช่นเดียวกับกับที่ประเทศแคนาดา ภายหลังการกวาดล้างอาวุธปืนอย่างเข้มงวดในปี ๒๕๒๑ อัตราการเสียชีวิตจากอาวุธปืนก็ลดลงไปเรื่อยๆ

ขณะนี้ มีอาวุธปืนอยู่ในอเมริกาทั้งหมด ๒๑๑ ล้านกระบอก (เป็นปืนพกเสีย ๖๗ ล้านกระบอก) หมายความว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้ใหญ่จะมีอาวุธปืนคนละกระบอก ขณะที่เด็ก ๒ คน จะเป็นเจ้าของปืน ๑ กระบอก และในปีนี้ ๒๒ เมืองใหญ่ในอเมริกาทำลายสถิติอัตราการฆาตกรรมที่ผ่านมา

เมื่อเร็วๆ นี้ จึงได้มีการผ่านกฎหมายเพื่อลดแรงจูงใจที่จะซื้อ

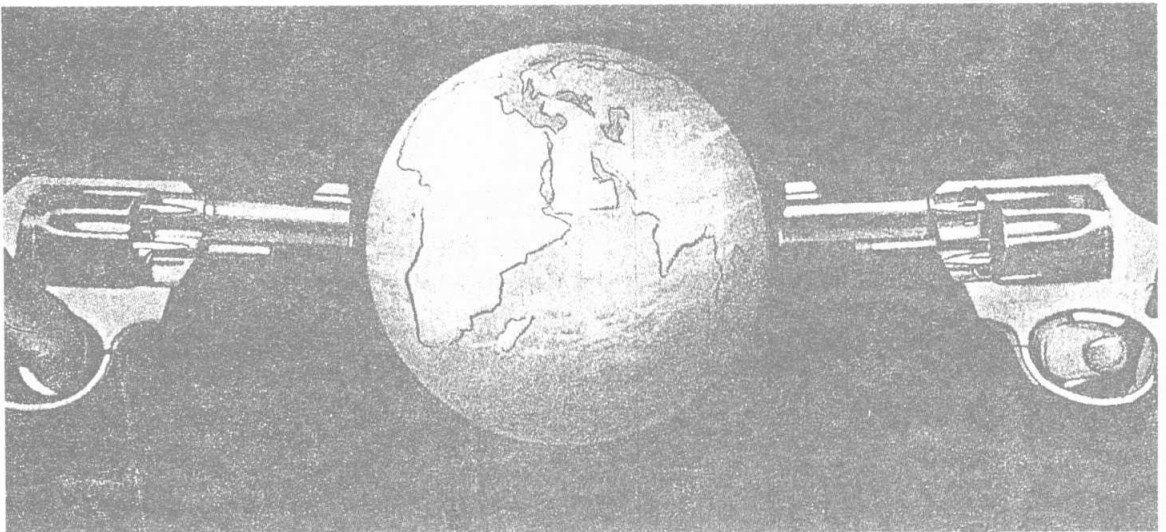
อาวุธปืนโดยกำหนดระยะเวลาก่อนการออกใบอนุญาตเพื่อครอบครองอาวุธปืน วุฒิสมาชิกบิล เบรดดี ผู้เสนอร่างกฎหมายดังกล่าว ยังเสนอให้มีการเก็บภาษีชายอีก ๓๐ เปอร์เซ็นต์ในการซื้อปืนพก อาวุธร้ายแรง และลูกกระสุนปืนอีกด้วย

นักธุรกิจรายหนึ่งเมืองนิวยอร์ก จัดรายการ “แลกปืนเป็นของขวัญ” โดยเขาจะจ่ายคูปองแลกของขวัญมูลค่า ๒,๕๐๐ บาท เพื่อแลกซื้อของขวัญในช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ให้กับผู้นำอาวุธปืนมาคืนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งปรากฏผลดีพอสมควร ส่วนนักธุรกิจอีกรายหนึ่งลงทุนควักกระเป๋าติดตั้งนาฬิกาขนาตสูงเท่าตึกสามชั้นครึ่งใจกลางมหานครนิวยอร์ก เพื่อจะบันทึกและแสดงสถิติการตาย

จากอาวุธปืนที่จะเกิดขึ้นนับตั้งแต่วันที่ ๑ ม.ค. ของปีนี้

ยังมีกลุ่มเคลื่อนไหวอีกหลายกลุ่มในสหรัฐที่ล่าลายเซ็นและพยายามรณรงค์เรียกร้องให้มีการยกเลิกสิทธิการครอบครองอาวุธปืนของประชาชนทั่วไป พวกเขาเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องทำอะไรสักอย่างกับอาวุธปืนจำนวนมากมายเหล่านี้

กระนั้นผลการสุ่มสำรวจความเห็นของประชาชนในเรื่องนี้ ทั้งของ “ไทม์” ร่วมกับ ซี.เอ็น.เอ็น. และยู.เอส.เอ.ทูเดย์ ออกมาคล้ายๆ กันว่า แม้คนส่วนมากจะเห็นด้วยกับการกวดขันมากขึ้นในการซื้อหาอาวุธปืน และอยากให้มีการจดทะเบียนปืนพก แต่ก็ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้ออกกฎหมายห้ามการครอบครองปืนพกไปเลย

“โรคหัวใจพ่นชีวิตคนไทย”

นายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดลกล่าวว่า ปัจจุบันมีจำนวนผู้ป่วยเสียชีวิตจากการเป็นโรคหัวใจเป็นอันดับ ๒ รองจากสาเหตุการเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ กองสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข รายงานจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจล่าสุดในปี ๒๕๓๔ ว่ามีจำนวนถึง ๓๑,๐๐๐ คน และสถิติระหว่าง พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๓๐ ของโรงเรียนแพทย์ ๔ แห่ง ได้แก่ ร.พ.ศิริราช ร.พ.รามาย ร.พ.จุฬาย ร.พ.เชียงใหม่ พบว่ามีผู้ป่วยที่มารับการรักษาด้วยโรคหัวใจขาดเลือดเป็นอัตราสูงสุด ซึ่งข้อมูลนี้ตรงกับของกระทรวงสาธารณสุข

นายแพทย์ประดิษฐ์กล่าวว่าต่อไปว่า การปรับพฤติกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันอันได้แก่ การลดความเครียด การออกกำลังกายที่พอดี จะสามารถลดอัตราการเกิดโรคหัวใจได้ถึง ๔๕% การรักษาน้ำหนักตัวได้อย่างพอดีโดยลดอาหารประเภทแป้งและไขมัน จะช่วยลดอัตราการเกิดโรคหัวใจได้ ๓๐-๔๐% นอกจากนี้การหยุดสูบบุหรี่เพียง ๕ ปี จะสามารถลดภาวะการอุดตันของเส้นเลือดได้ ๕๐-๗๐%

มติชน ๒๓ พ.ย. ๓๖ น.๑๒

“ไทยติดเอดส์ด้วยเพศสัมพันธ์ (สำล่อน)”

น.พ.ไชยยันตร์ กัมปนาท-แสนยาก รองผู้ว่าฯ กทม. เปิดเผยว่า จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในปี ๒๕๓๕ มีประมาณ ๔๕๐,๐๐๐ คน ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ๕๐๐,๐๐๐ คน ในระยะเวลา ๕-๖ ปีข้างหน้า ผู้ติดเชื้อเหล่านี้จะกลายเป็นผู้ป่วยเอดส์เต็มขั้นประมาณ ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ คน จากจำนวนดังกล่าวพบว่า มีผู้ติดเชื้อในกลุ่มหญิงมีครรภ์ถึง ๓% ในจำนวนนี้ร้อยละ ๓๐ ของทารกในครรภ์จะมีโอกาสติดเชื้อเอดส์ด้วย

และในกลุ่มผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ พบว่าในประเทศไทยมีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในอัตราสูงเช่นเดียวกับประเทศแอฟริกา ซึ่งคาดว่าจะมีผู้ติดเชื้อเอดส์ในปีนี้ถึงประมาณ ๗ ล้านคน แตกต่างจากกลุ่มอเมริกาและยุโรปที่จะมีการติดเชื้อเอดส์ในหมู่ผู้ติดยาเสพติดมากกว่าเพศสัมพันธ์ ซึ่งมีการรณรงค์ความปลอดภัยขณะมีเพศสัมพันธ์ได้ผลมากกว่า

สยามรัฐ ๒๙ พ.ย. ๓๖ น.๒

“คนไทยชอบแขวนคอตาย”

น.พ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม รมต.ช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวบรรยายในการสัมมนาเรื่อง “หยุดคิดสักนิด ก่อนคิดฆ่าตัวตาย” ว่า ๙๐% ของสาเหตุการฆ่าตัวตายมาจากปัญหาสุขภาพจิตที่เป็นผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ นอกจากนี้ อาจมีสาเหตุจากความผิดปกติของการหลังสารบางตัวในระบบสมองส่วนกลาง ทำให้เกิดโรคซึมเศร้า คิดว่าตัวเองเป็นต้นเหตุของปัญหา จึงคิดฆ่าตัวตาย โดย ๓๐% ของคนเป็นโรคลักษณะนี้ มีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงกว่าคนปกติ

น.พ.อุดมศิลป์กล่าวว่า ปัจจุบันมีคนพยายามฆ่าตัวตายสูงถึง ๑๓,๕๐๐ คนต่อปีในอัตราทั่วประเทศ ในจำนวนนี้มีผู้กระทำสำเร็จ ๑๐,๐๐๐ คนต่อปี ทั้งนี้ในเขตกทม.มีคนคิดฆ่าตัวตาย ๑๗๕ คนต่อประชากร ๑ แสนคน หรือมีผู้คิดฆ่าตัวตายชั่วโมงละ ๒ คน ทำได้สำเร็จมี ๑ คนต่อ ๑ ชั่วโมง คือ ๒๔ คนต่อวัน นอกจากนี้ผลการวิจัยขององค์การอนามัยโลกระบุว่า ในระดับโลกแล้ว มีคนพยายามจะฆ่าตัวตาย ๕๐ ล้านคนต่อปี โดยทำสำเร็จประมาณ ๑ ล้านคน

จากเอกสารสัมมนาของสถาบันสุขภาพจิตระบุว่า สถิติการฆ่าตัวตายของประชากรไทยทั่ว

ประเทศปี ๒๕๓๔ พบว่ามีผู้ฆ่าตัวตาย ๓,๖๐๒ คน เป็นชาย ๒,๔๓๗ คน เป็นหญิง ๑,๑๖๕ คน วิธีที่ใช้ในการฆ่าตัวตายมากที่สุดคือการแขวนคอ จำนวน ๑,๔๖๒ คน ทำร้ายตัวเองโดยการกระโดดน้ำใช้อาวุธปืนและวัตถุระเบิด ใช้เครื่องมือตัดหรือแทง กระโดดจากที่สูง การใช้ไฟเผาตัวเอง และอื่นๆ สาเหตุการฆ่าตัวตายมาจากปัญหาครอบครัวและโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หาย สำหรับสถานที่ฆ่าตัวตาย มักกระทำในบ้านพัก โดยเฉพาะในห้องนอน เวลาที่เกิดการฆ่าตัวตายมากที่สุดคือ ๐๖.๐๐-๑๓.๐๐ น. อายุที่ฆ่าตัวตายมากที่สุดคือ ๓๑-๔๐ ปี

มติชน ๗ ธ.ค. ๓๖ น.๑, ๓๐

“ช่วยลดมลพิษด้วยการแยกขยะพลาสติก”

ปัญหาขยะพลาสติกนับวันจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เพราะปริมาณการใช้ที่เพิ่มอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันคนไทยใช้พลาสติกมากถึง ๙ แสนตันต่อปี โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มีขยะพลาสติกวันละ ๗๐๐ ตัน

วิธีหนึ่งที่น่าสนใจมาแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นก็คือ การนำพลาสติกใช้แล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ ที่เรียกว่า “รีไซเคิล”

พลาสติกที่เราเห็นอยู่ทั่วไปมี ๒ ประเภท

๑) เทอร์โมพลาสติก เป็นประเภทที่สามารถนำกลับมาหลอมใช้ใหม่ได้ เช่น โพลีเอทิลีน (PE) โพลีไวนิลคลอไรด์ (PVC)

๒) เทอร์โมเซตติง เป็นประเภทที่ไม่สามารถนำมาหลอมใช้ใหม่ได้ เช่น เมลามีน โพลีเอสเตอริยูเรียฟอร์มัลดีไฮด์

อย่างเช่น เมืองไทยใช้น้ำมันหล่อลื่นประมาณปีละ ๓๕๐ ล้านลิตร และเพิ่มขึ้นทุกปีตามการเติบโตของเศรษฐกิจ และพบว่าแต่ละปีมีกระป๋องน้ำมันหล่อลื่นถูกทิ้งเป็นขยะถึง ๑๘๐ ล้านใบ

สิ่งสำคัญคือ การร่วมมือกันด้วยวิธีการต่างๆ เช่น พิมพ์สัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ว่าผลิตด้วยพลาสติกประเภทใด หรือจัดทิ้งโดยแยกประเภทอย่างชัดเจนเพื่อเอื้อต่อการนำพลาสติกเหล่านั้นกลับมาแปรรูปใช้ประโยชน์ได้อีกหลายๆ ครั้ง

มติชน ๒๖ ธ.ค. ๓๖ น.๘

มหาสมุทรวิกฤต

มหาสมุทรครอบคลุมร้อยละ ๗๐ ของพื้นผิวโลก เป็นแหล่งเก็บร้อยละ ๙๗ ของน้ำทั้งหมดในโลก ให้ผลผลิตเป็นอาหารทะเล ๘๐ ล้านตันต่อปี และมีส่วนสำคัญยิ่งในการช่วยรักษาภูมิอากาศของโลก แต่ขณะนี้มหาสมุทรกำลังอยู่ในอันตราย ทั้งนี้เป็นคำเตือนจากสถาบันเฝ้าระวังโลก (The World Watch Institute) ซึ่งเป็นหน่วยงานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมในกรุงวอชิงตัน อันตรายสำคัญไม่ได้เกิดจากราน้ำมันในมหาสมุทรหรือการทิ้งขยะตามชายหาด ซึ่งเป็นเรื่องที่สนใจกันมากดังที่สื่อมวลชนพยายามประโคมข่าวให้แค้นทั่วไป หากเกิดจากการจับปลามากเกินไป การพัฒนาชายฝั่ง และมลพิษจากบนบก องค์การสหประชาชาติประมาณว่า ในแหล่งประมงสำคัญ ๑๑๗ แห่งทั่วโลก ได้มีการจับปลากันอย่างเต็มที่แล้ว หรือได้จับกันจนเกินขีดความพอดีตามธรรมชาติไปเสียแล้ว รายงานฉบับนี้ยังเรียกร้องให้ประเทศต่างๆ เลิกคิดแต่เรื่องสิทธิเหนืออาณาเขตของตนและร่วมมือร่วมใจกันผลักดันให้มีข้อตกลงนานาชาติ เพื่อยับยั้งการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงนี้

อนึ่ง ประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งในโลกใบนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล และพวกเขา กำลังได้รับอันตรายจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีมูลค่าถึง ๔๗.๕ แสนล้านบาทต่อปี และกิจกรรมของมนุษย์บนบกมีส่วนรับผิดชอบมากกว่าสามในสี่ส่วนของมลพิษที่ทำลายสภาพแวดล้อมทางทะเล

ไทม์ ๓ ธ.ค. ๒๕๓๖

สำนักสงฆ์ญาณเวศกวัน
หลังพุทธมณฑล
ต.บางกระทีก อ.สามพราน
จ.นครปฐม

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖

เจริญพร คุณหญิงกนก สามเสน วิล

ตามที่คุณหญิงได้กรุณามีลิขิต
เกี่ยวกับเรื่องแม่ชีไปยังอาตมภาพ
พร้อมทั้งส่งเอกสารต่างๆ ไปถวาย
เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง
สถานะของแม่ชีนั้น

สำหรับคำถามที่ ๑ มีข้อ
พิจารณาหลายอย่าง เช่น

ก. ในแง่กฎหมาย เท่าที่
อาตมภาพจำได้ กฎหมายไทยเท่าที่
มีอยู่ มีทั้งที่ถือว่าแม่ชีเป็นนักบวช
และถือว่าแม่ชีไม่เป็นนักบวช (กฎ-
หมายเสมือนว่าขัดกันเอง) คือใน
กรณีถ้าเป็นนักบวช จะไม่ได้สิทธิ
นั้นๆ ก็ถือว่าแม่ชีเป็นนักบวช (เช่น
ในกรณีของกฎหมายเลือกตั้งอย่าง
ที่ทางกระทรวงมหาดไทยยืนยันมา)
แต่ในกรณีถ้าเป็นนักบวชแล้วจะ
ได้สิทธินั้นๆ กฎหมายกลับถือว่า
แม่ชีไม่เป็นนักบวช (งั้นแหละที่

กับสถานภาพนักบวช

อาตมภาพขออนุโมทนาเป็น
อย่างยิ่งต่อความดำริอันเป็นกุศลของ
คุณหญิง ซึ่งเป็นความเกื้อกูลทั้งแก่
พระศาสนาและแก่สังคม ประเทศชาติ
และพร้อมกันนี้ อาตมภาพขออภัย
อย่างมากที่ตอบจดหมายช้า สาเหตุ
อย่างหนึ่งที่ทำให้ล่าช้าคือ ยังไม่
สามารถหาหลักฐานมายืนยันความ
จำบางประการ และจนบัดนี้ก็ยังไม่ได้
หลักฐานนั้น แต่ถ้าปล่อยเวลา
ล่วงไป ก็จะมีล่าช้าเกินควร จึงขอ
ตอบมาเท่าที่เป็นไปได้ก่อน

อาตมภาพขอตอบคำถาม
ข้อที่ ๒ ก่อน อาตมภาพเห็นชอบ
ด้วยว่าน่าจะมีกฎหมายรับรองสถานะ
ตลอดจนเอื้อในเรื่องสิทธิต่างๆ ตาม
สมควร

อาตมภาพจำไม่แม่นว่าเป็นเรื่องอะไร
และไม่สามารถอ้างหลักฐานมา
ยืนยันขณะนี้)

ข. ในแง่หลักภาษาไทย มี
คำอยู่ ๒ คำที่น่าสังเกต คือคำว่า
นักบวช กับคำว่า นักพรต แม่ชีจะ
เป็นนักบวช หรือนักพรตแน่ เรื่องนี้
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ.๒๕๒๕ ก็ช่วยให้ความกระจ่าง
ไม่ค่อยได้ (แต่ไม่ว่าจะเป็นนักบวช
หรือนักพรต ก็ดูเหมือนว่า ตาม
กฎหมายเลือกตั้ง จะไม่มีสิทธิเช่น
เดียวกัน)

ค. ในแง่หลักพระศาสนา
และประเพณีวัฒนธรรมที่เนื่องด้วย
พระศาสนา ท่านแยกประเภทพุทธ-
บริษัทเป็น ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี

อุบาสก อุบาสิกา ในหมู่ภิกษุและภิกษุณี ก็ฟ้วงเอาสามเณร และสามเณรีเข้าด้วย ส่วนทางฝ่ายอุบาสก อุบาสิกา ในสมัยพุทธกาลก็ยังจำแนกเป็น ๒ ประเภทคือ ประเภทครองเรือน กับประเภทถือพรหมจรรย์ พุทธบริษัท ๔ นี้ ยังจัดกลุ่มใหญ่ได้เป็น ๒ คือ ภิกษุและภิกษุณี (รวมทั้งสามเณรสามเณรี และสามเณรีที่เตรียมบวชเป็นภิกษุณี เรียกว่าสิกขมานา) รวมเป็น บรรพชิต ส่วนอุบาสก และอุบาสิกา รวมเรียกว่า *คฤหัสถ์*

ในที่นี่ ตัวปัญหาก็คือ แม่ชีจัดอยู่ในประเภทไหน? ตามความเป็นมา เท่าที่พอสันนิษฐานกันได้ ก็ว่า ในประเทศพุทธศาสนาหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยของเรา นี้ พุทธบริษัทสายภิกษุณี (รวมทั้งสามเณรี และสิกขมานา) ได้ขาดตอนไปนานแล้ว เป็นเหตุให้สตรีไม่สามารถบวชเป็นสามเณรี เป็นสิกขมานา และเป็นภิกษุณีได้ ก็หาทางดำเนินชีวิตและบำเพ็ญข้อปฏิบัติตามเถียงอย่างนั้น โดยทางสถาบันพระศาสนาและสังคมก็ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก จึงเกิดมีแม่ชีขึ้น มองดูในแง่หนึ่ง แม่ชีก็เหมือนกับสตรีที่อยู่วัดเตรียมจะบวช ซึ่งจะมีบุคคลในฝ่ายบุรุษเพศที่เทียบเคียงคล้าย

กัน อย่างที่เราเรียกว่า ปะชาวบ้าง ผ่าชาวบ้าง (ยังมีในหลายวัด เช่น วัดป่าทางภาคอีสาน) การเป็นแม่ชีจึงเป็นทางออกของสตรีในการที่จะครองเพศพรหมจรรย์ ดำเนินชีวิตเยี่ยงนักบวช แต่ตามที่ถือกันมาในวงการพุทธศาสนา ก็จัดแม่ชีว่าเป็นอุบาสิกา เพราะยังไม่เป็นภิกษุณี (หรือแม่แต่สามเณรี และสิกขมานา) ที่เป็นบรรพชิต (แต่ถ้าจะจัดเป็นคฤหัสถ์ก็อาจจะรู้สึกขัดๆ บ้าง ที่ว่า ได้สละเหย้าเรือนออกมาแล้ว)

นี่ มาพิจารณารวมกันในแง่ของหลักพระศานากับหลักภาษา ถ้าถือว่า “นักบวช” เป็นคำแปลของ “บรรพชิต” แม่ชีก็ไม่นับเป็นนักบวชตามหลักการที่กล่าวมาแล้ว แต่ในภาษาไทยปัจจุบัน เราก็พูดกันว่าบวชเป็นชี เหมือนกับบยอมรับให้แม่ชีเป็นนักบวช เพราะจะเป็นแม่ชีได้ก็ต้องมีการบวช จะยุติอย่างไรก็เป็นเรื่องของบัญญัติทางภาษา เพราะเราอาจจะให้ความหมายในภาษาไทยสำหรับ “นักบวช” ต่างหากโดยไม่ถือว่าต้องตรงกับบรรพชิตก็ได้

ถึงแม้ถ้าไม่ถือว่าแม่ชีเป็นนักบวช แม่ชีก็คงไม่พ้นเป็นนักพรต ซึ่งก็จะมีสถานะที่ต่างออกไปจากชาวบ้านอยู่นั่นเอง มีคำหนึ่งในภาษาบาลี ซึ่งไม่ใช่เป็นศัพท์วิชาการ อาจนำมาเรียกแม่ชีได้ คือคำว่า *อนาคาริกา*

อย่างไรก็ตาม อาตมภาพเห็นว่า การที่จะเรียกแม่ชีเป็นนักบวช หรือนักพรต หรืออย่างไร ก็

ไม่สำคัญนัก อยู่ที่เราควรจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการให้ถูกต้องชัดเจน อะไรที่บัญญัติกันไว้ก็ได้บัญญัติกันไป โดยไม่ทิ้งหลัก และให้ได้สาระตามวัตถุประสงค์ ข้อที่สำคัญก็คือ *ควรจะมีการรับรองและยกย่องสถานะของแม่ชีให้มีเกียรติ มีศรีอันสมควร* จะได้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ชีวิตของแม่ชีเอง แก่พระศาสนา และแก่สังคมส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าจะโดยกฎหมาย หรือโดยวิธีการใดๆ ก็ตามที่ชอบธรรม

อาตมภาพขออนุโมทนาคุณศลเจตนาของคุณหญิง มา ณ โอกาสนี้ อีกครั้งหนึ่ง

ขอเจริญพร

พระเทพเวที

(พระเทพเวที)

ภายหลังจากอ่านบทสัมภาษณ์ “สตรีในพุทธศาสนา” ในจดหมายข่าว *เสขิยธรรม* ฉบับที่ ๑๖ คุณหญิงกนก สามเสน วิล ได้มีลิขิตไปยังเจ้าคุณพระเทพเวที (ประยูรย์ปยุตโต) (ปัจจุบัน-พระธรรมปิฎก) ทางกองสาราช ได้ติดต่อขอจดหมายตอบกลับของเจ้าคุณฯ และเห็นเป็นประโยชน์ที่จะไขข้อข้องใจในเรื่องนี้ จึงนำลงตีพิมพ์ไว้ใน *เสขิยธรรม* ฉบับนี้ -กองสาราช

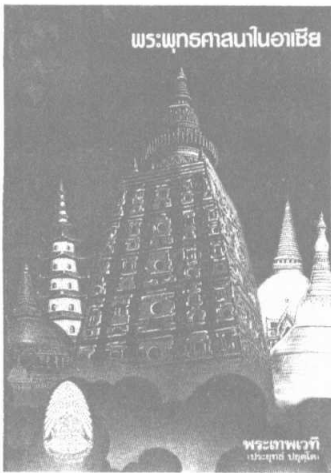

หลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสวยธรรม

๑. หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสารนิเทศได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอมาครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๒. การให้บริการตู้หนังสือเสวยธรรมนี้เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของภิกษุสามเณรเป็นหลัก ดังนั้นภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากพระคุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบและเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาที่ลดพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่

ตู้หนังสือเสวยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐
ธนาถิตีสง่า นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ปณ.คลองสาน

พระพุทธรูปในเอเชีย

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) เขียน
หนังสือหนา ๓๐๔ หน้า

ราคา ๘๐ บาท

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดพิมพ์

นับแต่พระพุทธรูปทรงศรีวิชัยและทรงประกาศพระธรรมเพื่อโปรดสรรพสัตว์ พุทธศาสนาก็ได้เริ่มแผ่ไพศาลไปทั่วชมพูทวีป โดย

เฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ภายหลังพุทธปรินิพพานประมาณ ๒๐๐ ปี พระองค์ได้ทรงส่งสมณทูตทั้ง ๘ สาย เพื่อจาริกเผยแผ่พระธรรมทั้งในชมพูทวีปและดินแดนห่างไกล พุทธศาสนาจึงเริ่มคลี่คลาย ขยายออกไปสู่ดินแดนต่างๆ ทั่วทวีปเอเชีย ช่วยขจัดความมืดมิดจากอวิชชาด้วยแสงแห่งพระสัทธรรมอันองค์พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว กาลเวลาอันยาวนานได้หล่อหลอมพุทธศาสนาให้มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ตามสภาพแวดล้อมและเหตุปัจจัยที่ต่างกัน โดยที่ก่อนหน้านั้น หลังพุทธปรินิพพานเพียง ๑๐๐ ปีเศษ เหล่าพุทธสาวกในชมพูทวีปที่มีความเห็นแตกต่างกันอยู่ก่อนแล้ว ก็ได้แบ่งแยกกันออกไปถึง ๑๘ นิกาย

แต่เดิมผู้เขียนมุ่งหมายจะให้พุทธศาสนาในเอเชีย เป็นหนังสือความรู้รอบตัวสำหรับพระนิสิต และผู้ที่สนใจทั่วไปเป็นหลัก หากต่อมาได้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามที่ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสม โดยได้ลำดับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ของพุทธศาสนาใน ๑๔ ประเทศมาเขียนอย่างย่อ กระชับ

แม้ว่างานเขียนของท่านเจ้าคุณประยุทธ์ ปยุตโตชิ้นนี้ (พระธรรมปิฎก-ปัจจุบัน) จะมีอายุนานถึง ๒๐ กว่าปีแล้ว แต่เนื้อความมิได้ล้าสมัยแต่อย่างใด เหมาะสำหรับเป็นหนังสืออ่านเบื้องต้นสำหรับผู้ใฝ่ศึกษาทั่วไป ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของกันและกันยิ่งขึ้น อันพึงนำมาพิจารณาด้วยจิตเยือกเย็น ข้อสำคัญที่สุดคือการนำเอาเหตุการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียนสำหรับประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันที่ไม่เอื้ออำนวยต่อพุทธศาสนาเท่าไรนัก ไม่เช่นนั้นจะเหมือนกับหลายๆประเทศที่พุทธศาสนาเคยรุ่งเรือง แต่แล้วประชาชนกับเสื่อมศรัทธาจนมองไม่เห็นคุณค่าที่มีต่อยุคสมัยปัจจุบัน

ปาฏิหาริย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ

พิมพ์ครั้งที่ ๙

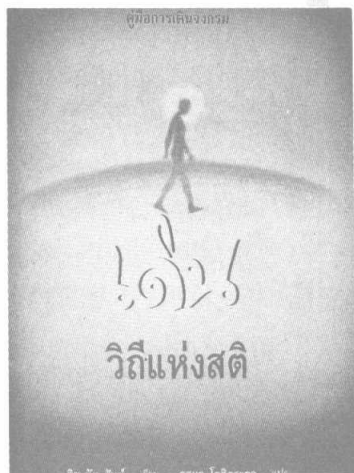
ดิช นัท ฮันท์ เขียน

พระประชา ปสนธมโม แปล

หนังสือหนา ๑๒๓ หน้า

ราคา ๕๐ บาท

เคยไหม? ขณะที่มือคุณทำสิ่งหนึ่งแต่ใจคุณกลับคิดอีกสิ่งหนึ่ง ถ้าเป็นเช่นนั้น แสดงว่าคุณไม่ได้อยู่กับปัจจุบัน มีใครบางคนกล่าวว่า ถ้าคุณไม่ได้อยู่ในปัจจุบัน เวลามองคุณจะไม่เห็น ฟังแต่จะไม่ได้ยิน กินแต่จะไม่ได้ลิ้มรส "สติ" เท่านั้นจะทำให้คุณรู้ว่า คุณอยู่ในกาลใด แต่ถ้าผู้ปฏิบัติงานของเรา ใช้เวลาทั้งวันฝึกสติ เราจะมีเวลาพอให้กับการทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการสร้างสรรค์สังคมใหม่ได้อย่างไร? คำถาม คำตอบเหล่านี้บรรจุอยู่ใน "ปาฏิหาริย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ"

เดิน วิถีแห่งสติ

พิมพ์ครั้งที่ ๓

ดิช นัท ฮันท์ เขียน

รสนา ไตสีตระกุล แปล

หนังสือหนา ๔๘ หน้า

ราคา ๒๘ บาท

เป็นคู่มือแห่งการฝึกฝนซึ่งสามารถเปิดมิติใหม่ให้แก่ชีวิตด้วยวิธีสามัญ ผู้เขียนได้นำอริยาบทพื้นฐานๆ คือการเดินมาเป็นรูปแบบสำหรับการฝึกสติ ได้อย่างแยบคาย โน้มนำผู้ปฏิบัติให้เข้าถึงความอิสระระงดงามของชีวิตด้านในและโลกภายนอก โดยไม่หลงลืมสภาพความเป็นจริงของธรรมชาติและสังคมอันระคนด้วยทุกข์และสุข

ดิช นัท ฮันท์ เป็นผู้รู้และนักบวชที่สำคัญท่านหนึ่งในพุทธศาสนา พระคุณเจ้าสามารถสื่อธรรมะได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับความนึกคิดของคนร่วมสมัย

พระตรีปิฎก

ส.ศิวรักษ์ เรียบเรียง

สำนักพิมพ์ใจสบาย

หนังสือหนา ๖๘ หน้า

ราคา ๓๐ บาท

หลายคนคงจะได้อ่านติดตามงานเขียนงานแปลของส.ศิวรักษ์ ที่ได้พยายามชี้แนะสังคมให้เห็นคุณค่าทรัพยากรบุคคล ดังปรากฏในผลงาน “พระดีที่น่ารู้จัก” ซึ่งส.ศิวรักษ์ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงบทบาทและคุณค่าของพระสงฆ์ต่อสังคมไทย หรือแม้แต่ประวัติบุคคลสำคัญต่างๆ ที่ได้สร้างคุณูปการมากมายให้กับสังคม อันเป็นแบบอย่างที่เราได้ยกย่อง

ดังนั้นจึงไม่แปลกเลยว่าทำไมส.ศิวรักษ์จึงได้มาสนใจให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลมากขึ้น ดังผลงานที่ปรากฏออกมาสู่สายตาของผู้อ่านอยู่เรื่อยๆ **พระตรีปิฎก** ก็เป็นผลงานอีกเล่มหนึ่งที่ส.ศิวรักษ์ได้เก็บความมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งอาเธอร์ วาเลย์ เป็นผู้เรียบเรียงไว้

เมื่อเราเอ่ยถึงพระตรีปิฎกขึ้นมา หลายคนคงจะไม่ว่าว่าเป็นใคร แต่หากจะกล่าวถึงเรื่องราวในพงศาวดารยอดเยี่ยมเรื่องหนึ่งที่ได้ถึงกับต้องเอามาสร้างเป็นภาพยนตร์เรื่อง “พระถังซัมจั๋ง” ใน “ไซอิ๋ว” อันเป็นประวัติการเดินทางไปอัญเชิญพระคัมภีร์จากอินเดียมาสู่จีน คงพอจะไขข้อกังขาในตัวพระตรีปิฎก อันเป็นพากย์ไทยของท่านพระถังซัมจั๋งได้บ้าง

เรื่องราวของพระตรีปิฎกเกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง อันนับว่าเป็นยุคเฟื่องฟูทางวิทยาการความรู้ ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักปราชญ์หรือนักประพันธ์อันลือชื่อ อย่างหลี่ไป๋ ตู้ฟู ก็อยู่ร่วมสมัยราชวงศ์ถัง จนกิมย้ง นักประพันธ์นิยายจีนชื่อดัง มักจะอ้างถึงบทกวีสมัยราชวงศ์ถังว่า มีความลึกล้ำยิ่งกว่าเพลงกระบี่

ในจำนวนนักปราชญ์เหล่านั้น พระตรีปิฎกก็เป็นอีกท่านหนึ่งที่อุทิศตนเพื่อพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เมื่อท่านได้เข้ามาสู่ร่มกาสาวพัสตร์ ก็ตั้งหน้าศึกษาพระธรรมคัมภีร์จากสำนักต่างๆ ในประเทศจีน แต่นั่นก็มิได้ทำให้ท่านกระจำง้างถึงที่สุดในพระธรรมเลย จำต้องออกเดินทางไปยังแดนกำเนิดของพุทธศาสนาเพื่อตัดวิมุติกังขาของท่านเสียให้สิ้น

ตลอดระยะเส้นทาง พระคุณเจ้าล้วนแต่ต้องประสบความยากลำบากมากมายสาหัส ไม่ว่าจะเป็นป่า ทะเลทราย หรือโจรผู้ร้ายที่คอยปล้นสะดมผู้คนตามเส้นทางต่างๆ แต่พระตรีปิฎกก็รอดมาได้อย่างปาฏิหาริย์ และไปถึงจุดหมายปลายทางสมดังปรารถนา และได้ศึกษาเล่าเรียนศาสตร์แขนง

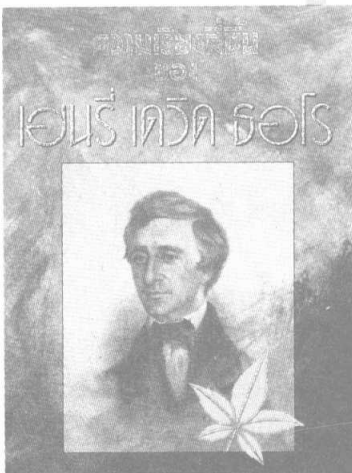
ต่าง ๆ จากหลายสำนักจนเกิดความสว่างทางปัญญา คลายความวิมูติงงาของท่านเสียสิ้น อีกทั้งยังได้ทำคุณประโยชน์ให้กับอินเดียมากมายเช่นกัน ท่านกลับมาพร้อมกับพระธรรมคัมภีร์ โดยมีขบวนช้าง ม้า ของพระเจ้าหรรษะที่ถวายอารักขาในการเดินทางจนถึงประเทศจีนเมื่อวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือนอ้าย พ.ศ.๑๑๘๘ ตรงกับสมัยพระเจ้าถังไท่ ซึ่งในขณะนั้นกำลังประชวร ได้เสด็จออกจากเมืองเซียงอัน ไปประทับ ณ ราชวังดอกหยก นอกพระนคร ไปเล็กน้อย และให้พระเจ้ากรุงจีนสืบราชสมบัติแทนในเวลาต่อมา

เมื่อพระตรีปิฎกกลับถึงประเทศจีน ก็ได้เริ่มงานแปลพระธรรมคัมภีร์ ออกเป็นภาษาจีนกว่า ๗๐ คัมภีร์ด้วยกัน ในจำนวนนั้นมีทั้งคัมภีร์โยคศาสตร์และปรัชญาปารมิตาสูตรออยู่ด้วย อีกทั้งยังได้ออกแบบสร้างพระเจดีย์ใหญ่ไว้บรรจุพระธาตุกับพระพุทธรูป และพระธรรมคัมภีร์ที่ท่านได้นำมาจากมัชฌิมประเทศอีกด้วย

ตันอินทร์-จันทร์

ความเรียงสี่ชิ้นของ เฮนรี เดวิด ธอโร

พจนานุกรมสันติ ถอดความ
สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง
หนังสือหนา ๑๕๖ หน้า
ราคา ๗๕ บาท

เฮนรี เดวิด ธอโร ผู้ประพันธ์ "วอลเดน" หนังสือติดอันดับว่าด้วยสิ่งแวดล้อมยอดเยี่ยมของสหรัฐอเมริกา ซึ่งสุริยฉัตร ชัยมงคลได้ถอดความ เป็นภาษาไทยไว้แล้วก่อนหน้านี้

ธอโรไม่ใช่นักวิชาการผู้รอบรู้ ไม่ใช่กวีที่โดดเด่น ไม่ใช่ปัญญาชน นักวิจารณ์ ไม่ใช่ศาสดาผู้ไขคำตอบ นอกจากนี้ ความคิดของเขาก็ไม่ใช่ต้นแบบ ไม่ใช่คำตอบหรือทางออกที่ชัดเจนสวยหรู แต่งานเขียนของเขาสามารถเขย่าความรู้สึกนึกคิดของผู้คนได้อย่างถึงรากถึงโคน (คุณวีระ สมบูรณ์ ว่าไว้ในคำเกริ่นนำ)

ความเรียงสี่ชิ้นของเฮนรี เดวิด ธอโร นี้ เป็นการรวบรวมงานเขียนของเขาที่ตีพิมพ์ต่างวาระกัน มาบรรจุไว้ในเล่มเดียว

แม้จะมีเพียงสี่ แต่งานแต่ละชิ้นก็ทรงคุณค่าและคงความยิ่งใหญ่อยู่ในตัวเอง

“ด้านอำนาจรัฐ” งานเปิดเล่มชิ้นแรก ธอโรได้ขีดเส้นแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างอำนาจเบ็ดเสร็จของทุกรัฐบาลกับสิทธิพื้นฐานอันชอบธรรมของประชาชน สำหรับเขาแล้ว หลักการทางจริยธรรมต้องเป็นอาณาจักรส่วนตัวของพลเมืองทุกผู้ในฐานะที่เป็นปัจเจกชน ส่วนรัฐบาลก็คือผู้กดขี่ที่พยายามจะเข้ามาบังคับบัญชาการด้วยกฎหมาย

ชิ้นที่สอง “ชีวิตที่ขาดหลักการ” เรียกร้องให้ผู้คนหันกลับมาสู่วิถีทางอันผ่องแผ้วภายในตน หากเรายอมตนตกอยู่ภายใต้ค่านิยมไร้สาระต่างๆ หรือมัวแต่คิดเรื่องเงินๆทองๆ ไม่ยอมศึกษาหาความรู้และแสวงหาหนทางอันกระฉ่างแจ้วแล้วละก็ บอกได้คำเดียวว่า “ยาก” จะดำเนินชีวิตอย่างเปี่ยมคุณภาพได้

“สี่ส้นแห่งฤดูใบไม้ร่วง” งานชิ้นที่ ๓ ที่ไม่เพียงแต่สะกิดเตือนให้รำลึกถึงญาณทัศนะอันแหลมคมของเขาเท่านั้น หากธอโรยังได้เน้นว่า “หากมนุษย์ยังมีตบอดหรือยังคงปิดตาทำไม่รู้ไม่เห็นอยู่เช่นนี้ ก็เห็นทีจะหมดสิทธิรับรู้และชื่นชมความงามซึ่งธรรมชาติได้รังสรรค์ปั้นแต่งไว้”

ชิ้นสุดท้าย “การเดิน” รวบรวมมาจากการแสดงปาฐกถาของธอโรในช่วงทศวรรษ ๑๘๕๐ งานชิ้นนี้ได้กลายมาเป็นคำเปรียบเทียบของการจาริกแสวงบุญไปสู่ “ดินแดนศักดิ์สิทธิ์” ในยุครุ่งเรืองตะวันตกของอเมริกา เพื่อบุกเบิกแผ่นดินอันรกร้างว่างเปล่า ด้วยเหตุที่ว่า “ในป่าดงพงไพรนั้นเองที่ช่วยปกป้องรักษาโลก” ซึ่งถ้อยคำนี้ได้กลายมาเป็นแกนหลักของการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ปัจจัยที่ทำให้งานเขียนของเขามีความยิ่งใหญ่ ดูจะหนีไม่พ้นสำนวนการเขียนและลีลาการนำเสนอที่เข้มข้นตรงไปตรงมา แต่ความสละสลวยและการกระตุ้นเร้าจินตนาการก็ไม่ได้ขาดหายไปเสียที่ไหน ยังคงมีให้รับอรรถรสอย่างเต็มเปี่ยม

พุทธบาทประกาศธรรม

เพราะปากเพียร   แสนสูงสุด   จิ่งแจ่มแจ้ง
 เพราะพลิกแพลง   สู้สอนสั่ง   จิ่งสูงสุด
 เพราะรักเรา   จิ่งชี้แจง   •ช่วยชักจูง
 เพราะมันมุ่ง   จิ่งมั่งมี   แม่ "หมดตัว"

พุทธเจ้าประกาศก้อง   พระธรรม
 พุทธทาสประกาศตาม   พุทธท่าน
 พุทธศาสน์เจริญงาม   เพราะท่าน เพียรธรรม
 พุทธธรรมเผยแผ่สร้าง   เพียบทัน ปฐพี

พุทธทาส   เผยพระธรรม   เพื่อมองท่าน
 ขอจงหมั่น   ศึกษาเกิด   จะสดใส
 จะส่งเสริม   ให้มองเรา   สุขอยู่ใน
 แผ่นดินไทย   แผ่นดินทอง   แผ่นดินธรรมฯ

ทวีร์ อดิธรรมบุรุษ

พุทธทาส	จักอยู่ไป	ไม่มีตาย
แม้ร่างกาย	จะดับไป	ไม่ฟังเสียง
ร่างกายเป็น	ร่างกายไป	ไม่ล่าเอียง
นั่นเป็นเพียง	สิ่งผ่านไป	ในเวลา

Buddhadasa shall exist forever,
 Even though the body had been burnt over,
 The body acts with the body's precision,
 It moves along with time's prescription.

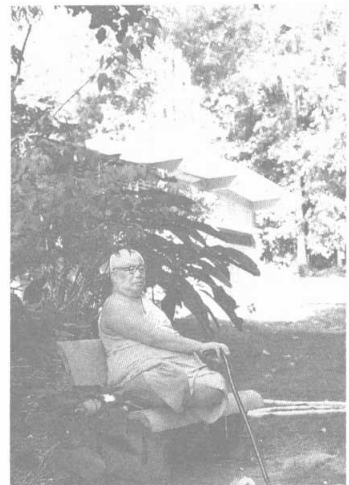
พุทธทาส	คงอยู่ไป	ไม่มีตาย
ถึงดีร้าย	ก็จะอยู่	คู่ศาสนา
สมกับมอบ	กายใจ	รับใช้มา
ตามบัญชา	องค์พระพุทธร	ไม่หยุดเลย

Buddhadasa shall live forever,
 To serve Buddhism, for worse or for better.
 My body and heart are dedicated for serving,
 Under the Buddha's command, without stopping.

พุทธทาส	ยังอยู่ไป	ไม่มีตาย
อยู่รับใช้	เพื่อนมนุษย์	ไม่หยุดเลย
ด้วยธรรมโฆษณ	ตามที่วาง	ไว้อย่างเคย
โอ้เพื่อนเอ๋ย	เห็นไหม	อะไรตาย?

Buddhadasa shall be here forever,
 To serve mankind with strength and vigor,
 With 'Dhamma Khosana' that I had laid,
 O friends...Did you see WHAT WAS DEAD?

แม้ฉันตาย	กายลับ	ดับหมดแล้ว
แต่เสียงสั่ง	ยังแจ้ว	แว่วหูสหาย
ว่าเคยพรอด	กันอย่างไร	ไม่เสื่อมคลาย
ก็เหมือนฉัน	ไม่ตาย	กายธรรมยัง

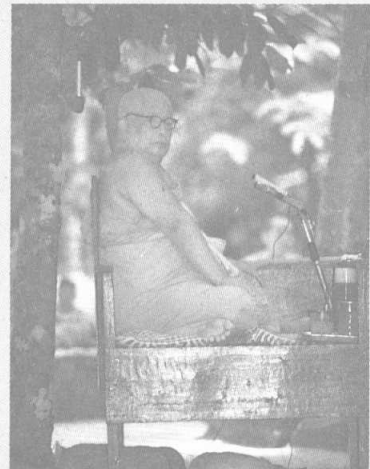
Though my body is no longer here,
 But my voice is still echoing in your ears.
 If you remember my sweet dhammic melodies,
 Then, I'm still here thru my dhamma body.

ทำกับฉัน	อย่างกับฉัน	นั้นไม่ตาย
ยังอยู่กับ	ท่านทั้งหลาย	อย่างหนหลัง
มีอะไร	มาชี้ให้	ให้กันฟัง
เหมือนฉันนั้น	ร่วมด้วย	ช่วยชี้แจ้ง

Treat me as if I had never died,
 As if I'm here with you as in the old time.
 Come..chat with me..speak up your mind,
 As if I'm sitting here, ready to advice.

ทำกับฉัน	อย่างกับฉัน	ไม่ตายเกิด
ย่อมจะเกิด	ผลสนอง	หลายแขนง
ทุกวันนัด	สนทนา	อย่าเลิกแล้ว
ทำให้แจ้ง	พิสุทธ์ให้	เลิกตายกัน

Treat me as if I were not dead,
 Will give good results in many threads.
 Everyday...Talk dhamma! Don't laze!
 When you're clear, you'll see: THERE IS NO DEATH.

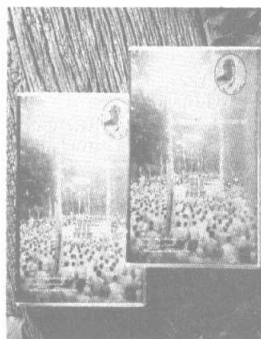
เพื่อ หริพิทักษ์

วันและคืนผ่านพ้นไป
เอาภูกันมาวาดเขียนลาย
ด้วยใจไม่เสริมไม่แต่ง
เอาภาพมาเป็นเครื่องมือ
ด้วยใจที่มั่นคง
ศิลปะเก่าๆ ของไทย
คนทั่วไปจึงได้เชิดชู
ท่านมีบุญคุณมากเหลือ
ศิลปะแห่งชาติไทย

มีความหมายไม่เคยว่างเปล่า
เอาสีมากมายมาแต่งเติม
มุ่งชี้แจงแต่ความเป็นจริง
ช่วยเป็นสื่อถ่ายทอดความหมาย
ไม่ไหลหลงลหายศทั้งหลาย
ท่านรักษาไว้ไม่สูญหาย
ให้เป็นทั้งครูทั้งศิลปิน
สมชื่อเพื่อ หริพิทักษ์
มีความหมายเหมาะสมจริงเอย

คณะสภากัญญา บ้านศรีฐาน จ.ยโสธร

"สังกรรมบทสุดท้าย เมื่อพุทธกาลกลับสู่ธรรมชาติ"

วิดิทัศน์บันทึกภาพ
บันทึกกรรม
จากงานฉาปนกิจศพ
ท่านอาจารย์
พุทธทาสมหาเถระ
นับตั้งแต่วันบรรจุศพ
๘ กรกฎาคม ๒๕๓๖
วันฉาปนกิจศพ
๒๘ กันยายน ๒๕๓๖

จนถึงวันนำเถ้ากระดูกทั้ง ๓ ส่วนของท่าน
ไปโปรยยังจุดต่างๆ รวบรวมสังกรรมบทสุดท้าย
ซึ่งท่านอาจารย์พุทธทาสต้องการจะแสดงแก่
พุทธบริษัททั้งหลาย ก่อนที่สรีระแห่งองค์ท่าน
จะกลับคืนสู่ธรรมชาติไว้ตลอดความยาว ๗๐ นาที

ผลิตโดย สเปคตรัมมีเดีย

อำนวยการผลิตโดย มูลนิธิโกมลคีมทอง
ราคาเล่มละ ๔๒๐ บาท (ค่าจัดส่งฟรี)

การสั่งซื้อ : ส่งตัวแลกเงินหรือธนาคัตติ ในนาม
มูลนิธิโกมลคีมทอง

ส่งจ่าย ปท.บางกอกน้อย หรือมาซื้อโดยตรง
ที่มูลนิธิ ๘/๒๓ ซอยบ้านช่างหล่อ ถนนพรานนก
บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐ หรือ
โทร. ๔๑๑-๓๗๗๔, ๔๑๒-๐๗๔๔
หรือหาซื้อได้ที่

ร้านหนังสือดอกหญ้าทุกสาขา
ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รายได้สมทบเข้ากองทุน ๖๐ ปี สวนโมกข์
และใช้ในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการพระศาสนา
ของมูลนิธิโกมลคีมทอง

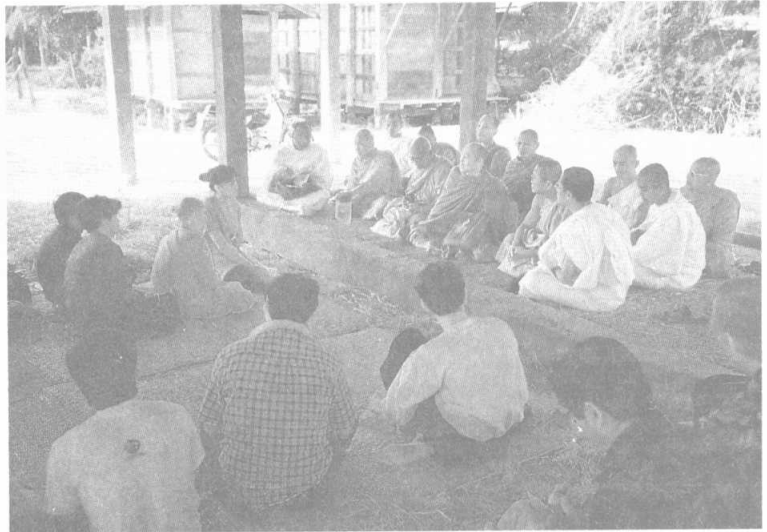
ในส่วนเครือข่ายพระสงฆ์เสขิยธรรมนั้น คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.) ได้ทำหน้าที่เป็นกองเลขานุการมาโดยตลอด หากในฝ่ายของเครือข่ายชาวพุทธระดับนานาชาติ ทางพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม(พสส.) หรือ พากย์อังกฤษว่า "International Network of Engaged Buddhists" (INEB) เป็นผู้รับผิดชอบงาน และทางกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพุทธศาสนิกทั้งบรรพชิตและฆราวาสจากมากกว่า ๔๐ ประเทศนี้ จะมีการประชุมร่วมกันทุกปี เพื่อทบทวนงานที่ผ่านมาและวางแผนงานสำหรับอนาคต

พสส.หรือ INEB ได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อ ๖ ปีที่แล้ว โดย อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ท่านนัก ยันห์ และชาวพุทธที่ปรารถนาจะเห็นศาสนธรรมมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมมากยิ่งขึ้น โครงสร้างของกลุ่มนี้มีเพียงกองเลขานุการ (อยู่ในประเทศไทย) ซึ่งจะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเครือข่ายองค์กร หรือแต่ละบุคคลของชาวพุทธที่ทำงานอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

เหตุที่ชาวพุทธเหล่านี้ต้องมารวมมือกันก็คงเพราะ ปัจจุบันกระแสที่จ้องทำลายความดีงามตามหลักศาสนธรรม กระแสที่ทำลายสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม

ประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมครั้งที่ ๕

ความช่วยเหลือระหว่างกัลยาณมิตรชาวพุทธ

ต่างๆ ดังความคิดแบบบริโภคนิยมอันมีกลไกหนุนหลังโดยบรรดาบริษัทข้ามชาติและรัฐบาลทั้งหลาย เป็นเรื่องสากลข้ามพรมแดน และมีพลังกล้าแข็งเป็นอย่างมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเอารัดเอาเปรียบต่อประเทศในโลกที่สามหรือประเทศทางฝ่ายใต้ เป็นปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงและเชื่อมโยงกัน อาจสรุปได้ว่าเป็นภาพของการเบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างบริบูรณ์ และการฉวยโอกาสจากแรงงานราคาถูกในประเทศแถบนี้

ปัญหาป่าไม้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด กล่าวได้ว่าไม่จากประเทศแถบร้อนในเอเชียอาคเนย์ อาทิ ไทย มาเลเซีย (ซาราวัก) อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ (เกาะมินดาเนา) ล้วนส่งออกไปยังประเทศโลกที่หนึ่งทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่น จึงไม่น่าแปลกใจว่าพื้นที่ป่าไม้ในประเทศผู้ส่งออกเหล่านี้จะเหลือเพียง ๑๐ % หรือ ๒๐ % ของพื้นที่ประเทศ แต่ในประเทศผู้นำเข้าอย่างญี่ปุ่น จะมีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่ถึง ๖๗ % ของพื้นที่ประเทศ (AMPO Japan-Asia

Quarterly Review, ปีที่ ๔ น.๒๔ ๒๕๓๖ หน้า ๑๙)

นี่เป็นเหตุให้ชาวพุทธที่เห็นความสำคัญของหลักศาสนธรรมต้องเข้ามาปรึกษาหารือ และหาแนวทางการทำงานร่วมกัน

การประชุมที่วัดสามัคคี

การประชุมปีนี้ จัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓-๑๘ กุมภาพันธ์ ที่วัดสามัคคี (ทุกปีเขาจะจัดประชุม

ท่านเศษ อาศัยพักบั๊กกวดตามทุ่งนาบ้าง ในป่าบ้าง หรือตามเพิงที่สร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ บ้าง เป็นบรรยากาศ สบายๆ ที่เหมาะแก่การวิสาสะและการปฏิบัติพร้อมกันไปด้วยยิ่ง

เนื้อหาของการประชุมมีอยู่หลายส่วน ซึ่งคงไม่สามารถรายงานได้อย่างครบถ้วน จึงจะเขียนถึงในบางส่วนที่น่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับเครือข่ายพระสงฆ์

ฝ่ายพระสงฆ์เสขิยธรรมเรา มีตัวแทน คือ ท่านไพศาล วิสาโล เข้าร่วมประชุม ข้อสรุปที่ได้จากการประชุมเบื้องต้นคือ การประสานงานเป็นเครือข่ายมากขึ้นระหว่างผู้ถือบวชในประเทศต่างๆ (ในเมืองไทยไม่มีนักบวชฝ่ายสตรีก็น่าจะอนุโลมว่าท่านแม่ช้อยู่ในฝ่ายของนักบวชไทยเรา) โดยเฉพาะความคิดที่จะมีการแลกเปลี่ยนศึกษาดูงานระหว่างเครือข่าย

“เหตุที่ชาวพุทธเหล่านี้ต้องมาร่วมมือกันก็คงเพราะปัจจุบันกระแสที่จ้องทำลายความดีงามตามหลักศาสนธรรม กระแสที่ทำลายสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ดังความคิดแบบบริโภคนิยม อันมีกลไกหนุนหลังโดยบรรดาบรรษัทข้ามชาติและรัฐบาลทั้งหลาย เป็นเรื่องสากลข้ามพรมแดน และมีพลังกล้าแข็งเป็นอย่างมาก”

กันที่วัดต่างๆ) อ.เมือง จ.สุรินทร์ ซึ่งคงเป็นที่รู้จักกันดี เนื่องจากเป็นวัดที่หลวงพ่อนาน (พระครูพิพิธประชานาถ) ต้นแบบของบรรพชิตที่มุ่งทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผ่านก้อยู่ ชาวพุทธทั้งบรรพชิตและฆราวาสจากกว่า ๒๐ ประเทศ รวมเป็นจำนวน ๗๐

และแม่ชีไทยเราเท่านั้น การประชุมรอบหนึ่งที่น่าสนใจคือ การประชุมเฉพาะกลุ่มของบรรพชิต ซึ่งอันที่จริงเริ่มกันตั้งแต่ก่อนการประชุมใหญ่ คือระหว่างวันที่ ๔-๑๐ กุมภาพันธ์ ที่สวนโมกขพลาราม งานนี้ได้ท่านสันติกโร เป็นผู้ประสานงานสำคัญ

ข่ายบรรพชิต ท่านสันติกโรเสนอที่จะให้พระสงฆ์เสขิยธรรมบางรูปที่สนใจไปดูงานพัฒนาโดยคริสตศาสนิกที่ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีพื้นที่เพและเนื้อหาหลายอย่างที่คล้ายคลึงกัน น่าจะเป็นประสบการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่องานพัฒนาบ้านเรา รายละเอียดคงได้เสนอ

เพื่อพูดคุยกันอีกครั้งในการประชุมใหญ่ประจำปี กลุ่มเสขิยธรรมกลางปีนี้

“ธรรมสตรี”

: ความหวังสตรีชาวพุทธ

ในฝ่ายของสตรีที่มาประชุมก็มีความคึกคักไม่น้อย พวกเธอมีทั้งภิกษุณี (จากญี่ปุ่น, กัมพูชา), แม่ชี (ไทย, ออสเตรเลีย) และพระภิกษุสงฆ์จากหลายประเทศ อาทิ ลาดัก สหรัฐ มาเลเซีย ไทย เป็นต้น ในเบื้องต้นที่ประชุมตกลงร่วมกันที่จะรวมตัวเป็นเครือข่ายนานาชาติ โดยให้ชื่อว่า “กลุ่มธรรมสตรี” และจะสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร ระหว่างอุบาสิกาและบรรพชิตฝ่ายสตรีในต่างนิกาย เพื่อทำความรู้จักกันให้มากกว่าก่อน ยังมีกรกล่าวถึงการแลกเปลี่ยนบุคคลากรผู้สอนพุทธศาสนาระหว่างกันด้วย พร้อมกับการตั้งตัวแทนประเทศต่างๆ เป็นคณะกรรมการของกลุ่ม โดยกลุ่มนี้จะอาศัยเวทีของการประชุมพลส. เพื่อพบปะกันทุกปีไปก่อน

ตอนนี้ ศูนย์กลางการติดต่อในประเทศไทยอยู่ที่แม่ชีเวนดี้ ที่สวนโมกขพลาราม โดยมีแม่ชีจากสถาบันแม่ชีไทยฯ และเจ้าหน้าที่ของศพพ. เข้าร่วมเป็นตัวแทนด้วย

ฝ่ายของประเทศกัมพูชา ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งพระสงฆ์

ภิกษุณี แม่ชีและพระภิกษุสงฆ์ ได้กล่าวถึงความสำเร็จของการเดินธรรมาศตรา จากเมืองเสียมราฐไปกรุงพนมเปญเมื่อปีที่แล้ว ซึ่งอย่างน้อยทำให้การเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกในรอบหลายทศวรรษของชาวกัมพูชา ผ่านพ้นไปโดยราบรื่น ท่านสมเด็จพระนันทะประธานการจัดการเดิน ซึ่งได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพของปีนี้ด้วย จึงกำหนดจะจัดการเดินธรรมาศตราขึ้นอีกครั้งในวันที่ ๒๔ เม.ย.-๒๕ พ.ค.ศกนี้ โดยใช้เส้นทางจากเมืองพระตะบอง ผ่านเมืองโพลิน ถึงกรุงพนมเปญเช่นกัน พระคุณเจ้าหรือท่านที่สนใจจะเข้าร่วมการเดิน หรือจะให้ความสนับสนุน (เป็นกล้าไม้ก็ดี หรือจะเป็นตำรับตำราทางบาลีศึกษาก็ดี) กรุณาติดต่อรายละเอียดได้ที่ศพพ.

ส่วนของความช่วยเหลือต่อพระประจักษ์ คุดตจิตโตของเรานั้น ภายหลังจากจัดเดินป่าศึกษาธรรมในป่าดงใหญ่หลายครั้ง ครั้งสุดท้ายก็ก่อนการประชุมเพียงสัปดาห์เดียว พุทธศาสนิกจากประเทศต่างๆ ได้ประจักษ์กับความเป็นจริงของการทำลายป่าที่ดงใหญ่ และเห็นคุณูปการของพระคุณเจ้าที่ช่วยพิทักษ์รักษาป่าไว้อย่างสุดความสามารถ เพื่อจะเผยแพร่ข่าวสารนี้ให้กว้างไกลไปอีก

และเพื่อให้พระประจักษ์ท่านได้ไปเผยแผ่วิธีปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในต่างแดน ทางตัวแทนจากประเทศญี่ปุ่น สหรัฐ และเยอรมัน เห็นพ้องในหลักการเบื้องต้นที่จะนิมนต์พระคุณเจ้าไปประเทศของเขาภายในปีนี้ นอกจากนั้นยังจะช่วยกันรณรงค์ เปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ออกไปมาก

ยิ่งขึ้นในหลายประเทศต่อไปด้วย ยังมีเนื้อหาอีกมากที่ไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่จะร่วมมือกันทำงานระหว่างกัลยาณมิตรชาวพุทธในประเทศต่างๆ และนอกเหนือไปจากนั้น เราแต่ละคนได้รับกำลังใจมากมายเพื่อกลับไปปฏิบัติงานยังประเทศตน

“เหตุที่ชาวพุทธเหล่านี้ต้องมาร่วมมือกันก็คงเพราะ ปัจจุบันกระแสที่จ้องทำลายความดีงามตามหลักศาสนธรรม กระแสที่ทำลายสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ดังความคิดแบบบริโภคนิยม อันมีกลไกหนุนหลังโดยบรรดาบริษัทข้ามชาติและรัฐบาลทั้งหลาย เป็นเรื่องสากลข้ามพรมแดน และมีพลังกล้าแข็งเป็นอย่างมาก”

เป็นคาทอลิกที่ดีขึ้น ด้วยสมาธิแบบพุทธ*

“ชาวคริสต์ยังต้องเรียนรู้
อีกมากเกี่ยวกับสมาธิวิปัสสนา
แบบพุทธ” นี่เป็นคำกล่าวของ
ท่านอาจารย์ฐานวโร พระภิกษุ
ชาวอิตาลีเขียน

พระคุณเจ้าถือกำเนิดมาเป็น
ชาวคาทอลิก และได้เริ่มสมาทาน
เป็นชาวพุทธเมื่ออายุ ๒๐ หลัง
จากได้ศึกษาวิปัสสนากรรมฐาน

“อาตมาารู้สึกว่าตัวเองเป็น
ชาวคริสต์ที่ดีขึ้นมาก และเป็นชาว
คาทอลิกที่ดีขึ้น หลังจากสมาทาน
ตนเป็นพุทธมามกะ” ท่านกล่าว

“นั่นเป็นในลักษณะที่ว่า
อาตมา มีความซาบซึ้งกับคำสั่งสอน
ขององค์พระเยซูเจ้ามากยิ่งขึ้น
เมื่อมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตของ
อาตมาเองมากขึ้นด้วย”

“สมาธิภาวนาเป็นเรื่องที่
ขาดมิได้เลย หากเราปรารถนาจะ
เข้าใจธรรมชาติการดำรงอยู่ของ
ชีวิตตนเอง”

ท่านอาจารย์ฐานวโรได้
ร่วมก่อตั้งวัดขึ้นในหุบเขาสโตรก
เมืองเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์
และได้จำพรรษาอยู่ที่นั่นตั้งแต่ปี
๒๕๒๘ จนถึง ๒๕๓๒ ขณะนี้
ท่านกลับมานิวซีแลนด์เพื่อร่วมพิธี
เปิดส่วนของศาสนสถานที่ย้าย
ออกไป

ท่านกล่าวว่า ในประเทศ
อิตาลีนั้น ศาสนาจักรคาทอลิก
มีความสนใจในพุทธศาสนาเป็น
อย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของ
วิปัสสนากรรมฐาน

“ศาสนาจักรที่นั่นตระหนัก
ว่า พวกเรา(ชาวพุทธ) มีบางอย่าง
ที่สามารถแบ่งปันให้กับศาสนาอื่น
ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง
ทักษะการปฏิบัติสมาธิภาวนา
เมธี พระสงฆ์ และผู้ถือบวชชาว
คาทอลิกจำนวนหนึ่งจึงได้ศึกษา
พุทธศาสนา”

ท่านอาจารย์ฐานวโรเชื่อว่า
ศาสนาโบราณทุกศาสนาล้วนกอปร
ไปด้วยสังฆกรรมประการต่างๆ
แต่บ่อยครั้งที่สังฆกรรมนั้นจะถูก
กลืนหายไปภายใต้กระบวนการ
ทางประวัติศาสตร์

“มักเป็นเรื่องยากที่เราจะ
เข้าถึงหัวใจของศาสนาตนเองได้
นี่ก็เช่นเดียวกับพุทธศาสนา (ดังนั้น)

เราจึงต้องชวนขยายเพื่อแสวงหา
แนวทางการปฏิบัติของเราเอง ไม่
ว่าจะไปอยู่ในสภาพทางวัฒนธรรม
ใดๆ ก็ตาม”

อาจารย์ฐานวโรกล่าวว่า
ความสนใจต่อพุทธศาสนาของ
ท่านมีมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจาก
“จิตใจที่ใคร่ถาม” ของท่าน

“แม้ว่าอาตมาจะได้รับการ
เลี้ยงดูอย่างชาวคาทอลิก แต่
อาตมาารู้สึกมีความจำเป็นต้อง
พิจารณาจิตใจของตนเอง เพื่อ
ศึกษาถึงธรรมชาติรากฐาน
ของความเชื่อว่าเป็นอย่างไร”

“อาตมาได้ข้อสรุปเกี่ยวกับ
ความสำคัญของการค้นหาตนเอง
และการที่จะไม่เชื่ออะไรรายไป
ก่อนที่จะมีการพิจารณาถึงตัว
คำสอนและศรัทธานั้นอย่างจริงจัง
เสียก่อน นี่เป็นเหตุให้อาตมาเริ่ม
ปฏิบัติสมาธิภาวนา”

พระคุณเจ้าเดินทางจาก
ประเทศอิตาลีมาเมื่อปี ๒๕๒๐
เพื่อศึกษากับท่านอาจารย์สุเมโธ
จนภายหลังจึงรับการอุปสมบท
เป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา

*ขอขอบพระคุณ “มหาสิปโป” ที่ส่งข่าว
จากนิวซีแลนด์มาร่วมลงในจดหมายข่าว
“เสขยธรรม” ฉบับนี้

นายแพทย์ต้นม่อเซียง ที่ข้าพเจ้ารู้จัก

เมื่อข้าพเจ้าเริ่มทำงานให้สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยในปี ๒๕๐๓ นั้น มีกิจต้องหาต้นฉบับหนังสือดีในแวดวงวิชาการมาจัดพิมพ์ จึงต้องแสวงหาผู้รู้ตามสาขาวิชาต่างๆ แม้ นายแพทย์ต้นม่อเซียงจะไม่ถนัดในการเขียนภาษาไทย แต่ก็ทราบว่าท่านเป็นปราชญ์ทางด้านศาสนา ฝ่ายมหายาน จึงหาทางไปพบท่าน จะโดยจอห์น โบลเฟลด์แห่งคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแนะนำหรือไม่ ก็จำไม่ได้แล้ว หากจำได้ว่าเข้าไปยังบ้านท่านในตรอกแคบๆ อันเป็นห้องแถวในถิ่นที่ฝรั่งคงเรียกว่า China Town ท่านต้อนรับด้วยดีให้ได้เห็นหนังสือต่างๆ ในห้องสมุดของท่าน อันดูเหมือนจะมีภาษาจีนมากกว่าใครๆ ในเมืองไทย ข้าพเจ้าเองกริ่งเกรงว่าถ้าไฟไหม้ ของมีค่าเหล่านี้จะปลาสนากรไป ดังหนังสือดีๆ ที่น.ม.ส. สะสม อย่างบางเล่มนั้นไม่มีในห้องสมุดแห่งชาติ ก็ต้องวินาศเสียสิ้น เมื่อวังท่านที่ถนนประมวญถูกระเบิดลงในสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้นเอง

ความข้อนี้นี้ ข้าพเจ้าได้เรียนปรารภกับท่านนายแพทย์ ซึ่งบอก

ว่าท่านยินดียกให้รัฐบาล ถ้ารัฐบาลต้องการทำห้องสมุดในทางจีนวิทยาหรือจีนคดีศึกษา

ต่อมา ข้าพเจ้าได้ไปแจ้งให้ท่านอาจารย์สุกิจ นิมมานเหมินท์ทราบ ในขณะที่ท่านเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขอให้ท่านไปขอหนังสืออันหาค่ามิได้เหล่านี้มาจากท่านนายแพทย์ เพื่อตั้งเป็นหอสมุดเป็นเกียรติสำหรับท่าน ดังเราได้ทำมาแล้วกับหอสมุดอนุমানราชธน ซึ่งเป็นห้องต่างหากอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ ข้าพเจ้าเสนอไปด้วยว่าควรขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์เชิดชูเกียรติท่าน แม้ท่านจะไม่ยินดียื่นรับกับลาภยศสรรเสริญพวกนี้ก็ตาม หากจะเป็นกำลังใจสำหรับมหาชนในวงกว้าง

ท่านรัฐมนตรีเห็นด้วย โดยท่านแล้วว่าท่านเคยทำอะไรทำนองนี้มาแล้วกับห้องสมุดส่วนพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เดิมทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปขอซื้อจากพระทายาท ซึ่งกริ้วหาว่าถูกพระองค์ท่าน เวลานั้นอาจารย์สุกิจเป็นเลขาธิการของมหาวิทยาลัย ได้ไปทูลพระทายาทว่าหนังสือของสมเด็จพระเจ้านั้น หาค่ามิได้ จะซื้อหาเป็นเงินตรา นั้น

ไม่ถูกต้อง มหาวิทยาลัยเองก็ไม่มีงบประมาณพอที่จะซื้อได้ จึงขอประธานบริจาคตั้งเป็น Collection พิเศษ ในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย ซึ่งพระทนายทักประธานอย่างเต็มพระทัย ดังปรากฏหนังสือชุดดังกล่าวนี้อยู่ที่นั่นจนบัดนี้

น่าเสียดายที่กรณีหนังสือของนายแพทย์ต้นม่อเซียงนี้ ท่านดำเนินการล่าช้า หรือระบบราชการในระยะหลังทำงานไม่ทันท่วงทีหรืออย่างไรก็ทราบไม่ได้ นับว่าไร้ผลไปดังท่านอาจารย์สุกิจเคยเห็นด้วยกับข้อเสนอของข้าพเจ้าให้ขอพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา แต่ท่านเจษฎาจารย์ พ.ฮีแลร์ ผู้ล่วงลับไปแล้ว แต่ก็ไม่ได้ผลเช่นกัน ความข้อนี้ก็คล้ายกันกับเมื่อท่านอาจารย์ก่อ สวัสดิพานิช มาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แล้วของงบประมาณมาเพื่อทำบ้านพระยาอนุমানราชธนดั่งบ้านเชคสเปียร์ แล้วล้มเหลว นั่นเอง รวมถึงกรณีที่ ขณฯชวน หลีกภัย สมัยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรล้มเหลวมาแล้วกับข้อเสนอของข้าพเจ้า ที่ท่านว่าท่านเห็นด้วยกับการฟื้นฟูไร่บางเบ็ดของม.จ.สิทธิพร กฤดากร ขึ้นมาเป็นสถานีสทดลองการเกษตรอย่างไรให้เป็นแบบธรรมชาติ แล้วถวายพระเกียรติองค์ท่านในปีที่พระชนม์ครบศตวรรษ ท่านรัฐมนตรีชวนบอกว่าท่านสั่งการลงไปทางปลัด

กระทรวงแล้ว ดังท่านอาจารย์สุกิจก็บอกว่าสั่งการในด้านให้ไปขอหนังสือจากท่านนายแพทย์ต้นม่อเซียงมาแล้วนั่นเอง

นิทานเรื่องนี้ จะสอนว่า ภาระใด มีบทสรุปอย่างไร ก็ขอให้ใคร่ครวญกันเอาเองเถิด พุดจำเพาะนายแพทย์ต้นม่อเซียงนั้น ต่อมาข้าพเจ้าพาศาสตราจารย์พริตซ์ โมต แห่งมหาวิทยาลัยปรีนซ์ตันไปพบบุคคลผู้หนึ่งถือกันว่าเป็นเอตทัคคะไปทางจีนวิทยาของสหรัฐอเมริกา เขาบอกข้าพเจ้าว่าจะหาใครในเมืองไทยมีความรู้เรื่องวรรณคดีอย่างโบราณของจีนท่านนายแพทย์ผู้นั้นนั้น อย่าได้พึงหา แต่เขาไม่รู้พุทธศาสนาพอที่จะบอกได้ว่าท่านรู้สึกซึ่งเพียงใด เพราะเขาไม่เชี่ยวชาญด้านนั้น เขาบอกได้ว่าท่านรู้มากกว่านายแพทย์ทั่วไป และมากกว่านักอ่านทั่วไปอีกด้วย

ข้าพเจ้าถามนายแพทย์ต้นม่อเซียงว่า พริตซ์โมตมีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมจีนเพียงใด ท่านบอกว่ายังไม่เคยพบฝรั่งคนไหนมีความรู้ทางด้านจีนวิทยาถึงท่านผู้นี้เลย ถ้าเปรียบกับจอห์น โบลเฟลด์แล้ว จอห์นก็เพียงจบชั้นสามัญศึกษาหรืออย่างเก่งก็แค่เตรียมอุดมศึกษา ส่วนพริตซ์นั้น จบเกินชั้นมหาวิทยาลัยชั้นสูงของจีนเสียอีก

แสดงว่าปราชญ์ต่อปราชญ์รู้เชิงกัน แต่ข้าพเจ้าไม่ได้จำบทเรียนอันนี้ เกิดพาพริตซ์ โมตไปพบจอห์น โบลเฟลด์ โดยข้าพเจ้าเป็น

“หม่ออย่างนายแพทย์ต้นม่อเซียงนั้น ต้องการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ โดยยาเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เพราะนั่นเป็นการช่วยแก้ แต่การช่วยเหลือเกื้อกูลที่สำคัญคือ การป้องกันโรคก็วิธีป้องกันที่ดีที่สุดก็คือ มนุษย์ต้องเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาศัยพระพุทธธรรม มนุษย์ย่อมช่วยให้หัวใจ สمانกับหัวสมอง ให้สัมพันธ์กันกับ อองคาพยพอื่นๆ อย่างบรรสานสอดคล้อง”

เจ้าภาพเลี้ยงอาหารจีน ณ ร้าน
 ไบไม้แดง ซึ่งเวลานั้นเป็นภัตตาคาร
 จีนแห่งเดียวที่มีอาหารแบบปักกิ่งใน
 กรุงเทพฯ ฟริตซ์อ่อนน้อมถ่อมตน
 และยกย่องจอห์นมาก แต่จอห์น
 ออกจะไม่ชอบฟริตซ์ และแสดง
 กิริยาอาการเชิงกร้าวอย่างแสดง
 ให้เห็นชัดว่า ศรศิลป์ไม่กินกัน นับ
 ว่าเสียดาย

แม้ข้าพเจ้าจะไม่เคยขอให้
 นายแพทย์ตันม่อเซียงเขียนเรื่องให้
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ แต่ข้าพเจ้าก็
 มักแวะเวียนไปขอความรู้จากท่าน
 หนึ่งๆ และเคยบอกเพื่อนฝูงให้
 เชิญท่านไปอภิปรายในเรื่องธรรมะ
 เมื่อเกิดความตื่นตัวทางวิชาการ
 กันขึ้นอีกตั้งแต่สิ้นสมัยสฤษดิ์
 ณะรัชต์ไปแล้ว ทั้งข้าพเจ้ายังมี
 เกียรติเคยร่วมอภิปรายกับท่าน
 เป็นบางครั้งด้วย เช่น ที่วิทยาลัย
 เทคนิคโคราช ซึ่งอาจารย์ทัญญู
 ณ ถลาง เป็นตัวตั้งตัวตีให้สถาบัน
 การศึกษาแห่งนั้นตื่นตัวทางปัญหา
 สังคม การเมือง และศิลปวัฒนธรรม
 ตลอดจนการอนุรักษ์
 ธรรมชาติก่อนที่ใครๆ ไปชนบท

การอภิปรายของท่าน
 นายแพทย์ตันม่อเซียงนั้นชัดเจน
 กระชับและกระจ่าง โดยไม่ลุ่มลึกลง
 เกินไปกว่าที่นักศึกษาอื่นๆ จะรับ
 ได้อีกด้วย นี่แสดงว่าเวลาท่านพูด
 ภาษาจีน คนฟังคนรับได้อย่าง
 กว้างขวางขึ้นไปอีกเป็นแน่ จึงไม่
 นำแปลกใจอะไรเลยที่เทพธรรมะ
 ของท่านจึงอัดแจกให้ได้ฟังกันอย่าง

แพร่หลายในบรรดาพุทธบริษัทจีน
 ท่านจะเข้าใจเนื้อหาสารัตถะ
 แห่งมหายาน ไม่ใช่ให้ถือตามๆกัน
 อย่างปรัมปราคติ แม้การกินเจ
 ท่านก็มุ่งที่แก่นแห่งการไม่เบียดเบียน
 ชีวิตสัตว์ด้วย และไม่เบียดเบียน
 ตัวเราเองด้วย โดยไม่ให้กินเพื่อมุ่ง
 อัดตวาทุภาพาน ว่าฉันกินมังสวิริ
 ต้องดีวิเศษกว่าพวกกินของสด
 ของคาว

ในส่วนคำสอนของท่านที่
 ลึกซึ้งกว่านี้ ข้าพเจ้าไม่อาจเข้าถึง
 ได้ แต่ได้ทราบท่านายเสถียร โพธิ
 ์นันทะรับความรู้ไปจากท่านไม่น้อย
 ยังนายธีรทาสก็เคารพนับถือท่าน
 มาก รวมตลอดถึงท่านอาจารย์
 พุทธทาส (ซึ่งเอยถึงท่านนายแพทย์
 ให้ข้าพเจ้าฟังอยู่เนื่องๆ) ดูท่าน
 อาจารย์จะยกย่องท่านนายแพทย์
 เป็นอันมาก

ท่านเจ้าคุณอนุমানราชธ
 ก็เช่นกัน ดังท่านเคยบอกข้าพเจ้า
 ว่าที่คุณพระเจนนจันอักษร (สุดใจ
 ตัณฑวาท) แพลเอกสารจินผิต
 จนพาให้สมเด็จพระยาตำรา
 ราชานุภาพพลอยทรงพลาดไปด้วย
 นั้น ท่านเจ้าคุณได้อาศัยนายแพทย์
 ตันม่อเซียงตรวจฉบับภาษาจีนให้
 และแปลให้ใหม่อย่างถูกต้อง

ที่กล่าวมานี้แสดงว่าท่าน
 นายแพทย์มีความแม่นยำในทาง
 ความรู้ ทั้งทางพุทธศาสนาและทาง
 ปรัชญา วรรณคดีและประวัติศาสตร์
 ของจีน สมกับการเรียนแพทย์
 ของจีนตามแบบโบราณ ที่ไม่ให้รู้

เพียงเรื่องยา เรื่องโรค หรือเรื่อง
 สรีรวิทยา หากให้รู้จักว่ามนุษย์
 นั้นมีพื้นฐานทางด้านความคิด
 จิตวิญญาณอย่างไรบ้าง ช่วยให้
 แพทย์ไม่เกิดอหังการ หากเกิด
 ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หลงเงิน
 ไม่หลงอำนาจ หากให้แสวงหา
 ความงาม ความจริง และความรู้อัน
 ใครจะรับนับถือนายแพทย์คนนั้น
 หรือไม่ ไม่ใช่ประเด็น

ประเด็นคือ หมออย่าง
 นายแพทย์ตันม่อเซียงนั้น ต้อง
 การช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์
 โดยยาเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น
 เพราะนั่นเป็นการช่วยแก้ แต่การ
 ช่วยเหลือเกื้อกูลที่สำคัญคือการ
 ป้องกันโรค ก็วิธีป้องกันที่ดีที่สุด
 ก็คือ มนุษย์ต้องเข้มแข็งทั้งทาง
 ร่างกายและจิตใจ อาศัยพระพุท
 ธิธรรม มนุษย์ย่อมช่วยให้หัวใจ
 สมานกับหัวสมอง ให้สัมพันธ์กัน
 กับองค์พหุอื่น ๆ อย่างบรรสาน
 สอดคล้อง และถ้ารู้จักวิธีอื่นๆ ทาง
 โลกให้มารองรับทางธรรม ย่อมจะ
 ยังมนุษย์นั้นๆ ให้รู้ว่ายอ่อนน้อม
 ถ่อมตน ให้นำเอาความรู้มาเป็น
 ความเข้าใจ (ปรัชญา-ปัญญา)
 แล้วความเข้าใจก็จะกลายเป็น
 ความรัก (กรุณา) ต้องการเกื้อกูล
 สรรพสัตว์ให้พ้นจากสภาวะทุกข์ทั้ง
 ทางกาย ทางใจ ทางสังคม และ
 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

วิถีชีวิตของนายแพทย์
 ตันม่อเซียงเช่นนี้ นำที่นักเรียน
 แพทย์ของเรา และนักศึกษาวิชา

อื่นๆ ของเราน่าจะเอาเยี่ยง หรือ อย่างน้อยก็พึงสำเหนียก นำเสียตาย ที่คนอย่างนี้แทบไม่เป็นที่รู้จักใน วงกว้างหรือในสถาบันหลักต่างๆ ของบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นแวดวง สาธารณสุขหรือการศึกษาชั้นสูง

นิมิตดีก็คือ ชนชั้นนำของไทยได้ตระหนักถึงคุณธรรมและความสามารถของนายแพทย์ ดันม่อเซียงมาเป็นระลอกๆ เกือบ จะโดยตลอด โดยชนชั้นนำของไทย นั้นได้แลเห็นด้วยว่า ท่านนายแพทย์ เข้าใจวัฒนธรรมไทยดี และเข้าใจ พุทธศาสนาแบบเถรวาทที่แก่น อัน

ไปพันความเป็นหินยานอีกด้วย บุคคลชั้นนำเหล่านั้น รวมทั้งท่านผู้ ล่วงลับไปแล้วอย่างท่านพุทธทาส ท่านเสฐียรโกเศศ และท่านหญิง พูนพิศมัย ดิศกุล แม้นในบรรดาผู้ที่มีชีวิตอยู่ ก็มีสมเด็จพระญาณสังวร องค์พระสังฆาธิการ ท่านศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ประธาน องคมนตรี และท่านนายแพทย์ ประเวศ วะสี เป็นต้น กล่าวโดยสรุป ก็คือ ท่านนายแพทย์ดันม่อเซียง นั้น แม้ท่านจะมึนงานเขียนภาษาไทยน้อย แต่วิถีชีวิต คำพูด และ การกระทำของท่าน โดยเฉพาะทาง

ด้านปิดทองหลังพระนั้น ถือได้ว่าเป็นผู้ประสานทั้งด้านวัฒนธรรม ไทยจีนให้เข้ากันที่เนื้อหาสาระ และ เป็นผู้โยงเถรวาทและอาจารย์วาท ให้ถึงกัน โดยกลับไปหารากเหง้า ต้นตอของความเป็นมนุษย์ และ กลับไปหาต้นตอเดิมที่โพธิจิต อันมี พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ดวงแก้วและดวงประทีปอันประเสริฐ สุด นั้นแล

สุลักษณ์ ศิวรักษ์

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

มหาจุฬาย ประสาทปริญญา

วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๗ สมเด็จพระสังฆราชได้เสด็จไปประทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ หอประชุมพุทธมณฑล ต.ศาลายา กิ่งอ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม พระองค์ได้ทรงประทาน พระโอวาทตั้งใจความโดยสังเขปที่ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาคือรากฐานของพระพุทธศาสนา และพระพุทธองค์ทรงบัญญัติให้ พุทธศาสนิกชนทุกคน ไม่ว่าจะหญิง-ชาย หรือชาติชั้นวรรณะใด มีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกันในการศึกษาหาความรู้และการ ปฏิบัติธรรม พูดได้ว่าพระพุทธศาสนากับการศึกษาคือสิ่งเดียวกัน หากทรงเน้นที่ตัวปริญญาทั้ง ๓ ระดับ ซึ่งเป็นข้อที่ต่างจาก การศึกษาทางโลก บัณฑิตตามคติทางพุทธศาสนาจึงต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตัว มีทริโอดดับปะ มกน้อย สันโดษ เมตตาอารี มีนิสัยใฝ่รู้ เห็นประโยชน์ของส่วนรวมของพระศาสนามากกว่าประโยชน์ตนหรือกลุ่มตน และมีศีลาจารวัตรทั้งงาม

อนึ่ง มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดการศึกษาทั้งในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา และระดับอุดม ศึกษา ซึ่งรวมทั้งการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยมีวิทยาเขตกระจายตามภาคต่างๆ ๙ แห่ง นอกจากนั้นยังมี บทบาทด้านการเผยแผ่พุทธศาสนาแก่ประชาชนทั่วไป โดยจัดให้มีการบรรยายธรรมทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติเป็นประจำ ณ สำนักธรรมวิจิตร และมีการบรรยายธรรมทางวิทยุ รวมทั้งให้การอบรมวิปัสสนาแก่ชาวต่างประเทศด้วย ในปีนี้มีนิสิตสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพุทธศาสนิกชนบัณฑิตจาก ๔ คณะ ทั้งส่วนกลางและวิทยาเขต จำนวน ๓๔๐ รูป และสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาโทเป็นพุทธศาสนิกชนบัณฑิต ๑๑ รูป

นอกจากนี้ยังได้มีการประกาศสดุดีเกียรติคุณพระสงฆ์เถระผู้ทำคุณประโยชน์แก่สังคมและการพระศาสนา ดังรายนาม ส่วนหนึ่งดังนี้

พระคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร (เย็นเต็ก) เจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย และเจ้าอาวาสวัดโพธิ์แมนคุณาราม ได้รับปริญญา พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

พระพยอม กลฺยาณ เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว นนทบุรี ได้รับปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมศาสตร์

พระครูสิริวัตรวิวัฒน์ (วรรณะ วรรณ) เจ้าอาวาสวัดหลักหกรัตนาราม ราชบุรี ได้รับปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขามนุษยศาสตร์

ฯลฯ

-**เสขิยธรรม** ฉบับที่ ๒๐ มกราคม-กุมภาพันธ์ เป็นฉบับต้อนรับปีใหม่ ๒๕๓๗ จักต้องมีอะไรใหม่ๆ แน่นนอน

-เริ่มด้วยรายการ**เคาะสนิม** สมาชิกกลุ่มเสขิยธรรม เมื่อ ๒ ก.พ. ณ วัดทองนพคุณ ว่าทางฝ่ายพระกันก่อน สรุปความว่า จำนวนสมาชิกลดน้อยลง ความกระตือรือร้นก็หดหายไป ความเคลื่อนไหวในด้านพฤติกรรมไม่ค่อยเป็นรูปธรรมมาก

-ส่วนฝ่าย**ฆราวาส** ซึ่งอยู่เบื้องหลังคอยเกื้อหนุนกิจกรรมของพระ ถือได้ว่ายังคงเส้นคงวาปรารถนาจะให้พระมีบทบาทเกื้อหนุนสังคมได้มากขึ้น พุดให้ชัดก็ต้องว่า เป็นฝ่ายชักนำชาวบ้านให้ดำเนินชีวิตไปสู่จุดหมายที่ดีกว่า ใช้จ่ายคอยแต่ก้าวเดินตามบทบาทที่ถูกหยิบยื่นให้

-ในบรรดาหลายเรื่องที่ถูกกัน**อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์** ท่านว่าโครงการธรรมมาตาของท่านพุทธทาส ก็น่าจะมีการสานต่อ เพราะโครงการนี้สนับสนุนบทบาทของสตรีในฐานะอุบาสิกา หรือภิกษุณีที่ขาดหายไป สังคม ทั้งการเสริมสร้างคุณสมบัติส่วนตัวและบทบาทหน้าที่ต่อสังคม

-ท่าน**สันติกโร** จากสวนโมกข์ รายงานว่า ทางสวนโมกข์นั้นพร้อมทั้งสถานที่ บุคคล และ

งบประมาณ ในการดำเนินโครงการธรรมมาตา ยังรื้อ รอย อยู่แต่การตัดสินใจของผู้มีอำนาจอนุมัติเท่านั้น

-จากนั้น**เจ้าหน้าที่ของศพพ.** ได้ออกไปเยี่ยมเยียนพระคุณเจ้าตามภาคต่างๆ ระหว่าง ๒๑-๓๑ มกราคม โดยขึ้นเหนือแฉะกราบพระครูพิทักษ์นันทคุณ หรือในนามเดิมว่า พระปลัดสงวน จารุวัณโณ ที่จังหวัดน่าน ปรากฏว่า ท่านยังคึกคักเหมือนเดิม トラบไคที่ความหล่อยังไม่เป็นพิษเหมือนพระบางรูป

-ออกจากน่านก็เลยไปพะเยา แวะวัดโพธาราม มีเจ้าสำนักชื่อ**พระครูมานัสสีพิทักษ์** ซึ่งชื่อเป็นเครื่องการันตีบทบาทและหน้าที่อยู่แล้ว ทางกลุ่มเสขิยธรรมเคยจัดเสวนาปัญหาป่าไม้เมื่อปลายปี ๒๕๓๔ มาครั้งหนึ่งแล้ว ก็ได้ถามสารทุกข์สุกดิบตามประสาผู้ปรารถนาจะเห็นสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่า

-แล้วก็ไป**เชียงราย** เพื่อพบปะพระอธิการทวี โยโสโร ซึ่งท่านก็ได้เริ่มเปิดศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์หวังจะปลูกฝังความดี ความงามให้แก่เด็ก ผู้เป็นความหวังของชาติ

-แล้วงานสืบชะตาหลวงของ**เชียงราย**ที่เจียบหายไปนาน ต้องมีอันรื้อฟื้นขึ้นมาอีก **วรมงคล** ลูกศิษย์ศพพ. ได้มีโอกาสร่วมงานกับชาวเชียงรายด้วย ได้ความว่า เป็นปีที่ครบ ๗๒๕ ปีของเชียงราย ด้วยจุดประสงค์ของงานนี้เพื่อความ

รุ่งเรือง อุดมสมบูรณ์ ของผู้คนและบ้านเมือง เป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของชาวเมืองก็ว่าได้

-พระที่หลายคนว่าชะตาน่าจะขาด แต่ยังมีงมมาดในสายงานของตนอย่างต่อเนื่อง เป็นหลวงพี่**สุทัศน์ วชิรญาโณ** วัดป่าแดด เชียงใหม่ เปิดศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์เหมือนกัน หลวงพี่ยังอยู่สุขสบายดี แถมยังมีริ้วแรงออกงานต่างๆ ได้อีกหลายงาน

-ทราบข่าวการป่วยไข้ของ**อาจารย์พระครูสุภาจารวัฒน์** ผู้เป็นเจ้าของสวนสมุนไพรมายากลางบ้านที่พึ่งอาศัยของชาวโยธธรร ขอใหหายป่วยเร็วๆ **ลูกศิษย์จากศพพ.** แวะเยี่ยมเมื่อ ๖ กุมภาพันธ์นี้เอง

-ส่วน**พระอาจารย์ชาญวุฒิ อภิวงโส** วัดยางลุ่ม อุบลราชธานี พอทราบข่าวลูกศิษย์จากศพพ. มาเยี่ยม ดีใจกใหญ่ ต้อนรับขับสู้อย่างอบอุ่น ลูกศิษย์กลับถึงกรุงเทพฯ แล้ว ผาก “**ศีลพรต**” ให้เรียนถวาย อาการน่าเป็นห่วงว่าท่านอยู่เพียงแค่รูปเดียว ไม่มีสามเณรเลย

-ฝ่าย**พระมหาประจวบ** ปัญญาที่ไป วัดกรวด สุราษฎร์ธานี บ่นอุบ “**การบำเพ็ญประโยชน์**” ต่อผู้อื่น มันช่างยากเย็นเสียนี้กระไร เปิดโรงเรียนปริยัติธรรม หวังจะให้ความรู้แก่ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา แต่ทำไม่จึงต้องลงทุนถึง

ขนาดนั้น

-ยังมีเงินไม่เพียงพอจะจ้างครูสอนได้ ต้องสอนเองตั้งแต่คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ บาลี ชลข ไม่มีนักเรียนมาเรียนก็ต้องหอบสังขารไปตามหมู่บ้านต่างๆ อ้อนวอน ไหว้วานปลุกพระตมถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนหนังสือ ตามคติที่ว่า “ท่านไม่ต้องลงทุนอะไร นอกจากสมอง”

-ท่านยังไม่พอ ผู้ที่มาเรียนต้องเรียนได้ทันไม้แตกออกเหงื่อไหลไคลย้อย ผ่นตกหนังสือเปียกปอนจึงเริ่มสร้างโรงเรียนขนาด ๔ ห้องเรียน งบประมาณกลายเป็น ๑ ล้าน จะคลานหาไปหาผู้ใดดี ขอแค่แสนเดียว

-“ศีลพรต” ได้รับจดหมายจากพระครูธรรมธรโมตรี วัดราชผาติการาม-กรุงเทพฯ เป็นข้อความสั้นๆ ว่า “งดไปต่างประเทศ เพราะประสบมรสุมทางอารมณ์อย่างแรงขอเก็บตัวชั่วคราว” ได้แต่ถอนหนับนิ้วมือคิดว่า เรามีเพื่อนที่แสนดีเหลืออยู่กี่คนแล้วในดงขมิ้นแห่งนี้ แต่แล้วก็โล่งอก เมื่อได้รับจดหมายอีกที่ว่า “เป็นปกติแล้ว พร้อมจะสู้งานอบรมเยาวชน เมฆาชนี่ ที่เกาะพังน”

-นานแล้ว ไม่ทราบข่าวจากพระอาจารย์วิชา จิตตัมโม วัดเขาสาป ระยอง เลย ได้แต่เอาใจช่วย และภาวนาขอให้ท่านเป็นสุข

กับงานโรงเรียนสามเณรเป็นจำนวนร้อยชีวิต งานคณะสงฆ์ไม่ว่าชนิดใดใครเป็นคนเริ่มงาน คนนั้นเจ็บปวดจะขอกำลังช่วยเหลือจากคณะสงฆ์ก็ไม่ต่างอะไรจากการหัวกรวดเพื่อเอาน้ำมัน ทำพิธีแห่นางแมวขอฝนยังจะได้กำลังใจมากกว่า

-มีข่าวดีมาบอก อาจารย์ปริดา เรื่องวิชาธร แต่งงานแล้วเมื่อหน้าหนาวที่ผ่านมา เจ้าสาวผู้โชคดีเป็นชาวปราจีนบุรี อาจารย์ปริดาไม่รำรวย แต่สุขใจเมื่อใกล้เธอแต่ที่ ต้องเขียนเป็นข่าวเพราะมีผลงานชิ้นโบว์แดง แม้แต่หลานพระสังฆราชก็มีอาจจะทำให้สำเร็จได้ ในงานแต่งงานไม่มีการเลี้ยงเหล้า มีแต่น้ำหวาน น้ำลำไย และน้ำแก๊กชวย มิเสียที่เป็นชาวศพ. แต่ต้องยกประโยชน์ให้อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จอันนี้

-นักข่าวจากมหาจุฬายาทำพระจันทร์ รายงานข่าวการจัดอันดับพระดังๆ ตามโครงการ “จิตเศรษฐกิจ รูป นิพพาน” ได้ดังนี้ อันดับ ๑ พระย่นตระ อันดับ ๒ พระพยอม อันดับ ๓ พระคุณ ทั้งนี้การจัดอันดับขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจและการคืนกำไรให้มหาชนมากกว่ากัน

-สำหรับอันดับแรก กำลังมีปัญหาเรื่องการคืนกำไรให้หุ้นส่วนไม่เท่ากัน “ศีลพรต” อยู่ในฐานะที่

ต้องตอบปัญหาของเด็กๆ ที่ศพ. ต่อบุคคลที่หลายฝ่ายอ้างว่าเป็นอริยะได้แต่ตอบว่า มันเป็นเข่นั่นเอง

-แล้ววาระสุดท้ายก็มาถึงศาลอาโรชนา ตัดสินให้ โจนาธานคูตี วัย ๑๙ ปี เป็นเด็กไทยชื่อ วีรพล คำแก้ว ติดคุก ๒๘๑ ปี ฐานฆ่าพระและฆราวาสในวัดพรหมคุณารามเมืองพินิกซ์ จำนวน ๙ ศพ

-ห้วงผู้เป็นพ่อ-แม่ และเพื่อนฝูงญาติพี่น้อง ได้หาเงินตั้งเป็นกองทุนชื่อ “ฟรี โจนาธาน คูตี มูฟเมนท์” เพื่อต่อสู้ให้เด็กคนนี้รอดพ้นจากการถูกจำคุก เพราะเชื่อกันว่า เป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นเด็กไม่มีปัญหา เรียนหนังสือดี เป็นผู้รับใช้พระวัดนั้นมาตลอด การตัดสินของศาลอาศัยพยานหลักฐานอดีตที่เกิดจากการเหยียดสีผิว และความแตกต่างของวัฒนธรรม

-ขอทิ้งท้ายด้วยคำว่า “ถ้าการสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณูจะเกิดขึ้นในไทย เพียงแค่ข้ออ้างว่า สหรัฐจําหน่ายอุปกรณ์ให้ในราคาถูกโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของลูกหลานแล้ว อาจจะตรอมใจตายเมื่อลูกหลานด่าว่าบรรพบุรุษเราไร้สติปัญญา”

รายงาน ความคับหน้า คดี ส.ศิวรักษ์

เมื่อวันที่ ๒๐ ธ.ค. ๒๕๓๖ พนักงานอัยการได้ออกหมายเรียก พยานโจทก์เพื่อมาให้การในชั้นศาล คดี หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และหมิ่นประมาทพลเอกสุจินดา คราประยูร ในจำนวนพยาน ๔ คน อันได้แก่ พลเอกสุจินดา คราประยูร ผู้เสียหายในกรณีหมิ่นประมาท นายเศวต ธนประดิษฐ์ ที่ปรึกษา สำนักพระราชวัง นายสมเกียรติ จันทรสีมา อดีตนายกองกิจการ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนายสุพจน์ คงจิตต์แผ้ว ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดมาให้การตามหมายเรียกแต่อย่างใด สำหรับ พลเอกสุจินดา คราประยูรนั้นอ้างว่าไปต่างประเทศ มาให้การไม่ได้ โดยยืนยันว่าจะมาให้การในเดือน มกราคม ผู้พิพากษาคือ นายประจวบ พัทธินรัตนกร จึงได้มีคำสั่งให้เลื่อนการพิจารณาคดีนี้ออกไปเป็นวันพุธที่ ๒๒ ธ.ค. ร่วมกับพยานโจทก์ในนัดหน้า ซึ่งประกอบด้วย น.ส.วิลาภรณ์ เผ่าบรรจง นายอนุสรณ์ สุขกมล นายตรงศักดิ์ วรรณแสงแก้ว และ พ.ต.ท.ทักษิณ พ่วงเงิน เจ้าหน้าที่ ตำรวจประจำสน.ชนะสงครามต่อไป

ในการพิจารณาคดีมีผู้สนใจ เข้าฟังและเป็นกำลังใจแก่ ส.ศิวรักษ์

จำนวนมาก อาทิ ตัวแทนจาก ต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ดร. ไมเคิล เบาร์แมน ที่ปรึกษา รัฐสภา เยอรมัน ดอนนา แอนเดอตัน และ บาบารา เบิร์ต ผู้แทนโครงการ กิจการระหว่างประเทศแห่งองค์การ เควกเกอร์ สหรัฐอเมริกา และดร. จอห์น แมคคอกแนล แห่งองค์การ เควกเกอร์เพื่อสันติภาพ ประเทศ อังกฤษ เข้าร่วมสังเกตการณ์ พร้อมทั้งได้เข้าเยี่ยมคารวะอธิบดี ผู้พิพากษาศาลอาญาในเวลาต่อมา ด้วย

วันที่ ๒๒ ธ.ค. ๓๖ มีการ สืบพยานโจทก์เพียงปากเดียวคือ นางสาววิลาภรณ์ เผ่าบรรจง อดีต อุปนายกองกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อมธ.) พยานโจทก์ให้การปฏิเสธว่า ไม่เคย ได้ยื่นจำเลยพุดจาดูหมิ่นองค์พระ- มหากษัตริย์ อีกทั้งหวั่นข้ออภิปราย ที่อัยการสั่งฟ้องนั้น ไม่ตรงกับข้อ ที่จัด

นายจำเลยยังได้แจ้งต่อศาล ว่าตามที่พลเอกสุจินดา คราประยูร ไม่ไปให้การต่อศาลวันที่ ๒๐ ธ.ค. ๓๖ โดยอ้างว่าไปต่างประเทศ เมื่อตรวจดูจากทางบ้านและทาง ทำอากาศยานแล้ว ทราบว่าพลเอก สุจินดา ยังคงอยู่ในเมืองไทย เท่า

กับว่าพลเอกสุจินดาถ่วงคดี ทำให้ จำเลยเสียเวลา ขอให้ศาลบันทึกไว้ เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณา คดีแล้ว

และในวันที่ ๒๔ ธ.ค. ๓๖ อัยการนำร.ต.ท.วินัย รุ่งรักสกุล กับพ.ต.ท.นเรศน์ น้อยนารถ เข้า เบิกความจนจบคำถาม ทนาย จำเลยแถลงว่า เนื่องจากพยาน ทั้งสองปากต่างเป็นผู้ถอดเทปที่ อ้างว่าจำเลยปาฐกถา แต่ปรากฏว่า พยานทั้งสองถอดเทปคนละม้วน ทนายจำเลยจึงขอชก้านพยาน ทั้งสองปากพร้อมกันในการสืบ พยานนัดหน้า เพื่อจะไม่ให้จำเลย เสียเปรียบในทางคดี

ศาลจึงนัดสืบพยานโจทก์ ครั้งต่อไปในวันที่ ๒๕, ๒๗ ม.ค. ๓๗ และวันที่ ๑ ก.พ. ๓๗ เวลา ๙.๐๐ น. และนัดต่อไปในวันที่ ๑, ๑๘, ๒๑ มี.ค. และ ๑, ๔ เม.ย. ๓๗ เริ่มต้น เวลา ๙.๐๐ น. ณ ศาลอาญา ถ.รัชดาภิเษก

อนึ่งทางคณะกรรมการเควก- เกอร์อเมริกัน (American Friends Service Committee) ได้จัดงาน ต้อนรับเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ลักษณะ ศิวรักษ์ ในโอกาสที่มีการแถลงข่าว ที่สำนักงานใหญ่ ณ เมืองฟิลาเดล- เฟีย สหรัฐฯ เสนอให้ผู้ลักษณะ ศิวรักษ์ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ โดยจัดขึ้น ณ สมาคม นักข่าวต่างประเทศ ชั้นบนสุด โรงแรมดุสิตธานี วันเสาร์ที่ ๒๒ ม.ค. ๓๗ เวลา ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น. ที่ผ่านมา

(ข่าวเพิ่มเติม)

เมื่อวันที่ ๑ มี.ค. ที่ผ่านมา พลเอกสุจินดา คราประยูร ได้เดินทางมายังศาลอาญา เพื่อเบิกความเป็นนัดแรก หลังจากผลัดผ่อนมาแล้วหลายครั้ง

พลเอกสุจินดาให้การชั้นต้นกล่าวหานายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ว่าได้เคยมาขอเข้าพบตนเพื่อขอขมา และขอให้ถอนฟ้องคดีทั้งสอง แต่ตนตอบว่าไม่อาจทำได้ เพราะเห็นว่าข้อความเหล่านั้นเป็นการลบหลู่สถาบันสูงสุด และเป็นการวิจารณ์ที่ก่อความเสียหายแก่สาธารณชน

ต่อมานายวสันต์ ภาณีช หนายความจำเลยได้ซักค้านการเบิกความของพลเอกสุจินดา เกี่ยวกับเหตุผล ๕ ข้อในการทำรัฐประหารของรสช. โดยในข้อแรกที่ว่ากล่าวหาว่ารัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณทำการคอร์รัปชันมากนั้น พลเอกสุจินดาไม่สามารถระบุพาดพิงถึงตัวบุคคลได้ โดยอ้างว่าอาจทำให้ตนถูกฟ้อง

ส่วนในประเด็นที่อ้างว่าข้าราชการการเมืองรังแกข้าราชการประจำ อย่างการใช้อำนาจของรัฐมนตรีเข้าโยกย้ายข้าราชการประจำ และแต่งตั้งพวกของตนเองเข้าสืบทอดอำนาจ นายจำเลยซักค้านว่าเมื่อคณะรสช.ขึ้นสู่อำนาจก็ได้แต่งตั้งพรรคพวกของตนขึ้น

เพื่อสืบทอดอำนาจเช่นกัน ดังการตั้งพลเอกอิสรพงษ์ หนูหนักดี เป็นรัฐมนตรีมหาดไทย เป็นต้น แต่พยานโจทก์เบิกความว่า เป็นการดำรงตำแหน่งตามความสามารถที่มีความเหมาะสมแล้ว

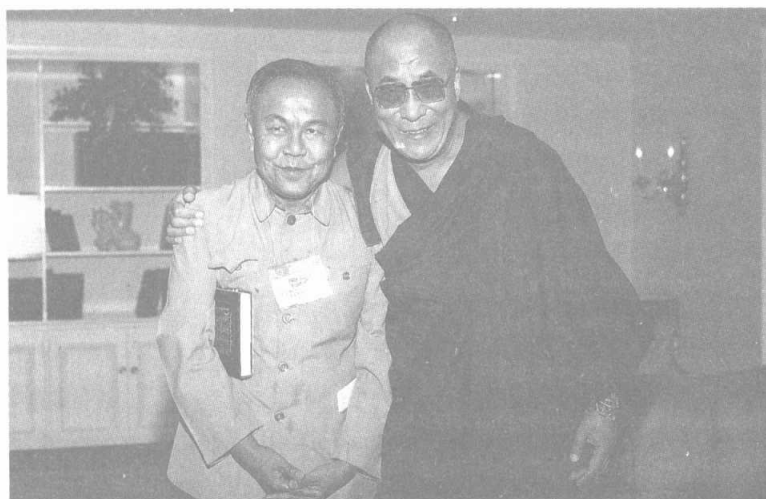
ส่วนการซักค้านว่าการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยคณะรสช. เป็นเผด็จการทางรัฐสภาเช่นกัน พยานโจทก์เบิกความว่า เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเพียงชั่วคราว เพื่อปูทางไปสู่การเลือกตั้ง และกล่าวว่า การแก้รัฐธรรมนูญเปิดช่องให้นักกลางเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะตนอยากเป็นนายกรัฐมนตรีเสียเอง เพราะไม่เคยคิดจะเป็นนายก

ส่วนเหตุผลของการทำรัฐประหารที่ว่ามีการประทุษร้ายบุคคลในสถาบันสูงสุดนั้น พลเอกสุจินดากล่าวถึงคดีการลอบประทุษร้ายที่มี

การดำเนินคดีต่อนายมนูญ รูปขจร (ซึ่งมีการยกฟ้องไปแล้ว) โดยกล่าวว่าโดยส่วนตัวเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง แต่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานสาวไปยังผู้กระทำผิดได้

นายได้ซักค้านพยานโจทก์โดยถามว่า การที่คณะรสช. ควบคุมพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก เพื่อทำการรัฐประหาร ในขณะที่กำลังเดินทางไปเข้าเฝ้าฯ เป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ พลเอกสุจินดากล่าวว่า ตนถือเป็นการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว เพราะเป็นการทำไปตามอำนาจจากรัฐประหาร ซึ่งถือเป็นอำนาจสูงสุดเพื่อการแก้ไขปัญหาประเทศ

การซักค้านดำเนินไปจนถึงเที่ยงวันจึงหยุด โดยพยานโจทก์อ้างว่ามีธุระในตอนบ่าย จึงจะมาให้การต่อในวันที่ ๑๘ มีนาคม ศกนี้

พุทธทาส กับ สหศาสนา เพื่อสันติภาพ*

สันติกโรภิกขุ

*แสดง ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จ.นนทบุรี
เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.

ท่านอาจารย์พุทธทาสมีปณิธาน ๓ ประการ และได้ถือปฏิบัติมาตลอดเป็นเวลาหลายสิบปี ปณิธานข้อแรกคือ **ช่วยให้ทุกคนเข้าถึงหัวใจของศาสนาของตน** คือถ้าเราเป็นชาวพุทธ ต้องช่วยชาวพุทธให้เข้าถึงหัวใจของศาสนาคือ พระนิพพาน ถ้าเป็นชาวคริสต์ ก็ต้องช่วยให้ชาวคริสต์เข้าถึงหัวใจของคริสต์ศาสนา คือ **พระเจ้าและแผ่นดินแห่งพระเจ้า** ถ้าเป็นชาวมุสลิม ชาวฮินดู ชาวเต๋า ชาวซิกข์ เราก็ต้องช่วยกันให้เขาเข้าถึงหัวใจ (ของศาสนาเขา) ท่านไม่ได้แยกแยะว่า ถ้าเป็นพุทธเราจึงจะสนใจ ถ้าไม่ใช่พุทธเราจะไม่สนใจ หากถ้าเป็นมนุษย์ท่านจะช่วย หรือแม้แต่สัตว์เดรัจฉาน ท่านก็คิดจะช่วย เพราะสัตว์เดรัจฉานก็มีศาสนาเหมือนกัน แต่เป็นคนละระดับ

ปณิธานข้อที่ ๒ คือ **เมื่อพวกเราเข้าถึงหัวใจของศาสนาของเราแล้ว เราต้องพยายามทำความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา** โลกปัจจุบันมีศาสนาหลายศาสนา และแต่ละศาสนาก็แยกกัน เป็นนิกายน้อยใหญ่ สมัยนี้การคมนาคมอันสะดวกรวดเร็วทำให้ศาสนาและนิกายทั้งหลายมีโอกาสพบปะกันมากขึ้น เมื่อเราพบกันตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน

ปณิธานข้อที่ ๓ คือ **เมื่อทุกศาสนามีความเข้าใจอันดีระหว่างกันอยู่แล้ว ก็ร่วมมือกันเพื่อชักจูงให้โลกออกจากอำนาจแห่งวัตถุนิยม** ในสายตาของท่านอาจารย์พุทธทาส โลกทุกวันนี้ อยู่ภายใต้อำนาจแห่งวัตถุนิยม ซึ่งมีหลายชื่อ เช่น คอมมิวนิสต์ ทุนนิยม บริโภคนิยม หรือแม้แต่วิทยาศาสตร์โดยทั่วไปก็เป็นวัตถุนิยม เมื่อวัตถุนิยมนี้ครอบงำโลก คือครอบงำจิตใจของมนุษย์ที่อยู่ในโลก โลกจึงต้องประสบปัญหามากมายเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องให้ศาสนาทุกศาสนาช่วยกันชักจูงดึงดูดให้จิตใจมนุษย์ออกจากอำนาจแห่งวัตถุนิยม นี้ไม่ใช่งานง่าย และไม่ใช่งานที่จะทำคนเดียว เมื่อมีหลายศาสนา และ

สมาชิกของแต่ละศาสนาก็มีเป็นล้านๆคน จึงต้องช่วยกัน

ท่านอาจารย์พุทธทาสเคยทำอะไรไว้บ้าง เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา

การไปมาหาสู่ พบปะพูดคุยกันในระหว่างนิกายนั้นเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่เราต้องระวังว่า เมื่อเราพบปะพูดคุยกัน เราคิดว่าเราฉลาดกว่าเขาหรือไม่ ถ้าเราคิดว่าเราฉลาดกว่า เราดีกว่า เราสูงกว่า แล้วเราเมตตาสงสารเขา ก็จะทำให้เกิดสันติภาพได้ยาก

เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านอาจารย์พุทธทาสจึงพยายามที่จะทำความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา โดยใช้วิธีหลายประการ

ประการแรก ท่านพยายามมีมิตรสหายต่างศาสนา ขณะเป็นพระหนุ่มที่กรุงเทพฯ ท่านมีเพื่อนเป็นสามี (อาจารย์) คือ เป็นชาวฮินดู ซึ่งแตกฉานในเวทมนตร์ ซึ่งถือป็นจุดสูงสุดแห่งพระเวท ถือว่าเป็นปรีชาญาณขั้นสูงของเขา ท่านอาจารย์ได้คุยแลกเปลี่ยนกับสามีผู้นี้อยู่หลายปี โดยเป็นเพื่อนกัน ไม่ใช่เป็นคู่แข่ง นอกจากนี้ ท่านก็มีเพื่อนชาวมุสลิม ชาวคริสต์ คือพยายามมีเพื่อนต่างศาสนา หรือแม้แต่นิกาย ขณะที่เป็นพุทธศาสนาเรา เถรวาทดูหมิ่นมหายาน มหายานก็ดูหมิ่นเถรวาท จึงไปไม่รอด จึงต้องมีเพื่อนต่างนิกาย และคุยกันให้เกิดความเข้าใจ นี่ประการหนึ่งที่ใครๆก็ทำได้ บางครั้งเป็นเพื่อนทางจดหมายก็ได้

ประการที่ ๒ ท่านอาจารย์ศึกษาพระคัมภีร์ของหลายๆศาสนา คัมภีร์อัลกุรอาน คัมภีร์ไบเบิล คัมภีร์สำคัญของฮินดู เช่น อุปนิษัท เป็นต้น ท่านศึกษาหนังสือสำคัญของศาสนาเต๋า ขงจื้อ และศาสนาอื่นๆ แม้แต่มหายาน ท่านก็ศึกษาสูตรสำคัญของนิกายมหายาน และเป็นคนไทย

คนแรกที่เอาสูตรมหายานมาแปลให้เป็นภาษาไทย (หมายถึง "สูตรเว่ยล๋าง และ "คำสอนฮวงโป") เพื่อคนไทยจะได้รู้ แทนที่จะหลับตาไปพูดว่าเราไม่ใช่พุทธ หรือเพี้ยนไป เมื่อนำมาอ่านดูแล้ว ใจความสำคัญเป็นเรื่องเดียวกับเถรวาท คือเลิกเห็นแก่ตัว เลิกมีตัวตน เลิกมีความทุกข์ พุทธศาสนาทุกนิกายจึงเหมือนกัน แต่ถ้าเราไม่อ่านคัมภีร์เราจะไม่รู้

ที่สวนโมกข์ท่านมีหนังสือหลายเล่มที่เป็นของศาสนาอื่น เพื่อถ้าท่านมีโอกาสพบปะกับชาวคริสต์ ชาวฮินดู หรือชาวศาสนาอื่น ท่านจะมีพื้นฐานอยู่บ้าง และจะสามารถคุยรายละเอียด และแลกเปลี่ยนกันได้อย่างดี ชาวคริสต์ที่มาจากยุโรป จากอเมริกา จะประทับใจมากที่เจอพระหลวงตาแก่ๆในเมืองไทย ซึ่งบางครั้งรู้คัมภีร์ของเขาดีพอๆกับเขา และบางทีคิดอะไรลึกซึ้งหลายครั้งท่านอาจารย์เสนอข้อคิดที่เขาไม่เห็นด้วย แต่เขาประทับใจมากที่ท่านได้คิด ท่านได้อ่านคัมภีร์ไบเบิล เมื่อทำอย่างนี้ได้ จึงง่ายที่จะทำความเข้าใจอันดี เพราะเราจะมีรากฐาน แต่ละศาสนาก็มีคัมภีร์ของตนเป็นรากฐานสำคัญที่สุด บางครั้งเราไม่มีเวลาที่จะอ่านทั้งหมด แต่ละศาสนาเขาก็มีหนังสือเล็กๆไว้เผยแพร่ ถ้าเราอ่านดูบ้าง ก็น่าจะได้ประโยชน์

ท่านอาจารย์พุทธทาสมีหนังสือเรื่อง "ใจความแห่งคริสต์ธรรมเท่าที่พุทธบริษัทควรทราบ" หนังสือนี้อธิบายหลักศาสนาคริสต์ ที่ชาวพุทธเราน่าจะเอาไปปฏิบัติ อาจมีบางคนที่ไม่เห็นด้วยว่า จะให้ชาวพุทธไปปฏิบัติตามชาวคริสต์ได้อย่างไร ถ้าไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ชอบ หากศึกษาดูแล้วจะเห็นว่า คริสต์ศาสนา ศาสนาฮินดู หรือลัทธิเต๋า แทบทุกศาสนามีหลักการคล้ายคลึงกับพุทธศาสนา มาก และหลักการบางอย่างเกือบจะเหมือนกัน เราจึงเอามาปฏิบัติได้ บางครั้งเขาอธิบายดี ให้เราปฏิบัติได้ง่ายก็มี ท่านจึงพยายาม

ศึกษาอย่างนี้ เพื่อพยายามสร้างความเข้าใจอันดี
 ระหว่างศาสนา

ประการที่ ๓ ท่านพยายามมากที่จะหา
 จุดร่วมระหว่างศาสนา บางคนอาจมองว่าเป็น
 งานปรัชญาทางศาสนา แต่ความจริงท่านอาจารย์
 พุทธทาสไม่ค่อยชอบคำว่า “ปรัชญา” เพราะ
 ปรัชญาทั่วไปเป็นเรื่องเพ้อ เรื่องลอยอยู่ใน
 อากาศ ท่านไม่เห็นด้วย ท่านเห็นว่าถ้าเป็น
 ปรัชญาของพุทธศาสนาต้องปฏิบัติได้ ไม่ใช่คิด
 เขียน หรือถกเถียงเพียงอย่างเดียว แต่ต้อง
 สามารถนำมาปฏิบัติได้

ท่านศึกษาทุกศาสนาและพยายามที่จะสรุป
 เป็นจุดร่วม โดยจะหาหลักใดหลักหนึ่งที่จะเป็น
 จุดร่วมได้ เมื่อทำอย่างนี้ได้ ท่านจึงเชื่อว่า ทุก
 ศาสนาจะเข้าใจได้ เพราะหลักนี้ต้องเป็นหลักที่ทุก
 ศาสนายอมรับอยู่แล้ว ถ้ามีหลักใดที่ทุกศาสนา
 ยอมรับแล้ว เข้าใจแล้ว แล้วเรามาด้วยกัน ถือ
 หลักนั้นเป็นจุดร่วม เราจะได้ร่วมมือร่วมใจเป็น
 หนึ่งเดียวกัน

สมัยนี้คงเป็นไปได้ที่จะมีศาสนาเดียวใน
 โลก ท่านอาจารย์พุทธทาสก็ไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้
 เหลือศาสนาเดียว แต่เมื่อจำเป็นต้องมีหลาย
 ศาสนา หลากๆ ศาสนานี้ น่าจะมาร่วมมือร่วมใจกัน
 ได้ เพราะมนุษย์แม้จะต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม
 ต่างภาษา จมูกยาว จมูกสั้น ผิวขาว ผิวดำ ผิว
 เหลือง ผิวอะไรก็ตาม ล้วนเป็นมนุษย์เหมือนกัน
 ทั้งหมดทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีความจำเป็น
 อย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือร่วมใจ

ขณะนี้ถ้าเรามองดูในโลกจะเห็นว่ามนุษย์
 ร่วมมือกันไม่ค่อยถนัด เช่น ประเทศที่เคยเป็น
 โซเวียต เดี่ยวนี้แตกแยกกัน และทำสงครามกัน
 หลายๆ แห่ง ยูโกสลาเวียก็มีปัญหา เช่นเดียวกับ
 อีกหลายประเทศ โซคติที่เขมรขณะนี้กำลังจะดีขึ้น
 เป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง

ท่านอาจารย์พุทธทาส พยายามค้นคว้า
 ศึกษาทุกศาสนา เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์
 แก่ชาวโลกทั้งหมด นี่เป็นนิสัยของท่าน ท่านไม่
 ชอบมองอะไรแคบๆ หากมองแบบใจกว้างและ

พยายามมองแบบสูงสุด เพราะท่านเป็นนักอุดมคติ ท่านจึงพยายามศึกษาอย่างกว้างขวางในทุกศาสนา และไม่ได้ศึกษาจากหนังสืออย่างเดียว แต่ศึกษาจากธรรมชาติและชีวิตของท่านด้วย แม้แต่ชีวิตของสัตว์เดรัจฉานในสวนโมกข์ ท่านก็เอามาศึกษา ท่านเคยเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมา เลี้ยงแมว และศึกษาไปด้วย ท่านเคยเป็นนักเลงกล้วยไม้ ท่านเก่งมากเรื่องกล้วยไม้ ท่านศึกษาแม้แต่ต้นไม้ และท่านได้ข้อสรุปอย่างนี้ว่า

“ทุกคน ทุกชีวิตมีศาสนา คนทุกคนโลกนี้มีศาสนา สัตว์เดรัจฉานทุกชนิดก็มีศาสนา แม้แต่ต้นไม้ต้นไม้ก็มีศาสนา”

นี่เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งมาก ต้นไม้มีศาสนาได้อย่างไร มันอ่านไม่ออก สวดมนต์ไม่เป็น จดรูปเทียนก็ไม่ได้ ต้นไม้จะใส่บาตรอย่างไร พระต้องยืนอยู่จนกว่าผลไม้จะหล่นเองหรือ ท่านอาจารย์มองอย่างลึกซึ้ง แล้วบอกว่า สิ่งที่มีชีวิตทุกชีวิตมีศาสนา แต่ต้องเข้าใจศาสนาอย่างท่านคือท่านเข้าใจว่า “ศาสนาคือสิ่งที่จะทำให้ตัวรอด ศาสนาคือที่พึ่งที่เราจะรอดตัวได้” คนเราอยากจะรอด กลัวจะตาย คนไข้ ญาติ คนไข้ หมอ พระ กลัวตายทั้งนั้น หมา แมว ต้นไม้ก็ไม่อยากตาย สิ่งมีชีวิตทุกชนิดมีสัญชาตญาณที่ไม่อยากตาย อยากอยู่ จึงต้องมีอะไรสักอย่างที่จะช่วยให้รอด ท่านอาจารย์เรียกสิ่งนี้ว่า ศาสนา (Religion) แปลว่า ข้อปฏิบัติที่จะทำให้เราผูกพันกับสิ่งสูงสุด ซึ่งก็คือความรอด จะเรียกพระเจ้าก็ได้ จะเรียกนิพพานก็ได้ แต่ใจความก็คือความรอด

สำหรับต้นไม้ ความรอดมีระดับหนึ่ง คือไม่ให้ตาย และสืบพันธุ์ สำหรับสัตว์เดรัจฉาน ความรอดคือไม่ตาย และสืบพันธุ์ด้วย มนุษย์ ความรอดคือ ไม่ตาย แต่ถึงไม่ตายก็ต้องตาย เข้าโรงพยาบาลเสียเงินเป็นล้านๆก็ต้องตายเหมือนกัน ไม่เข้าโรงพยาบาลไม่เสียเงินสักบาท

เดียวกันตายเหมือนกัน เมื่อเป็นอย่างนี้จะรอดได้อย่างไร แต่มนุษย์มีอะไรพิเศษกว่าสัตว์และต้นไม้ ความรอดของมนุษย์จึงอยู่สูงกว่า นี่เป็นจุดร่วมจุดหนึ่ง ซึ่งท่านเก่งมากที่สามารถรวมสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตในโลกให้มีศาสนาเดียวกัน คือความรอด แต่เมื่อระดับชีวิตแตกต่างกัน ศาสนาเดียวกันนั้น อาจจะต้องแบ่งแยกเป็นหลายๆศาสนา อาจจะมีศาสนาต้นไม้หลายๆนิกาย ศาสนาสัตว์เดรัจฉานหลายๆนิกาย ตามเผ่าพันธุ์ของมันเช่นเดียวกับมนุษย์

(ในเรื่องความแตกต่างของศาสนา) ท่านอธิบายว่า มนุษย์เราเกิดขึ้นแต่ละยุคแต่ละสมัย ภูมิประเทศไม่เหมือนกัน เช่น ที่ซาอุย์ไม่มีต้นไม้มันจะเผาศพ เขาจึงต้องฝัง แต่เมืองไทยและอินเดียจะเผา แล้วแต่ภูมิประเทศ แล้วแต่ประเพณี วิธีพูดวิธีสอนก็ขึ้นอยู่กับยุค ขึ้นอยู่กับสมัย พุทธศาสนาเกิดขึ้นในอินเดีย ซึ่งตอนนั้นบ้านเมืองสงบ พุทธศาสนาจึงไม่มีเรื่องเกี่ยวกับการรบ ศาสนาอื่นเกิดขึ้นท่ามกลางสนามรบ เช่น ศาสนาอิสลาม จึงต้องมีอะไรเกี่ยวกับการรบ เพราะเหตุปัจจัย กาลเทศะ สถานที่ วัฒนธรรม ไม่เหมือนกัน จึงเกิดศาสนาที่แตกต่างกันไปหลายศาสนา

(แต่) ถ้าสมาชิกแต่ละศาสนาหันมามองดูดีๆ จะเห็นว่าศาสนาของตนคือทางที่จะอยู่รอดทางหนึ่ง ถ้าเห็นอย่างนี้แล้ว เราจะมีใจกว้างพอที่จะมองว่าศาสนาอื่นก็เป็นทางเพื่อรอดอีกทางหนึ่งเช่นกัน ข้อนี้สำคัญมาก เพราะปัจจุบันนี้หลายคนเริ่มถือว่าตัวเองไม่มีศาสนา อาตมามีเพื่อน แม้แต่น้องชายที่ถือว่าตัวเองไม่มีศาสนา เมื่อก่อนจะมีคนประเภทนี้น้อยมากในโลก แต่สมัยนี้ที่เขาเรียกว่าวิทยาศาสตร์ เขาถือว่าตัวเองเป็นนักวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ นักศาสนา ในเมืองไทยมีเยอะแยะ แม้แต่อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ในโรงเรียน หรือนักธุรกิจที่ถือว่าตัวเองไม่มีศาสนา เรื่องนี้อธิบายได้ง่ายๆว่า เขามีศาสนาวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์

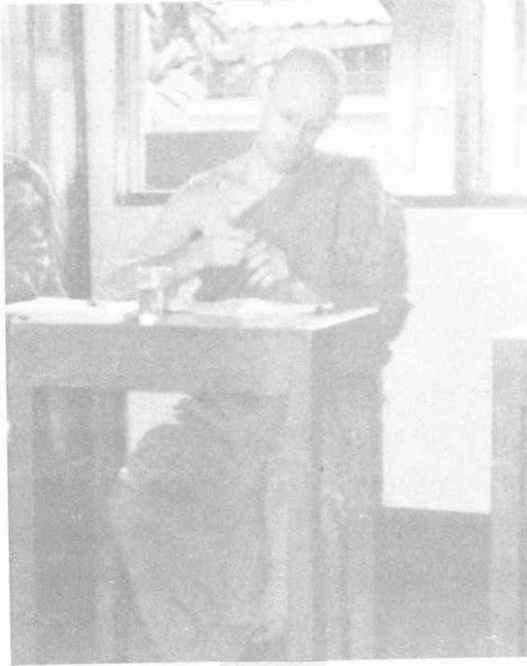

ว่าอย่างไร เขาเชื่อหมด วิทยาศาสตร์จึงกลายเป็นศาสนาของเขา เมื่อมีปัญหา เขาจะไปหานักวิทยาศาสตร์หรือเพื่อนนักวิทยาศาสตร์ เช่น หมอ สมัยนี้หมออาศัยวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน สมัยก่อนถ้าเป็นอะไรไปหาหมอผี เตี้ยวันนี้ไปหาหมอวิทยาศาสตร์ที่โรงพยาบาลหรือคลินิก ซึ่งเป็นที่พึ่งของคนทางกาย

แต่คนเรายังมีสิ่งที่สำคัญมาก สำคัญกว่ากายเสียอีก คือ ใจ แม้ว่ากายต้องการจะอยู่รอด แต่มันรอดไม่ได้ อาจจะมีอายุได้สัก ๑ ปี ๑๐ ปี ๒๐ ปี ที่สุดก็ต้องตาย ส่วนใจของเราต้องการจะอยู่รอดเหมือนกัน กล่าวให้ง่าย ใจเราต้องการจะรอดจากปัญหา ต้องการความมีอิสระหลุดพ้นจากความมีปัญหาก็พุทธศาสนา เรียกว่า ความทุกข์ กล่าวอย่างกว้างก็คือ ว่างจากปัญหา อิสระจากปัญหาคือความรอดสูงสุด แม้ว่าโลกอาจเป็นอีกอย่างหนึ่งคือ ยิ่งวุ่นวายพอสมควร แต่ถ้าในใจไม่มีปัญหา ปัญหาลูกหลาน เงินทอง การมีภรรยา เจ้านาย ลูกน้อง สิ่งแวดล้อม การเมือง หรือปัญหาใดๆก็ตามไม่มีในจิตใจ และนี่ไม่ใช่การหยุดนิ่งอยู่เฉยๆ ยังทำงานได้ หากทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้เราไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นปัญหา เป็นแต่ “หน้าที่” ที่จะต้องทำแบบยิ้มแย้มสบายๆ นี่คือการรอดที่มนุษย์ทุกชีวิตต้องการ แม้แต่กับกลุ่มคนที่ถือว่าตัวเองไม่มีศาสนา ด้วยหลักการนี้เอง ท่านอาจารย์พุทธทาสได้ช่วยให้ทุกศาสนามีจุดร่วมและเคารพซึ่งกันและกัน ในลักษณะที่ว่าเราทุกคนต้องมีศาสนาที่เหมาะสมกับตัวเอง

อีกข้อหนึ่งท่านอธิบายว่า เมื่อทุกคนมีศาสนา ทุกคนต้องมีศาสนาที่ถูกต้องทุกขั้นตอนแห่งวิวัฒนาการของตน คนเราไม่เหมือนกัน อายุ การศึกษา ประสบการณ์หลายอย่างไม่เหมือนกัน เมื่อเราแตกต่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องประสบการณ์แห่งชีวิต เราจะมีกระบวนการวิวัฒนาการที่ต่างกัน เมื่อเป็นอย่างนี้ แต่ละคนจะต้องมีศาสนาที่เหมาะสมกับความสูงต่ำแห่งวิวัฒนาการของตนเอง

สันติกโรภิกขุ

ท่านเห็นว่าหากคนกลุ่มหนึ่งยังไปไหว้จอมพลกบฏบางคนอาจหาว่างมงาย แต่เราควรระวังให้มาก ไม่ควรไปดูหมิ่นเขา เพราะการไหว้จอมพลกบฏเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับเขา เป็นศาสนาของเขา แม้มีคนบอกว่าพุทธศาสนาต้องแก้ไข เพราะ(ในหลักของ) พุทธศาสนาไม่มีการไหว้จอมพลกบฏ แต่ศาสนานี้ๆ อาจจะมี ก็เป็นเรื่องของเขา ฝรั่งบางคนมาสวนโมกข์ เขาจะนั่งสมาธิอย่างเดียว ถ้าใครไปใส่บาตรพระ คนเหล่านี้ถือว่าเป็นไสยศาสตร์ เรียกพระเป็น “แมงดา” เขาเห็นว่านั่งสมาธิดีมาก แต่อย่างอื่นต่ำกว่า เขาจึงดูถูก อย่างนี้ถือว่าไม่ถูกต้อง

แต่แต่ละคนต้องหาสิ่งที่เหมาะสมกับตน เมื่อพอสมควรแล้วก็ควรจะเลื่อนชั้น หากเราอยู่ในระดับที่สูงกว่า เราก็ต้องช่วยให้คนอื่นเลื่อนระดับ ไม่ใช่ไปดูหมิ่นดูถูกเขา แต่ถ้าเขามาสนใจสิ่งที่สูงขึ้น และเราช่วยได้เราก็ต้องช่วย หากช่วยไม่ได้ก็ต้องรอดูจนกว่าโอกาสจะอำนวย นี่เป็นสิ่งที่ท่านอาจารย์พุทธทาสพยายามทำอยู่ตลอด ท่านพยายามจะเอาของที่สูงที่สุดในศาสนาพุทธไป

อธิบายกับคนอื่น เมื่อเขาพร้อมจะเลื่อนระดับมาสู่ พุทธศาสนาแบบสูงสุด ส่วนคนที่ยังสนใจสิ่งอื่นๆ ท่านก็ไม่ดูถูกดูหมิ่น เพราะเป็นความจำเป็นของคนนั้นที่จะทำอย่างนั้น ตามหลักอิทัปปัจจยตา หรือกฎแห่งธรรมชาติ

เด็กๆ ก็มีศาสนาแบบเด็กๆ จะให้ผู้ใหญ่มานับถือศาสนาแบบของเด็กก็ไม่ได้ แต่จะให้เด็กมานับถือศาสนาของผู้ใหญ่ก็ไม่ได้ จะให้เด็ก ๓-๔ ขวบ ต้องมาทนฟังอาตมาพูดเป็นชั่วโมงก็ไม่ใช่ยุติธรรม และไม่สมควร แต่เมื่อเด็กเจริญเติบโตพอสมควร ศาสนาของเขาจะวิวัฒนาการไปเรื่อยๆ จากวัยรุ่นจนเป็นผู้ใหญ่ตามแต่ประสบการณ์ของเขา จนกระทั่งถึงจุดสูงสุดของศาสนาคือพระนิพพาน ขณะอายุน้อยเขาอาจมีศาสนาแบบเล่นๆ ต่อไป อาจมีศาสนาแบบพิธี ต่อไปมีศีลธรรมเข้าไปมากขึ้นๆ มีการฝึกใจมากขึ้นที่เราเรียกว่า “สมาธิ” และมีเรื่องสติปัญญาเข้ามามากขึ้นๆ จนถึงสูงสุดคือบรรลุนิพพาน หมดปัญหา หมดทุกข์

ดังนั้นแม้ชาวพุทธจึงมีศาสนาตามระดับการเจริญเติบโตของแต่ละคนแต่ละชีวิต นี่เป็นอีกหลักหนึ่งที่จะทำให้เราเป็นคนใจกว้าง และพยายามจะเข้าใจศาสนาอื่น หรือแม้แต่เข้าใจเพื่อนๆ ในศาสนาเดียวกัน ถ้าชาวพุทธเราจะก้าวหน้าทางพระศาสนา เราจะต้องเห็นว่าสมัยหนึ่งเราเป็นเด็ก เรามีศาสนาของเด็ก เมื่อเราโตขึ้น เราได้เปลี่ยนศาสนาให้เหมาะสมและพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวาระสุดท้ายที่เราพร้อมจะบรรลุนิพพาน

เพราะฉะนั้นแม้แต่การมองชีวิตของตนเอง เราก็น่าจะถือหลักว่า แต่ละคนจะมีศาสนาไม่เหมือนกัน และมีเป็นขั้นๆ ตามระดับวิวัฒนาการของแต่ละชีวิต แม้จะมีหลายศาสนา และทุกศาสนาก็มีหลายระดับดังที่กล่าวมาแล้ว แต่จุดร่วมที่สำคัญที่สุดคือที่ท่านระบุไว้ว่า ทุกศาสนามีเป้าหมายเดียวกัน ในพุทธศาสนาเราเรียกว่า

“พระนิพพาน” ในศาสนาคริสต์เรียกว่า “ดินแดนแห่งพระเจ้า” อิสลามคงเป็น “อัลเลาะห์” ศาสนาเต๋าคงเป็นการอยู่กับ “เต๋า” คือธรรมชาติ ฮินดูจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ “พระพรหม” เป็น “ปรมาตมัน” ศาสนาอื่นก็มีแตกต่างกันไปโดยคำพูด ถ้าเราเอาคำพูดของศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นหลัก จะทำความเข้าใจและยังให้เกิดความร่วมมือร่วมใจได้ยาก แต่ถ้าเราหาข้อสรุปที่เป็นกลางๆ จะง่ายขึ้น

ท่านอาจารย์พุทธทาสสรุปว่า ทุกศาสนามีความไม่เห็นแก่ตัวเป็นเป้าหมาย ทุกศาสนามีวิธีการของตนที่จะเข้าถึงความไม่เห็นแก่ตัว บางศาสนาใช้ความรัก พระเจ้ารักเรา เราควรจะรักพระเจ้าเช่นกัน เหมือนพ่อแม่รักเรา เราก็ต้องกตัญญูต่อกันแก่พ่อแม่ พระเจ้าต้องการให้เรา รักมนุษย์ด้วยกันทุกชีวิต แม้ศาสนาอื่นก็สอนให้รักทุกคน แม้แต่ศัตรูก็ต้องรักได้ ความรักถ้าบริสุทธิ์แท้ก็ทำลายความเห็นแก่ตัวได้

ศาสนาอื่น ๆ เน้นความเพียรพยายาม จะต้องใช้อะไรโรมาบ้างกับตัวมนุษย์เองให้ไม่เห็นแก่ตัว มีศีลธรรม มีวัตรปฏิบัติประจำวัน มีข้อกติกาเกี่ยวกับธุรกิจ เกี่ยวกับการเมืองต่างๆ เพื่อบังคับให้ตัวเองอยู่ในเกณฑ์ดี ไม่ไปทำอะไรแบบเห็นแก่ตัว ซึ่งมีประโยชน์มาก แต่ปัจจุบันกติกาเกี่ยวกับธุรกิจกำลังถูกละทิ้งหมดไป การใช้ความเพียรและการบังคับตนเองจะช่วยได้มาก เพื่อจะขจัดความเห็นแก่ตัว

อีกทางหนึ่งที่สำคัญมาก คือการใช้ความรู้ ใช้สติปัญญาเข้าไปศึกษาชีวิต ศึกษาทุกสิ่งทุกอย่าง จนกว่าจะเห็นทุกสิ่งทุกอย่างตามความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเห็นกายเห็นใจของตัวเองตามที่เป็นจริง สิ่งนี้จะทำลายความเห็นแก่ตัวได้ ในทางของพุทธศาสนา การศึกษา กายและใจของตนเอง ก็เพื่อจะเกิดปัญญาว่า กายใจนี้ไม่มีใครเป็นเจ้าของ คำว่า “ของตน” เป็น

แต่คำที่พูดกันแบบโลกๆ ไม่เป็นความจริง เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว แสดงว่าไม่มีตัว ไม่มีต้น จะเอาอะไรมาเห็นแก่ตัวได้ นี่เป็นทางที่จะทำให้ความเห็นแก่ตัว

ท่านอาจารย์พุทธทาสเสนอหลักว่า น่าจะให้ทุกศาสนาในโลกมาร่วมกันเสวนาในจุดนี้ จนกว่าทุกศาสนาจะสอนเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว เป็นหัวใจ เมื่อเห็นว่าความไม่เห็นแก่ตัวเป็นหัวใจแล้ว เราต้องช่วยกันใช้หลายๆวิธีที่มีอยู่ มาเพื่อทำลายความเห็นแก่ตัวที่มีอยู่ในโลก

ท่านได้เสนอความคิดแปลกๆอีกข้อหนึ่งว่า น่าจะมีองค์กรหนึ่งที่ท่านเรียกว่า URO ซึ่งย่อมาจากภาษาอังกฤษว่า U = United (สหะ), R = Religions (ศาสนา) และ O = Organization (องค์กร) ปัจจุบันนี้โลกเรามีแต่ UNO หรือ องค์การสหประชาชาติ ท่านจึงเสนอว่าน่าจะมี "องค์การสหศาสนา" ท่านเห็นว่า (องค์การ) สหประชาชาติ นั้น เป็นการเมืองมากไปหน่อย เป็นการหาผลประโยชน์ของประเทศน้อยใหญ่ จึงไม่สำเร็จประโยชน์ ครั้งแรกสหประชาชาติตั้งขึ้นเพื่อต้องการให้โลกมีสันติภาพ แต่ไม่สำเร็จเสียที่ท่านอาจารย์เห็นว่า มีเหตุปัจจัยคือ สหประชาชาติยังอยู่แบบเห็นแก่ตัวมากเกินไป ท่านจึงเสนอว่าน่าจะมีองค์กรสหศาสนามาควบคุมอีกทีหนึ่ง ถ้า

ทุกศาสนาเข้าไปควบคุมสหประชาชาติ จนกว่าจะไม่มีคนเห็นแก่ตัว สหประชาชาติจะทำงานได้เป็นขึ้นเป็นอันและสำเร็จประโยชน์

แต่เท่าที่ทราบไม่มีประเทศใดๆที่จะเอาความคิดนี้ไปเสนอกับสหประชาชาติ จึงคงจะต้องหาทางอื่น เพื่อทุกศาสนาในโลกจะร่วมมือกันและเข้าไปควบคุมองค์กรนานาชาติก็ดี หรือองค์กรระดับชาติระดับท้องถิ่นก็ดี โดยทำกันชนิดที่ไม่เห็นแก่ตัว

เมื่อทุกศาสนามีความไม่เห็นแก่ตัวเป็นเป้าหมาย วิธีการของเราและการกระทำของเราก็ไม่ต้องเห็นแก่ตัวเหมือนกัน เรื่องนี้พูดง่ายแต่ปฏิบัติยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติของทุกศาสนา กำลังมีปัญหาอยู่ เพราะว่ายังเห็นแก่ตัว ศาสนาทั้งหลายจะสำเร็จประโยชน์จะต้องทำความเห็นแก่ตัวให้หมดไป โลกเราจึงจะมีสันติภาพ ก็ต้องทำความเห็นแก่ตัวให้หมดไป เมื่อไม่มีความเห็นแก่ตัว ก็ไม่มีปัญหา โลกก็สบายแล้ว เราจะสบาย พระเจ้าจะสบาย เทวดาจะสบาย สัตว์ทั้งหลายจะสบาย

ขอให้เราที่เป็นศาสนิกชนทั้งหลาย (คือผู้ที่แสวงหาความรอด) ร่วมมือร่วมใจกันทำลายความเห็นแก่ตัว แล้วโลกจะมีสันติภาพ

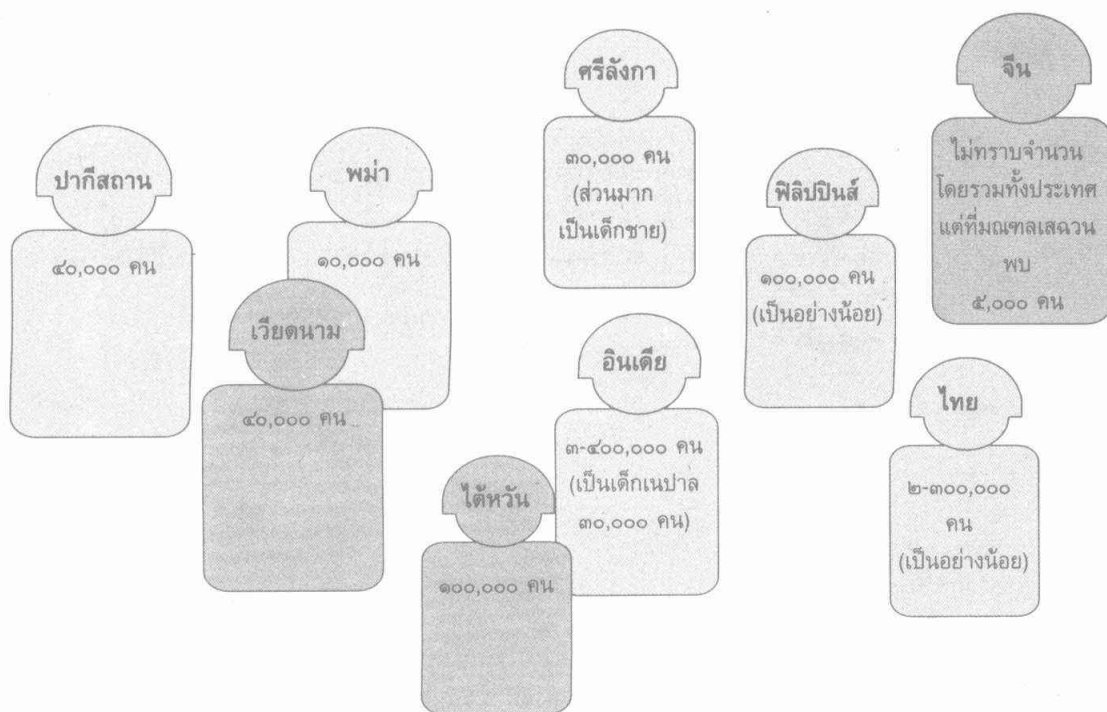
เก็บภาษีถุงขยะลดภาระทิ้งฟุ่มเฟือย

เพื่อเป็นมาตรการลดการทิ้งขยะ ชุมชนในสหรัฐอเมริกามากกว่า ๑,๐๐๐ แห่ง ได้เริ่มประกาศเก็บค่าธรรมเนียมถุงขยะหรือกระป๋องที่ทิ้งจากบ้านเรือน ทั้งนี้มีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเริ่มตั้งแต่กรุงวอชิงตันถึงรัฐมินิโซตา จนแพร่หลายไปสู่รัฐเพนซิลวาเนียและอิลลินอยส์ และดูเหมือนว่ามีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จ ทำให้ผู้บริโภครู้จักหมุนเวียนสินค้ามาใช้ใหม่ และเลือกซื้อสินค้าที่มีห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์น้อย หรือไม่ก็เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีความคงทนมากขึ้น และปัจจุบันคนอเมริกันทิ้งกระป๋องในอัตราเฉลี่ยอาทิตย์ละ ๑ ใบต่อคน ซึ่งเป็นอัตราที่ลดลงเมื่อเทียบกับ ๓.๕ ใบต่อคนในปี ๒๕๒๔

Good Housekeeping ก.ย. ๒๕๓๖

การค้าประเวณีเด็กในเอเชีย

คณะกรรมการยุติการค้าประเวณีเด็กจากการท่องเที่ยวในเอเชีย (ECPAT) รายงานเมื่อปลายปีที่แล้วถึงจำนวนเด็กที่ถูกเอาเปรียบทางเพศหรือโสเภณีเด็กดังนี้

สรุปว่ามีโสเภณีเด็กมากกว่า ๑ ล้านคนในเอเชีย

ตำนานชุมชนรักป่า

บทกวีนิพนธ์สำหรับเด็ก - วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

หนังสือ "ตำนานชุมชนรักป่า"

เรื่องราวบทเรียนการต่อสู้ เพื่อดูแลรักษาป่าของชุมชนภาคเหนือ (ทุ่งยาว ศิลาแลง บ้านหลวง ห้วยแก้ว แม่หาร และป่าสักงาม)

สำหรับผู้สนใจปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ความหนา ๑๘๔ หน้า ราคาเล่มละ ๖๐ บาท

จัดพิมพ์โดย โครงการชุมชนรักป่า ชมรมนักพัฒนาภาคเหนือ

และคณะกรรมการประสานงาน

องค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ

สนใจสั่งซื้อได้ที่ ศิริลักษณ์ กันธา

๒๗ โชตนา ซ.๖ ต.ช้างเผือก ช่วงสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

ส่งตัวแลกเงิน หรือธนาณัติที่ ปณ.ช้างเผือก

กองทุนชุมชนชุมชนรักป่า

เสียดสละเพียงนิด
คืนชีวิต ให้ผืนป่า

ที่ จ.น่าน : ป่าชุมชนตำบลศิลาแลง
เกือบ ๓๖,๐๐๐ ไร่

ชาวบ้านได้แบ่งกำลังเดินตรวจป่า
ทุกๆเดือน เพื่อป้องกันการ
ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

คุณ คือ คนหนึ่ง ที่สามารถช่วย
สนับสนุนชุมชนพิทักษ์ป่าชุมชน
ต้นน้ำภาคเหนือ

หรือโอนเข้าบัญชี "กองทุนชุมชนรักป่า"
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
สาขาประตูช้างเผือก
เลขที่บัญชี ๑๕๐-๑-๑๑๗๐๘-๘

"กองทุนชุมชนรักป่า" ๒๗ ซ.๖ ถ.โชตนา
ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

แรงสนับสนุนช่วยชุมชนพิทักษ์ป่าต้นน้ำภาคเหนือ

ข้าพเจ้า _____ อายุ _____ ปี อาชีพ _____

ที่อยู่ _____

โทรศัพท์ _____

ร่วมสนับสนุนศักยภาพในการอนุรักษ์ป่าของชุมชน
ร่วมสานใจร่วมเผยแพร่กิจกรรมชุมชนให้ประจักษ์แก่สาธารณชนชาวไทย

ข้าพเจ้าต้องการรับรู้ข่าวสาร/ความเคลื่อนไหว ของกิจกรรมกองทุนฯ โดย

สมัครสมาชิกสารล้านนา ๑ ปี ๔ ฉบับ จำนวน ๘๐ บาท

สมัครสมาชิกข่าวทรัพยากร ๑ ปี ๑๒ ฉบับ จำนวน ๑๐๐ บาท

ข้าพเจ้าขอร่วมสนับสนุนกิจกรรมกองทุนฯ โดย

บริจาคทุน _____ บาท

สละเงิน ๑% ของเงินเดือนทุกเดือน

เดือนละ _____ บาท เป็นเวลา _____ เดือน

จำนวน _____ บาท

ส่งจ่าย ปณ.ช้างเผือก ในนาม คุณศิริลักษณ์ กันธา โครงการชุมชนรักป่า ชมรม
นักพัฒนาภาคเหนือ ๒๗ ซ.๖ ถ.โชตนา ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐
แฟกซ์ (๐๕๓) ๒๑๒๖๑๗ หรือโอนเข้าบัญชี "กองทุนชุมชนรักป่า" ธนาคาร
กรุงศรีอยุธยา จำกัด สาขาประตูช้างเผือก เลขที่บัญชี ๑๕๐-๑-๑๑๗๐๘-๘

ใบขอรับการเป็นสมาชิกจดหมายข่าว เสขิยธรรม

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____
ถนน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

ใบขอรับการเป็นสมาชิกอุปกติก

โดย ( ) ถวายพระสงฆ์ที่ผู้จัดทำเห็นควรจะได้รับจดหมายข่าวเสขิยธรรม
อ่านประจำ

( ) มอบให้บุคคลอื่นๆ ตามชื่อที่อยู่ข้างล่างนี้

ใบขอรับเป็นสมาชิก

( ) ๑ ปี(๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____

( ) ๒ ปี(๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____

( ) ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย

( ) ธนาณัติ ( ) ตัวแลกเงิน ( ) เช็ค ( ) เงินสด

ใบแนบ

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติส่งจ่าย ปณ.คลองสาน

นายสมจายเป็นบุตรชายคนโตของพระยาและคุณหญิงอนุমানราชชน ศึกษาที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษ จากนั้นจึงเข้ารับราชการกระทรวงการต่างประเทศ จนได้เป็นผู้แทนถาวรประจำสหประชาชาติ และเอกอัครราชทูตคานาดา ก่อนเกษียณอายุราชการได้เป็นเอกอัครราชทูต ณ ประเทศอียิปต์

ท่านผู้นี้มีรูปร่างละม้ายบิดา ซึ่งรักใคร่และเข้าใจกันและกันเป็นอันดีโดยตลอด นอกไปจากนี้แล้ว นายสมจายยังมีแนวโน้มคล้ายบิดาทางด้านความซื่อสัตย์และขยันหมั่นเพียร เมตตากรุณาผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเที่ยงธรรม และมีสันตคุณวิริยธรรมเป็นเจ้าเรือน ทางด้านงานหนังสือ ได้เรียบเรียงเรื่องเกี่ยวกับการทูตไว้ และเมื่อไปเป็นทูตที่อียิปต์ ก็ได้ศึกษาศาสนาอิสลาม จนเขียนออกมาอย่างตั้งอกตั้งใจ จนคนในศาสนานั้นยกย่อง และในชั้นสุดท้ายได้ชำระจดหมายโต้ตอบกับบิดาตีพิมพ์ออกมาอีกเล่มหนึ่งด้วยคือ "จดหมายจากพ่อถึงลูก"

นายสมจายสมรสกับนางสาวพันทิพา บุณนาค มีบุตรด้วยกันสองคน คนโตเสียชีวิตที่ประเทศอังกฤษ เพราะอุบัติเหตุ เมื่อบิดารับราชการ ณ สถานเอกอัครราชทูตนครว่างกุ้ง บุตรคนรองจึงรับมรดกที่บ้านของคุณปู่สืบสกุลต่อมา และเป็นกรรมการมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปด้วย

นายสมจายรับเป็นที่ปรึกษาให้มูลนิธิฯ และเมื่อมูลนิธิฯ ดำริสร้างอนุสรณ์สถานพระยาอนุমান-พระสารประเสริฐ เนื่องในศตวรรษแห่งชาตกาลของท่านทั้งสองในปีพ.ศ.๒๕๓๑-๓๒ นั้น นายสมจายรับเป็นประธานที่ปรึกษาของคณะกรรมการก่อสร้างอาคารสถานที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติตั้งขึ้น โดยได้ทุ่มเทความคิดและจิตใจในเรื่องนี้มาก ทั้งยังช่วยบริจาค

และบอกบุญไปยังวงญาติมิตรที่เกี่ยวข้องเคารพนับถือของทั้งสองปุษยนีบุคคลดังกล่าว จนอนุสรณ์สถานสำเร็จเรียบร้อยอย่างงดงาม

แม้จะเสียบบุตรชายคนโตไปในยามวัยฉกรรจ์ เป็นเหตุให้นายสมจายกับภรรยาเสียใจมาก แต่ก็หักห้ามไว้ได้และสามีภรรยาคุ้นรักใคร่กัน เข้าใจกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ญาติมิตรอย่างบริสุทธิ์ ไม่ชอบงานหรูหราฟุ้งเฟ้อชนิดอวดยศศักดิ์ศฤงคาร อันเป็นสมัยนิยมอยู่ในบัดนี้

ในยามชราได้ออกบรรพชาอุปสมบทที่วัดอุโมงค์ด้วยศรัทธาปสาทะระยะหนึ่ง แม้ในเพศฆราวาสก็เจริญสมาธิภาวนาเป็นประจำ โดยมุ่งทางทานและศีลมาก่อนหน้านั้นแล้ว ถึงจะไม่ไต่ยัดถือบุญกิริยาตามรูปแบบนักก็ตาม

นายสมจายได้มอบร่างกายให้ศิริราชพยาบาลเป็นวิทยาทานสำหรับนักศึกษาแพทย์ และสั่งไว้ไม่ให้ขอสรณะจากโรงพยาบาลมาทำการฃาปนกิจ นับเป็นการอุทิศอย่างแท้จริง และไม่ต้องการรบกวนญาติมิตรให้เพิ่มภารกิจกับพิธีกรรม ซึ่งออกจะทำกันอย่างออกจะเกินพอดีไป โดยปราศจากสวาระในทางธรรมอีกด้วย

ข้าพเจ้าเคารพนับถือนายสมจายมาแต่สมัยท่านเป็นทูตอยู่ที่นิวยอร์ก และทราบที่ท่านปลื้มปีติมากที่ได้เจ้าคุณบิดาไปเยี่ยมท่านที่นั่น ดังท่านพาไปคานาดาด้วย แม้เมื่อนายสมจายเกษียณอายุกลับมาอยู่เมืองไทยแล้ว ท่านก็เมตตากรุณาข้าพเจ้าและครอบครัวตลอดมา นอกเหนือไปจากที่ท่านได้เกื้อกูลมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ในทางต่างๆ อย่างไม่จำต้องเอ่ยถึง

การที่ท่านจากไปเช่นนี้ แม้จะเป็นไปตามอายุขัยก็อดเสียดายและอาลัยมิได้เลย

ส.ศิวรักษ์

ขอเชิญร่วมบริจาคปัจจัยเพื่อสนับสนุนการจัดถวาย“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” หนังสือเพื่อการจรรโลงพุทธศาสนาโดยการประยุกต์ธรรมให้สมสมัย แก่พระภิกษุสงฆ์ในชนบทห่างไกล

“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” มียอดการพิมพ์ครั้งละ ๑,๐๐๐ เล่ม ซึ่งมากกว่าครั้งหนึ่งของยอดพิมพ์ในแต่ละครั้ง จะจัดถวายแก่พระภิกษุผู้สนใจ ทั้งที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับศพพ. และที่ไม่เคยเข้าร่วมแต่มีความสนใจและขอหนังสือมาต้นทุนการจัดพิมพ์ (รวมทั้งค่าจัดส่ง) ครั้งละประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท ได้รับการแบ่งเบาจากสมาชิกที่เสียเงินซึ่งมีไม่ถึง ๒๐% ของสมาชิกทั้งหมด

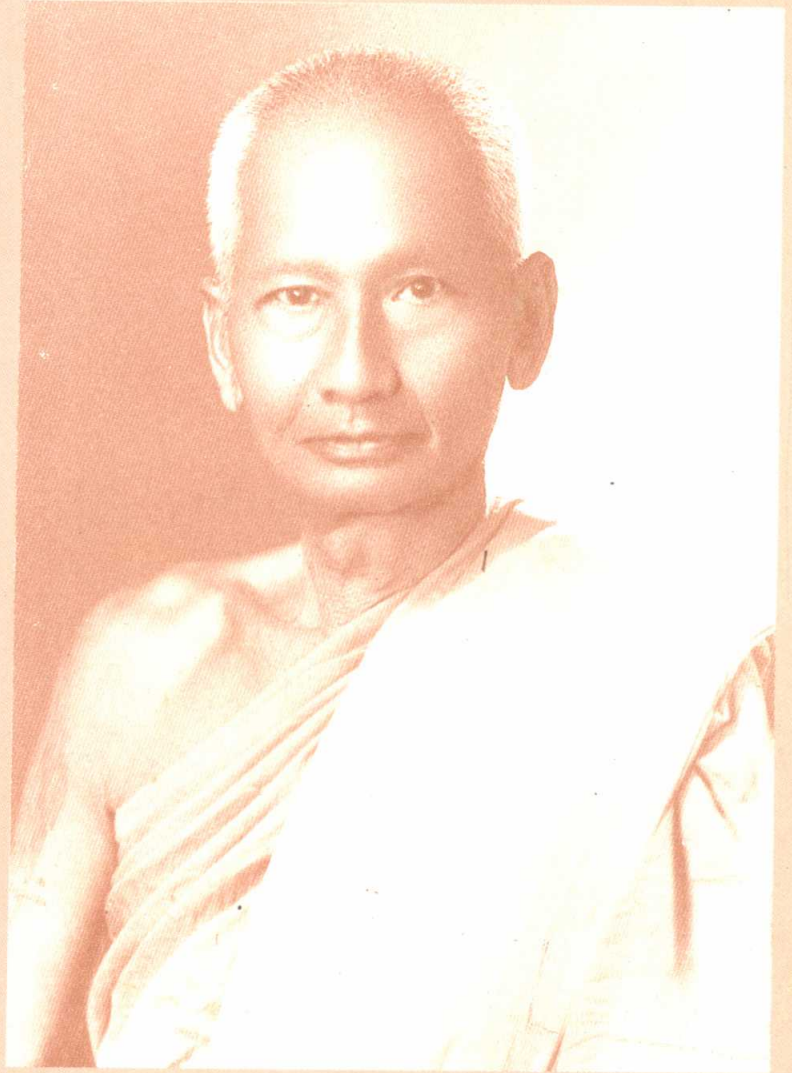

ทำบุญอย่างใหม่ ทำบุญวันเกิด ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญวันพระ ฯลฯ

หากท่านมีจิตศรัทธาที่จะร่วมกันจรรโลงพระพุทธศาสนาโดย “การให้ธรรมเป็นทาน” ดั่งนี้แล้วขอได้รับเป็นสมาชิกอุปถัมภ์แก่บรรดาพระภิกษุสงฆ์ดังกล่าว เพื่อที่ท่านจะได้มีหนังสืออ่านเป็นประจำ

สมาชิกอุปถัมภ์เสขิยธรรม น.๒๐
๑. พีรพล กุลพณิชย์ ๑๐๐ บาท

๑๐๐ ปี
ชาตกาล
พระภัทรมุนี (อิน ป.๙)